

Kjære Margarethen min!

Jeg har tænkt at skrive til dig

Kjære

Margarethen min!

Av
Jens Otterbech

*Kjære
Margarethen min!*

En samling av Anna Louise de Seue's brev til sin søster Margarethe
i årene 1862-1876, satt inn i en større slektssammenheng

Jens Otterbech
Annas oldebarn

Noen ord om slektsbokens forfatterskap

I all enkelhet dreier det seg her egentlig om: "*Hvem er jeg?*"

Svaret er enkelt. Jeg, Jens Otterbech, er et oldebarn av *Anna Louise de Seue* som er blitt gammel nok til å interessere seg for forfedrene.

Min livsvei begynte på Hisøy, pr. Arendal, den 2. September 1933. Etter artium, handelsgym, militærtjeneste og Handelshøyskolen (HSG) i St.Gallen, Sveits i 1959 fulgte inngåelse av ekteskap med min Edith. Resultatet ble 2 jenter (Renée og Synøve) og en gutt (Trond) og derved en liten, lykkelig familie som fortsatt lever i beste velgående.

Utenfor huset gikk livsveien videre til UD. Der ble det i alt 12 hjemme-år. De 30 ute-år, fordelte seg på de norske utenriksstasjoner i Berlin, Den Haag, Paris, Geneve, Singapore, Cape Town/Pretoria og Hanoi. Arbeidsinnholdet hadde mye å gjøre med Norges handelspolitiske forhold til Europa og de enkelte europeiske land samt global frihandel, utviklingshjelp, etablering av 2 nye norske utenriksstasjoner (Pretoria og Hanoi) og Norges forhold til et halvt dusin land i Sørøst-Asia. Det ble aldri kjedelig.

Gikk av som ambassadør i 2001 og har senere fått tid til å gjøre andre ting. Det her foreliggende prosjekt viste seg å bli en stor utfordring som krevde mye tid og stor tålmodighet. Men du verden så spennende det ble. Jeg vil gjerne tro at også andre familiemedlemmer her vil kunne finne ting av interesse.

Jens Otterbech

Innholdsfortegnelse

I	Brev til Anna fra olderbarnet Jens	1
II	Forord	3
III	Anna Louise de Seue	7
	1. Forfedre	
	2. Foreldre og søsken	
	3. Egne barn	
IV	Ingvald Mathias Otterbech	12
	1. Forfedre	
	2. Foreldre og søsken	
	3. Egne barn	
V	Et utvalg av Annas brev	17
	1. Forlovet	
	2. Prestefrue	
	3. Enke	
VI	Noen øvrige søskenbrev	38
VII	Egne barn	48
	1. Jens	
	2. Wilhelm	
VIII	Hanna Marie Otterbech	68
IX	Etterkommere etter Jens of Wilhelm	77
	1. Hanna og Jens	
	2. Wilhelm og Lanieta Vakaluma	
X	Etterord	80
XI	Vedlegg	.82

I Anna Louise de Seue

26.07.1841 - 07.03.1891

Kjære Oldermor Anna

Jeg har lenge hatt lyst til å sende deg noen ord. Nå er øyeblikket kommet. Du gikk videre lenge før jeg begynte min vandring. Du ble aldri kjent med meg. Men etter hvert er jeg kommet deg litt nærmere. Hvordan gikk det til?

Du etterlot deg hele 80 brev, skrevet til din storesøster Margarethe i årene 1862-1876. De tok hun alle omhyggelig vare på. En dag havnet de på mitt bord. Gjennom-lesningen etterlot mange sterke inntrykk. Hvorfor? Jo, det skal du her og nå få høre litt mere om.

Gjennom dine brev tok du også meg med på en reise gjennom noen av de viktigste år i ditt liv. Din mor og far var da allerede gått bort. En søskenflokk på fem stod alene igjen og litt spredd for alle vinder. Selv bodde du hos din tante og onkel på gården Houggaard i Rakkestad. Du er allerede forlovet da vi møter deg første gang våren 1862. Etter fem år følger tre års ekteskapstid med Ingvald i Talvik. Jens og Wilhelm blir født. Som enke og enslig mor er vi deretter med deg de påfølgende seks år som du igjen tilbringer hos tante og onkel på Houggaard.

Men hvem var så egentlig du? Litt av svaret ligger selvsagt på, mellom og utenfor linjene i dine mange brev. Kanskje er det også noe å plukke opp i fotsporene til de som kom etter deg. Noe fullverdig bilde vil vi selvsagt aldri få. Men her skal jeg i hvert fall prøve å få deg litt mer frem i lyset.

Jeg tror å kunne konstatere at du kan ha vært en god søster å ha. Du synes også å ha brydd deg om dine pleieforeldre både da og senere i livet. Hvordan du traff Ingvald vet jeg ingenting om. Det kan virke som du må ha vært en god livsledsagerske i de få årene dere fikk sammen. Så langt vi kan følge deg gjennom brevene frem til 1876 var nok Jens, på mange måter, selve hjertebarnet ditt. Wilhelm hører vi mindre om. Hvordan fortsettelse her etter hvert ble vet vi like lite om. Hva vi vet er at dere etter hvert flyttet til Christiania, at guttene der fortsatte skolegangen, at du gikk bort i 1891, at Wilhelm, bare litt over et års tid senere, dro til Australia og at Jens begynte sin prestegjerning i Kistrand i 1894.

I brevene dine er du åpenbart meget forsiktig med å ta opp vanskelige familiesaker. Det nærmeste du her kommer må være en del bekymring over din søster Helgas valg av

ektefelle og din broder Werners valg av livsvei til sjøs. I dine øyne ble han på en måte litt borte. Hvorfor skrev han så sjelden?

Du sier aldri et vondt ord om Ingvald, men lot det likevel skinne igjennom at du nok av og til kunne føle deg litt ensom, når Ingvald var ute på sine mange og lange presteoppdrag. Men likevel legger du senere ikke skjul på at akkurat disse tre årene der opp ble de lykkeligste i ditt liv. Du var åpenbart glad i din Ingvald. Hans prestestatus ga deg god kontakt inn i lokalmiljøet. Av det ble det noen venner for livet.

Økonomisk sett var det vel greit nok. Du fikk ditt pianoforte, men noen hjemreiser sydover lå ikke i kortene. Den fikk du først som enke høsten 1870.

Du var glad i å spille når ingen andre var i huset. Du var opptatt av klær, men måtte nok sy alt selv. Blomstene dine i og utenfor huset hører vi mye om.

Om morsrollen din er det mye vi gjerne skulle visst litt mer om. Vi får et sterkt inntrykk av at Jens blir stående deg meget nær. Der leser jeg at han er glad i deg og at Gud nok skal passe på deg. Lignende samtaler med Wilhelm hører vi ingenting om. Kanskje var han ganske enkelt enda litt for liten eller av en litt annen karakter. Dine to gutters senere løpebaner kan for så vidt kanskje tyde på noe av det. Men her vil vi nok aldri nå helt inn i sakens kjerne. Hva fikk Wilhelm til å reise ut for aldri mer å komme tilbake? Du gikk bort før han dro og ville kanskje heller ikke visst hvorfor.

Men det forteller likevel ganske mye at begge guttene dine ga morsnavnet "Anna" videre til hver av sine førstefødte døtre. Jens' Anna ble 18 måneder og ligger begravet ved trappen til sakrestiet i Kistrand Kirke. Wilhelm's Anna ble rundt 70 år og ligger begravet på kirketården i Suva, Fidji.

Jeg skulle så gjerne ha blitt bedre kjent med deg, men det får vel være til en annen gang. Takk for at du var den du var. Gjennom dine mange brev og bilder er jeg kommet deg nær nok til å bli glad i en oldemor jeg aldri traff og som jeg heller aldri skal treffe.

Men gjennom deg fortsetter ditt liv gjennom alle oss andre som senere fulgte og de som i fortsettelsen måtte komme.

Fred være med deg!

Med kjærlig hilsen fra ditt olderbarn

Jens

Stabekk, Allhelgensdag, den 1. november 2014

~ 2 ~

I Forord

1. Hovedaktørene

Dette krever en innledende forklaring. Det hele dreier seg om to formødre av oss, som på 1860/70-tallet skrev til hverandre. Eldstesøster Margarethe Christiane de Seue tok vare på hele 80 håndskrevne brev som søster Anna Louise skrev til henne i perioden 06.02.1862-22.10.1876. Nevnte originalbrev er senere tatt godt vare på av et par etterkommere. Det vil vel etter hvert være naturlig å samle disse på ett sted og samtidig gjøre dem tilgjengelig for et bredere publikum for den interesse det måtte ha. Maskinutskrifter av samtlige originalbrev vil bli samlet på et sted og gjort tilgjengelig for interesserte etterkommere. I herværende presentasjon, se Kap. IV, vil et mindre utvalg av disse samt noen andre søskenbrev, bli inkludert som en del av selve kjernen i den her utvidede slektspresentasjon.

Anna Louise de Seue

Margarethe Christiane de Seue

2. Familiært hverdagsbilde

Både på og mellom linjene forteller brevene mye om Annas hverdag på den tiden. Hertil kommer også et par brev fra et par andre av Annas daværende familiemedlemmer. I den utstrekning de respektive håndskrifter lar seg forstå vil de også bli inkludert i samlingen. Denne vår lille juvel har åpnet opp et spennende vindu bakover til noe som en gang var. Det har selvsagt en helt spesiell interesse for oss etterkommere. Men det gir også, på mange måter, et godt tidsbilde av en vanlig borgerlig østlandsfamilie på den tiden. De mellom-menneskelige relasjoner beskrives ofte i forsiktige vendinger. Men etter hvert ble jeg, som en av Annas mange etterkommere, likevel ganske godt kjent med noen jeg aldri har truffet, aldri vil treffe, men som i høy grad er en del av meg og mine. Under mitt

~ 3 ~

arbeid med å skrive ut de håndskrevne brever i klartekst ble jeg på en måte etter hvert kjent med et menneske som jeg ble ordentlig glad i. Jeg skulle så gjerne ha truffet henne. Hun er min oldemor på farssiden og kunne sikkert fortalt mye om mangt og meget. Men det var vel ikke meningen at jeg nødvendigvis skulle vite alt.

3. Disposisjon og innhold

Av de brev vi har skrev Annas sitt første med 21 og sitt siste med 35 år. Det ble

*Anna Louise de Seue
forlovelse*

noen særdeles begivenhetsrike år som begynte med 5 års forlovelsestid, etterfulgt av nesten 3 års ekteskap som prestefrue i Talvik (Porsanger) og endelig som enke og alenemor for de to småguttene Jens og Wilhelm på gården Houggaard i Rakkestad hvor hennes tante Karen var gift med lensmann Karl Severin Krefting. Det er naturlig å dele opp brevsamlingen i de tre perioder som her er referert.

*Anna L. de Seue
Prestefrue*

*Anna L. de Seue
som Enke*

4. Litt slektshistorie

Etter hvert som brevene ble skrevet ut i renskrift så jeg mer og mer behovet for å få satt det hele inn i en litt større ramme. Fordelen var at vi hadde mye annet slektsstoff å øse av.

Utfordringen var å komme litt mer på innsiden av alt dette og dessuten vite sin begrensning i hva som burde medtas og hva som med fordel kunne utelates. Om jeg i så henseende har lyktes overlater jeg til den enkelte lezers egen vurdering. Men på et punkt føler jeg meg trygg. Jeg ville bruke disse brev som selve kjernen i en litt bredere slektspresentasjon av de som her har gått foran oss.

På Annas side snakker vi om *de Seue-slekten* som begynte sitt norske liv med *Nicolas de Seue* (1637-1706).

Nicolas de Seue

Han ankom Bergen tidlig på 1660-tallet, kanskje som Hugenot-flyktning, fra Frankrike. Han hadde allerede militærutdannelse bak seg.

Som det vil fremgå av det som følger fortsatte han sin militære løpebane i Norge og endte til slutt opp som Kommandant på Akershus. Anna og Margarethe er hans etterkommere i 6. generasjon. Svært mange av hans etterkommer i Norge fulgte militære løpebaner som flere ganger førte meget høyt opp på de tilhørende rangsstiger.

For de som senere måtte ha lyst og tid er det trolig fullt ut mulig å finne familiens røtter lenger tilbake i Frankrike. Vi er kjent med at det her kan dreie seg om en fransk adelsslekt som trolig bar navnet Flechier de Sevennes eller de Seve og som var bosatt i Langedoc, i et grevskap som kan ha hett noe slikt som "Venaissin". På Ingvald Mathias side er det *Otterbech-slekten* jeg her vil se litt nærmere på.

I Vedlegg 1 er innlagt en stamtavle som fører svært langt tilbake i tid og som meget vel kan være forbunnet med noen feil. Den er imidlertid på ingen måte uinteressant. Men i fortsettelsen vil det her og nå være mer naturlig å fokusere på de litt senere generasjoner.

Med utgangspunkt i gårdsnavnet Østre Oterbæk på 1700-tallets Nøtterø vil jeg i fortsettelsen ta opp trådene bakover fra den gang til i dag.

Allerede nå aner vi i hvert fall konturene av en typisk presteslekt under utvikling. Men, som om det ikke skulle være nok, så ble vi med vår alles Hanna Otterbech (født Krogh) fra Bergen tilført en enda tyngre presteslekt.

Interessant er det i hvert fall å kunne registrere at gjennom Ingvald Mathias og Anna Louise hadde to tunge og meget forskjellige norske embetsgrener funnet hverandre, nemlig geistligheten og militærvesenet.

5. Stamtavle og persongalleri.

I tillegg til de her omtalte stamtavler er vi dessuten her så heldige å kunne disponere over et stort antall relevante fotografier. De vil bli søkt innpasset der det måtte passe.

6. Sluttord

Jeg tilstår gjerne at det har vært krevende å holde stø kurs og ikke fortape seg i sidespor med unødvendige og irrelevante data. Videre vil jeg gjerne tro at jeg har fått det meste riktig, men noen absolutt garanti på alle punkter vil jeg selvsagt ikke kunne gi. Likevel håper jeg å ha vært i stand til å fylle visse huller i vår viten om noe som angår alle oss etterkommere - nemlig det som gjelder våre forfedre og våre formødre. Kanskje kan det også inspirere andre etterkommere til å komme med nye innspill eller på andre måter gå videre i etterforskningen.

Men selve kjernen i det hele er selvsagt fortsatt den helt enestående samling av brev som vår Anna i sin tid, over nesten 15 år på 1860/70-tallet, skrev om sitt dagligliv til søsteren Margarethe.

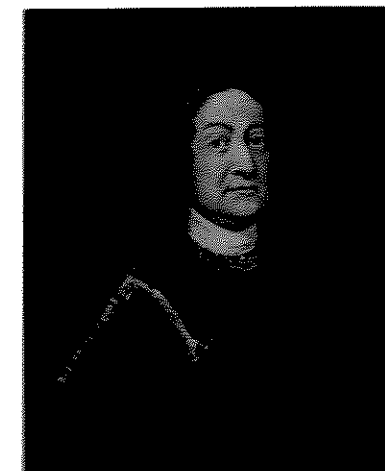
III Anna Louise de Seue

26.07.1841 - 07.03.1891

1. Forfedre

Stamfaren Nicolas de Seue (1637-1706). Kommandant Akershus. Oberst Infanteriet. Gift 1680 med **Margarethe Christiane Mecklenburg** (1660-1708) 8 barn.

Ankom Bergen fra Frankrike med militærutdannelse på 1660-tallet. Captein Vesterl. Inf. Reg. i 1674. Stattholderens Livreg. Dragoner i 1675. Generaladjutant i 1677. Ved Bergenhus Inf. Reg. i 1679. Avtaket ved Gyldenløvefeidens slutt i 1679. Kommandant i Trondhjem 1681. Kommandant Akershus fra 1689 med oberst rang.

Nicolas de Seue

Om de franske forfedre har en annen av Nicolas de Seues etterkommere, **generalmajor Werner Nicolai de Seue** på, sin 73-årige fødselsdag den 29. august 1813, på et løsrevet ark, skrevet følgende:

"Efter Løfte meddeles følgende om Hr. Generalmajor de Seues Familie. Familiens ældre Navn var Fléchier, og den var bosat i Languedoc i Grevskapet Venaissin. En Linie af samme skrev sig Fléchier de Sevennes eller de Seve; men det Seve hvor Porcellainsfabrikken er vedkommende slekt ikke denne Familie eller det Seve, hvoraf den fører Navnet. Den første af denne Familie, som kom herind nedstammede ganske tilforladelig ikke fra nogen Cardinal, da der ingen Cardinal har været af denne slægt, og Cardinaler ikke heller maae have eller vedkjende sig deres Børn. I Nimes er der ei heller nogen Erkebiskop, men kun en Biskop; Esprit Flechier, som døde i en alder av 78 år i 1710, var Biskop. En Broder eller Fætter til ham var den de Seue, som først kom herind. Mere om denne Familie tror jeg mig istand til at kunne foreskaffe; men jeg gjør det ikke gratis.

På slutten av arket stod følgende:

"À ma chère Salitude: Agréable désert, séjour de 'innocences, Où loin des vanités de la magnificence commence mon repos et finit mon tourment. Valons - prairies, jardin, plaisante Salitude! Si jadis vous fûtes témoins de mon inquiétude, Soyez-le désormais de mon contentement. Salitude, 29de August, min 73de Fødselsdag." (Sign. De Seue, Generalmajor).

Den videre stamtavle ser slik ut:

Christian de Seue (1693-1771), Oberstløytnant 1. Akerhusiske Inf. Reg., gift med **Anne Marie Schjøller** (1708-1793), datter av Commerceråd A. Schøller, Trondhjem, 2 barn.

Wilhelm Andreas de Seue (1731-1807), Oberst & Bataillonssjef i 2. Akershusiske Infanteri Brigade, gift med kusine **Margarethe Christiane de Seue** (1732-1810) datter av generalmajor de Seue (1694 - 1772); 3 barn.

Peter de Seue (1770-1855), Captein 2. Akershusiske Inf. Reg. gift med **Hellehus Werenskiold de Seue** (1774-1851) datter av Christian Werenskiold til Trosvik, 1 barn.

2. Foreldre og søsken

Wilhelm Christian de Seue (15.09.1803 - 14.06.1851) jurist. Drammens Tolldistrikt. Gift 1832 med **Karen Dorothea Hvidt** (1793-1835) barnløs. Gift 1838 med **Gertrud Maria Olsen** (1816-1863). De fikk følgende 7 barn:

1. **Margarethe Christiane** (22.07.1839 - 1906). Lærerinne i bl.a. Haugesund. Bodde flere sommerferier hos presten Peter de Seue, Fjelberg i Sørhordland. Det var hun som tok vare på søster Annas mange brev som utgjøre selve ryggraden i dette dokument.
2. **Anna Louise** (20.07.1841 - 07.03.1891). Gift 15.08.1867 med **Sogneprest Ingvald Mathias Otterbeck** (29.06.1841 - 27.07.1870). To barn: Jens (18.08.1868 - 16.12.1921) og Wilhelm (26.04.1870 - 1951) på Fiji.

Anna Louise Otterbeck (de Seue)

Ingvald Mathias Otterbeck

3. **Helga Emilie Frederica (Frederikke)** (03.05.1843 - 21.02.1884). Gift med Lieutenant Edmund J. Feiring. 3 barn: 2 gutter og 1 pike.
4. **Marthine Elisa** (11.02.1845 - ?). Husbestyrerinne hos Doktor Schaft på Kværnes, Normøre.
5. **Werner Nicolas Christian** (1846-1850).
6. **Wilhelmine Marie (Mimi)** (02.09.1848 - 19.02.1906). Husbestyrerinne i Rakkestad og Hemnes i Nordland. Lærerinne i Holmestrand.
7. **Werner Nicolas Christian** (22.11.18 - ?) styrmann. Gift 16.08.1891 med Sophie Kongrud (17.04.1869 -) 5 barn. Utvandret Amerika. Mistet kontakt. De 5 barn er: Wilhelm Arthur de Seue (10.06.1892 -), Nicolas de Seue (31.07.1894 -), Helga Werenskiold de Seue (11.02.1897 -), Sigurd Werner de Seue (08.11.1899 -) og Claude Wilhelm de Seue (10.07.1902 -).

Marthine Elisa

Wilhelmine Marie (Mimi)

Werner de Seue og Familie

3. Egne barn (Les mer herom under kapitel VII)

1. **Jens** (18.08.1868 - 16.12.1921). Gift 03.08.1894 med **Hanna Marie Krogh** (29.04.1873-02.04.1953). 6 barn. Haakon, Werner, Anna Louise, Ingrid, Gunnar og Evy. Sogneprest i Kistrand (1894-1902), Øre (1902-1907 og Hetland (1907-1918). Generalsekretær Norsk Luthersk Finnemisjonsforbund (1918-1921).

Jens 3 år

Jens 12 år

Jens 5 og Wilhelm 3 år

Jens 8 og Wilhelm 6 år

2. **Wilhelm.** (26.04.1870 - 1951).

Wilhelm 12 år

Utvandret til Australia i 1893. Kvegfarmen. Mistet alt under en tørkeperiode. Utvandret til Fiji. Begynte med bananproduksjon i veiløst område og avhengig av elvetransport. Tunge og karrige år. Ble senere ansatt som kvegoppsynsmann på nederlandsk kvegfarm utenfor hovedstaden Suva. **Samboer med en lokal fijianerinne Lanieta Vakaluma** 2 barn: Anna og Ellen.

Anna var gift to ganger og hadde 6 barn med **Lepani Vosalevu** og 3 barn med **Ratu Emanueli Roseru**. **Ellen** var gift med **Sam Rounds** og hadde 9 barn. Mange etterfølgere har siden fulgt. Vi har navnene på alle 18 barn med tilhørende barnerike familier ajourført helt opp til 2001. Se for øvrig *Kapittel VII.2* og *VIII.2*, samt *Vedleggene 4 - 9*.

IV Ingvald Mathias Otterbech

29.06.1841 – 27.07.1870

Ingvald ca. 15 år

Ingvald i studietiden

Ingvald i studietiden

Ingvald ca. 25 år

Sognepresten i Talvik

1. Forfedre

Først noen ord om hvor Ingvald Mathias kom fra og hva som kan ha vært opprinnelsen til familienavnet. Nøtterøy er utgangspunktet. I sin helt gamle form dukker navnet for første gang opp i 1398 i sin eldste form som *Otrebekkr*, noe som senere ble til *Oterbæk* og senere *Oterbek*. Vedkommende eiendom var allerede før 1600-tallet delt i en *Østre* og en *Vestre Oterbek*. Den ligger på øyas østside og ble den gang delt opp i to halvdelar av en liten bekk. Det var visstnok *Østre Oterbek* som ble opphavet til det senere familienavn.

I en annen forklaring antydes at navnet også kan ha en annen tilblivelse. Det sies at ca. 1540 kom to tyske innvandrere og slo seg ned i Tønsberg. De etablerte seg som henholdsvis fergemann og kjøpmann og drev Brenderius Brenderi ved Kanalen. De skal ha kjøpt en gård på Nøtterøy og der tatt i bruk navnet *Østre Oterbek*. Her vil det i fortsettelsen være naturlig å ta utgangspunkt i nettopp det navnet.

Kristen og Gjòa drev gården Bjønnes på Nøtterøy 1614 - 1635. Etter Kristens død ca. 1640, giftet Gjòa seg med Erik Villassøn (1614-ca. 1675). Deres datter Kirsti Eriksdatter giftet seg 1687 med Anders Anderssøn.

Eldstesønnen deres Erik (1687-1766) tok navnet Erik Anderssøn Bjønnes. Etter 10 år i flåten, flyttet han fra Tønsberg til Østre Oterbek som han drev fra 1717 til 1754 da han igjen flyttet tilbake til Tønsberg. I sitt annet ekteskap giftet han seg i 1729 med Anne Kaspersdatter Bergsøen.

Sønnen deres *Anders Eriksen Oterbek* (1731 - ?) giftet seg i 1764 med *Elisabeth Kristine Mahtiasdatter Tokenæs* og slo seg ned i Tønsberg som kjøpmann og skipper. De fikk sønnene *Lars* og *Mathias*.

Mathias Andersøn Otterbech (1764-1829) seilte som kornskuteskipper mellom Danmark og Norge under krigen mot England og Sverige. Han giftet seg 03.01.1800 med *Ingeborg Maria Jensdatter Hovland* (1779-1865) og fikk i alt fem barn med Jens som førstemann. *Ingeborg Maria* var datter av skipper *Jens Olsen Hovland* (1752-1801) og *Maren Ivarsdatter Gunnestad*. Navnet Hovland stammer fra gården med samme navn på Nøtterø. Den kom i familiens eie i 1722 da den ble kjøpte av Klemet Hansøn. Eldstesønnen Jens ble hetende *Jens Hovland Otterbech* og er således den første som bærer familienavnet slik vi skriver det i dag.

Om *Talette Pauline Buddes* forfedre kan opplyses følgende:

Besteforeldre: Christian Ditlev Adolf Arenfeldt (1754-1833), General, Kristiansand, og Pauline Charlotte Marie Harbou (1764-1836).

Foreldre: Ole Christoffer Budde (1774-1849), Kommandør i Marinen, og Andrea Frederikke Ottoline Arenfeldt (1790-1825). (Bilde 17 og 18: Av Arenfeldtslekten. Trolig mor og/eller bestemor til Talette).

*Ukjente familiemedlemmer
Arenfeldt*

2. Foreldre og søsken

Jens Hovland Otterbech (21.01.1801-1863). Gift med *Johanne Katrine Knop*, datter av tolder Rasmus Knop og Johanne Harris, i 1826. De fikk en datter *Hanne*, som giftet seg med sogneprest Kjonig. Moren døde tidlig. *Jens* giftet seg deretter med **Talette Pauline Budde** (1814-1891). De fikk 6 barn: Christoffer, **Ingvald Mathias**, Thrane, Marie, Julie og Richard.

Jens Hovland Otterbech

*Jens Hovland Otterbech &
Talette Pauline Otterbech (Budde)*

Talette Pauline Budde

*Talette Pauline Budde
& Maria*

Om han fremgår av Andebu Kaldsbok bl.a.: Foreldre uformuende. Fikk hjelp til utdanning av lokale velgjørere. Tok teologisk embedseksamen med Laudabilus 23 år gammel og ble sogneprest på Hvaløyene i 1924. Sogneprest i Andebu 1829 til sin død i 1863. Ble på mange måter en stor mann i Andebu hvor han fungerte bl.a. som prest, ordfører, formann i ulike kommunale kommisjoner og Stortingsmann for det såkalte Bondeparti i 1842, 1848 og 1862. Hans lidenskap for kortspill med ofte ukentlig besøk i en kortklubb i Tønsberg ble ikke overalt satt like stor pris på. Han var kjent som en særdeles myndig men også hjelpsom person. Hans gravmonument, reist av takknemlige Andebuborgere, står fortsatt nær inngangen til den gamle Andebu Kirke. Der heter det "JENS HOVLAND OTTERBECH, Født 21. Januar 1801, Død 28. Juli 1863, Sognepræst for Andebu Menigheder i 33 år. Taknemlighed reiste han dette Minde". For en noe mer utfyllende informasjon henvises til Vedlegg 2 med "Udrag af Andebu Kaldsbog vedkommende Sognepræst Jens Hovland Otterbech".

For en noe mer utfyllende informasjon henvises det til "Udrag af Andebu Kaldsbog vedkommende Sognepræst JENS HOVLAND OTTERBECH" henvises til Vedlegg 2.

Nora legger blomster ved graven til sin tip-tip-tip Oldefar Jens Hovland Otterbech

JENS HOVLAND OTTERBECH
Født 21. januar 1804
Død 25 juli 1963
Sogneprest für Andebu Menighet i 33 år
"Takknemelighet reiste ham dette Minde"

3. Egne barn

Se Kapittel VII

V Et utvalg av Annas brev gjennom årene 1862 - 1876

Skrevet av Anna Louise Otterbech til sin søster
Margarethe Christiane de Seue

1. Forlovet 1862-67

Anna begynnelsen av 20 årene

Andebu Præstegaard, 4 juli 1862

Min kjære Margarethe!

Saa længe har det sjelden været mellem hver Gang jeg har skrevet til Dig som nu, og Gud ske Lov jeg er gladere nu end sidst jeg skrev til Dig. Det skal nu rigtig blive godt at snakke fortrolig med Dig en Stund.

Først maa jeg vel sige Dig at jeg har det godt her. Alle er kjærlige mod mig, men jeg kjender dem jo endnu ikke saa godt at jeg kan have Fortrolighed til Andre en Ingvald og derfor er det jeg imellem ønsker mig i Rakkestad, men jeg er alligevel glad for jeg kan være her i Sommer baade for at jeg kan blive rigtig kjendt og tillige for Helgas Skyld, for saa længe jeg er borte kan hun iallefald være rolig paa Hougaard; siden vilde vel Onkel ikke synes om at hun blev der, Du veed hvor rar han er.

Jeg har mangan bekymret Stund for Helgas skyld, Margarethen min! Det er saa tungt at hun som saa ung og barnagtig og kjender saa lidt til Verden skal lide saa, men vor Herre har vel sine vise Hensigter med det. Naar bare Hilmar var som hans skulde og burde være, men han er længe siden den gamle igjen; jeg mærkede det alt førend Helga blev rigtig frisk og nu skrev Tante at han havde været der een Gang paa en Forretning siden jeg reiste, og da var han saadan mod hende, at hvis hun var Helga skulde han snart faae Afsked, da dette aldrig kan blive godt, siger Tante, og det troer rigtignok jeg ogsaa. Helga maa skjønnede det nu igjen, men hun vil vel som før, bære det hos sig selv og da lider hun jo dobbelt.

Tante er saa glad i Helga og siger hun har baade Nytte og Hygge af hende. Nathy er ikke kommet endda, men naar hun kommer skulde Helga besøge i Eidskog nogle Dage og det glædede hun sig nok til. Kohts viste megen Deltagelse i hendes Sorg og Sygdom, og det troer jeg de Fleste gjorde. I Holmestrand havde Anna Wærnæs berettet at Forlovelsen var forbi; dette fik de nu høre ikke saa tilfældigt, men jeg tænker de kjende Sammenhængen.

Jeg var blot i Holmestrand fra Fredag til Tirsdag da Ingvald alt da kom og hentede mig, Søndag var jeg hos Holts? hele Dagen, der var hyggelig, de bade at hilse Dig som de spurgte efter strax.

Sara ligger paa Grejsen nu. De skulde faa en 16aarig Frøken Møller i Huset nu, jeg husker ikke hvorfra; de fik Breve fra Johan den Dag og han kaldte hende sin Pleiesøster. Ingvald har fortalt mig en Historie om Johan som du kanske ikke har hørt, Molates? Maa vel kjende den. Det var i vinter engang han reiste med Diligencen til Drammen og var blot sammen

med en Frøken Keyser, som han antog for en Sangerinde, da det ikke er almindelig at Damer reiser med Diligencen, og med hende opførte han sig saa slet at Ingvald ikke vilde fortælle det reent ud; hun gik ud ved Asker og tog Skyds og da hun kom til Drammen fortalte hun sin Svoger det, som saa reiste til Christiania og meldte det for Chefen. Johan var nær bleven udvised af Krigsskolen, men slap da med 14 Dagers Arrest. Fru Holst talte meget om at det var en streng Skole han havde at gaae igjennem, Stakkel.

Her er temmelig tomt nu da Mo'er, Fa'er og Marie er i Christiania, og Hanne og Præsten Kjonig besøge hans Familie. De reiste i Tirsdags, Fa'er kommer igjen idag, de Andre om 14 Dage; de skulle kjøbe Udstyr til Hanne med det samme, hun skal have Bryllup i Høst; Du veed kanske ikke hun er forlovet med... Capellanen her, Kjonig; de skulle bo paa en Nabogaard her.

Mo'er seer meget ung ud, skjønt hun er 48 Aar og har havt 10 Børn; hun har virkelig et nobelt Væsen, men det har Ingen av Børnene arvet. Hanne er det eneste Barn efter første Kone, hun er nogle og tredive Aar. De Andre er Christoffer 24 Aar, Thrine 23 Aar samme Dag, som jeg bli'er 21, Ingvald 21, Richard 16, Julie 12 og Marie 6. Christoffer blev mineralogisk Candidat nu i Vaar, men han ta'er nok om igjen, da han fik Haud. Han var med paa Studentafslutning og morede sig prægigt. Der kom mange Studenter hjem forlovet; de dannede Damer skulde været mindre Tækkelige, men Damerne blive jo altid forstyrrede under saadanne omstændigheder, siger man. Christoffer er nu ude og reiser, som han pleier at gjøre hver sommer.

Den 29de Juni var det Ingvalds og Maries Fødselsdag. Vi vare den Dag i en Nabokirke og hørte en ung Prosten Møller som næsten bli'er tilbudet her omkring.

Hougaard, 10 mai 1865

Min kjære Margarethe!

Jeg li'er ikke at tage Formiddagen til at skrive Breve paa, men jeg hørte først nylig at Elise vil skrive idag, og maa da gjøre det med det Samme.

Idag har jeg faaet en ny Elev, Marie Strandenes, men der er nu blot i Haandarbeide; Christine har ikke været her i denne Uge, hun har ondt i et Ben, har jeg hørt, vi have ellers Mistanke om, at hendes Papa vil forbyde hende at komme her, fordi han er vred paa Onkel for Noget.

Mange tak for dit Brev! Nu er da endelig Elisa kommet hid, ja det har Du hørt af Helga, hun maa nok spare paaa alle kanter Stakkel, og da var det jo rimelig hun oplevede Drammens Dampskibenes Fart, da hun da kommer til Horten for 1 .. istedetfor 1 Spd.; og hun havde nok ogsaa lyst til at være i Holmestrand saa længe Werner var der. Du og Helga have vel ogsaa faaet Brevve fra ham nu, jeg fik saadant svært gilt Farvelbrev fra han forrige Onsdag; i Løverdags skrev Elisa og jeg til ham til Norkøping i Haab om at det kune treffe ham der, hvor de nok skulde oppholde sig lidt. Jeg ønsker saa jeg havde mage til Elisas Fotografi af Werner, det er saa godt, komme vi til Christiania, skal jeg faae taget det af men det bli'er vel ikke saa godt da.

Jeg haaber de Elisa kommer til Eidskog ogsaa; Sch... kunne de ikke have noget imod det, naar det ikke skaffer dem forøgede Udgifter. Det kan da hænde jeg følger med til Christiania i Juni, og det skulde være morsomt, om jeg kunde være der til Elisa kom nedover igj saa jeg kunde sige Farvel til hende paa Bryggen. Jeg veed ikke naar Dampskibet paa Øieren bli'er færdig, men her komme ofte Eidsberg herrer og dem skal jeg spørge derom: det er vist ved Strømmen det møder Jernbanen; om Eftermiddagen gaaer det formodentlig hidover da det gaaer til og fra Byen hver Dag. Saa snart jeg faar vide det, skal jeg gi'e Dig ordentlig Besked derom, det kan du være vis paa, gid Du og Helga kom til at reise der til Sommeren, saa fik jeg jo en lang gil Sommer, den begyndte nu da Elisa kom, kommer jeg saa til Christiania og senere faaer Eder hid, saa maa jeg være fornøiet, om end Ingvald ikke kommer, der han nu tænker paa, for at benytte den sidste tid før Examenen saa vel som mulig. Alle andre sige, han kommer nok, men jeg vil slet ikke opmuntre ham dertil, før det Modsatte, finder Du ikke det rimelig, Margarethen min? Fru Otterbech have nu været ude lidt og sidder oppe hele Dagen, Gud ske Lov. Hvad fik Du fra Birkrem da, det maa Du fortælle mig.

(Her er noe av brevet klippet i stykker)

Jeg har nu faaet et stort Portrait i Ramme af Ingvald, som jeg er meget glad i, skjønt det har den store Feil at han ikke seer paa. Christian kom herhen nu, jeg skal slaae Ægedosis til Ham. Han skal snart ind til Byen og læse igjen, gid han maatte taale det En av Ingvalds Bekjende som er Candidat paa Rikshospitalen havde nylig sagt, at det var ikke noket farlig med C.s Hjerte, men han maatte føre et svært sundt Liv, for ikke at faae Tæring. Tante er fremdeles frisk og hilser Dig. Det samme gjør Christian.

Farvel da, Margarethen min. Hils Helga og lev Begge vel.

Din Anna

Tirsdag Aften, 26 mars 1867

Min egen kjære Margarethe!

Først Kl. ½ 10 kommer jeg til at skrive iaften; nu reiste nedop vore Gjæster. Onkel de S., Grundt og Jfr. Ofstad have været her idag, de to sidste i Anledning af et Forhør.

Mange Tak for dit sidste kjære Brev, som glædede mig meget. Ja, nu er da all Sorg for Finmarken slukt for det Første, Margarethen min. Jeg har hørt flere undre sig over, at ikke Ingvald fik det, men det sørge da ikke vi meget over. Med Guds Hjælp haaber jeg vi kunne leve godt af hvad Ingvald faaer som personel Capellan, hvor det bli'er, er endnu ikke bestemt, saavidt jeg veed, men Ingvald venter daglig Brev fra Heyerdahl, og naar det er afgjort kommer han herud og bli'er en Tid. Konow flytter nok ikke fra Aurdal før i Mai; han har faaet Hjælp af sin Fader der baade i Penge og Naturalia havde Heyerdahl fortalt Ingvald, men rige folk have jo saa mange Fornødenheder. Heyerdahl troede Ing. kunne regne paa 40 Spd. i Offer, det hjælper jo ogsaa paa de 300 Spd.

Tak, for Du beder for mig, kjære Margarethe, det trænger jeg saa godt. Saa snart vort Bryllup kan bestemmes, skal Du faae vide det strax, om jeg end ikke skylder Dig Brev da. Jeg vidste at Solborg fik en Søn i Høst, men ikke at Louise er forlovet; jeg saae Carl Gjør for et Par Aar siden, han er peen, men liden og spæd.

Den Rose jeg fik af Dig staaer Brilliant og mine andre Blomster tiltrække sig ogsaa Fleres Opmærksomhed.

Uf, at Fru S. Skal være saa kjedelig, stakkels Helga, hun har vist ikke saa Lidet at drages med der. Jeg er saa glad for hun har Edmund til at trøste sig. -

Ja, en Symaksin skulde ikke være ilde at have nu, men jeg vil ikke snakke til Onkel derom engang, da han altid klager saa over sine store Udgifter; han sparer forresten ikke, naar der er Noget han har Lyst paa, nu har han f. Ex. forhøiet en Contorists Haldaraars? Løn fra 100 til 200 Spd. for at faae beholde ham, da han ellers kunde faaet en bedre Post, og det var vanskelig for Onkel at faae en ny, han kunde være tjent med, og sige fra sig Ombudet har han slet ikke Lyst paa, hvor mange Ubehageligheder det end skaffe ham ofte, saa det maa nok være saa han tjener godt dermed. Peder Schie, en Bon de her, griber ellers om sig som Incassator, og det volder da Onkel megen fortred, at den fortjeneste gaaer fra ham.

Mama er frisk fremdeles, Gud ske Lov, hun er saa freidig og flink. Grundt fortalte idag, at Doctor Koht troer han ikke kan leve længe og er red for at dø pludselig, da han har et

Hjertetilfælde, det vilde rigtig blive sørgelig for Mange. Præsten Kiærs Fader er død nylig, de fik Underretning derom ved Telegram i Lørdags, og de vidste ikke han var syg, det er rigtig tungt for dem, Stakkel. Kiær er reist derhen, Sima er igjen her med sin lille Gut, som seer bleg og svag ud, de ere vist altfor forsigtige med ham. Jeg faaer nok lægge mig nu og skrive lidt til imorgen.

Onsdag Morgen. Jeg fik Brev fra Fru Otterbech, med et Bud idag og fik deraf vide, at Heyerdahl har faaet Ringsaker, saa nu er det vel ikke rimelig Ingvald kommer til ham, da der jo har været Tale om at oprette Kaldskapellani deroppe, og det er Wille selvskreven til, fortæller Hr. Syversen. Ingvald henvender sig vel nu til Præsten Hall i Ringebo, hvor han ogsaa er tilbudt at blive Kapellan, men kanske han kan have faaet en Anden allerede. Gud gi'er nok Ingvald ogsaa Noget, naar Hans tid kommer. Stod vi blot i det rette Barneforhold til Ham!

Jeg fik en anden Efterretning fra Mo'er ogsaa, som rigtig greb mig, det er at Præsten Müller i Stokke har mistet sin Kone (Clara Landstad) i Barselseng. Jeg undres nok, hvordan han ta'er det; det er den deiligste Præst jeg har hørt. Kanske han ogsaa kan faa dø snart, han skal være saa svækket af Overanstrengelse. Ifjor Sommer maate han ikke arbeide, han var først ved Grefsen og siden hos sine forældre i Grue en Tid. Barnet skal leve og være friskt.

Fru Otterbech er saa meget stærkere nu, saa hun i forrige Uge havde gaaet til Byen; Doktoren vil endelig have hende paa Landet til Sommeren ogsaa, men hun synes ikke hun har Raad dertil, hvis hun ikke kan faa leiet bort sin Leilighed i Byen for Sommermaanederne.

Jeg har nu faaet farvet mit Confirmationsschawl sort og synes det seer meget anstændig ud, jeg kan godt bruge det i Byen, naar jeg faaer en Hat, som er lidt livlig.

Nu kan jeg jo ikke vide, hverken naar Ingvald kommer eller hvor længe han bli'er her, men jeg har speculeret paa om det kanske kunne ladet sig gjøre at følge med ham, hvis han reiste herfra i Mai, og saa mens jeg var i Byen da med det Samme aflægge Eder et Besøg.

Igaar begyndte det at regne her, saa nu gaaer vel Føret bort, Mama befinder sig mindre vel i saadant Veir.

Gud give vi snart fik høre Noget om Werner nu da, jeg er næsten red for, han kan være syg, siden han ikke skriver engang.

Igaaraftes læst jeg "De to Taarne", som jeg ikke havde læst før, men jeg kjender jo Familien fra "Waldemar den Store og hans Mænd".

Mama bad at hilse Dig, Margarethen min! Lev saa vel da, Gud se i Naade til os Alle for Jesu Skyld! Gud ske Lov, at vi Sødsken holde saa meget af Hverandre!

Din Anna

Prøven av min Værkenskjole, som jeg er vel fornøiet med.

2. Prestefrue 1867 - 1870

Anna (slutten av 1860 årene)

Tromsø, 24 september 1867

Min kjære Margarethe!

Jeg maa da skrive lidt til en af Eder ogsaa herfra, ellers bliver det saa længe inden I faa vide om os. Vi kom hit den 18de efter Bestemmelsen, det var en gruelig kjedelig Dampskibsreise, skjønt Veiret var jo saa heldig, at der neppe var Spor af Søsye, men Ruten var saa rum?, at vi oftekom om Formidagen til Bestemmelsestedet for Dagen og saa var der saa trangt i Damekahytten, at man neppe kunde puste der om Morgen. Vi fik Følge fra Throndhjem med 2 familier herfra, Doktor Nissens og Kjøbmann Pettersens, som vare meget venlige med os, men det plager alligevel mig stadig at være bland Fremmede i saa lang tid. Iaften skulde vi ombord i samme Dampskib igjen, der nu er kommet tilbage fra Hammerfest, for at reise med til Ibestad, hvor vi komme imorgen Efttermiddag; Ingvald ska forrette der til Midten av November, saa skal han til Lenvik? og maatte saa belaae sig paa at komme til fisket til Vinteren, sa'e Biskoppen.

Ibestad er et av de beste Steder her oppe, der er vakkert, flere Familier og let for at faae kjøtt og laant hvad man behøver; i Lenvik derimos we swe ½ Mil Søvei til nærmeste Folk paa en Husmand nær. Vi vare iland i Ibestad paa Hidveien og traf Medlemmer af tre Familier der, saa vi ere ligesom kjendte i Forveien der. Der er en stor Menighed, saa jeg er rent red for at Ingvald ikke skal kunne overtage alt det Arbeide, han faae der. Han faaer Confirmanter ogsaa, som de heroppe bruge at læse med hver Dag i 6 Uger, de logere sig da ind rundt om Præstegaarden, og hvordan skal han da faae Tid nok til sine Prækener og Skriftetaler. Vi have været meget ude her i Byen, foruden paa Visitter, en Aften hos Pettersens, i Aftenselskab hos Rektor Knaps, Søndag Aften hos Biskoppen, hvor der blot var nogle Faa og svært hyggelige. Igaarftes vare vi hos Provst Jensens, som bo lidt udenfor Byen, men Hjemturen derfra var fæl med Storm, Lere, Mørke og Søl.

Jeg veed ikke hvordan det vil gaae mig til Vinteren, naar jeg allerede fryser saa nu, her sneer daglig, og den bliver liggende paa Fjeldene. Vi have ogsaa havt Visitter her, idag Bispens og Skoledirektøren og en Dag Stiftsprovsten. En Dag vare vi ogsaa iland i Vivelstad. Senere til Tjølø, jeg fik sendt hilsen til Adelaide med en Frøken Gregers, som skulde did som Lærerinde; Morgen efter passerede vi ogsaa Tjølø, men Prestegaarden kunde nok ikke sees, Kirken var stor og peen. Søndag morgen kom vi til Bodø, vi vare i Kirken og resten av Dagen paa Præstegaarden, hvor vi bleve budne sammen med Nissens, som var i Familie til Schønnings, Kirken var venlig og omegnen peen, Præstegaarden var nu gammel, men noksaa hyggelig, i et par værelser var Væggene Malerier. Ved den længste Del av Kysten saae vi blot nøgne

Klipper, lidt nærmere Tromsø begyndte det at grønnes lidt, saa her er nok vakkert om sommeren kanske, men vi maa belage os paa 9 Maaneders vinter, siger man. Provst Jensen raadede Ingvald til at holde længe ud som Stiftscapellan, saa han kunde faae et nogenlunde Kald istedefor at tage et som Karlsø og Loppen, om hvilke Biskoppen sa'e at de veed ikke hvad de gjør de, som søge dem.

Her er fuldkommen Uaar iaar, Høet er ikke i Hus, og Korn, Poteter og bær faaer man slet ikke. Kjød er billig, men Melk bliver nok vanskelig at faae. Jeg har kjøbt 6 Flasker Kirsebærsaft her og det Nødvendigste af Madvarer og Husgeraad. Vi komme vel til at bo paa Præstegaarden i Ibestad, men den er tom, saa vi faae vel faae laant et par Stole og et Bord. Jensen var Stiftscapellan i 3 Aar, hans Kone var blot med i Ibestad, ellers boede han er i Byen og havde en Søster hos sig. Jeg har kjøbt et Fyrfad her til min Blikkjedel, som jeg er saa glad i og enThekande af Britaniametal efter dit Raad, saa nu kan jeg faae saadant hyggelig Thebord istand, men det Bedste mangler, Nogen til at drikke Theen. Jeg spekulerer paa at gjøre Besøg sydpaa om nogle Aar, naar jeg reiser alene og mens Dampskibet har sommerrute bliver det ikke saa farlig dyrt, ak, hvor det skulde være deilig!

Men nu er det nok paa høi tid at pakke ind. Vi faae ikke Post oftere end naar Dampskibet kommer hver 14 Dage og paa det Mørkeste hver tre Uger. Kjære skriv ofte til mig, Margarethen min! Hils min kjære Helga saa svært meget, hun skal faae Brev med næste Post. Ingvald hilser Eder saa meget. At slutte et Brev til nogen av mine Kjære er saa tungsamt nu. Ingvald siger dog, jeg er over Forventning kjæk. Farvel da kjære Margarethen min, Gud være hos oss Alle!. Fortel mig om Werner. Jeg er saa bedrøvet for jeg ikke fik se ham.

Din egen Anna.

Talvik Præstegaard, 12 januar 1869

Min inderlig kjære Margarethe!

Tænk, jeg er ikke ganske vis paa om det er din eller Helgas Brevtur, men jeg haaber at jeg ikke tager feil, gjør jeg det, maa Helga tilgive mig, jeg har saa meget at tænke paa, især nu da Ingvald snart skal reise.

Tusind Tak for Eders kjære Julebreve! Gaven kan jeg ikke sige Noget om endda da den med Længsel ventede Kasse endnu ikke er kommet. Jeg ønsker saa den maatte komme med næste Dampskip saa Ingvald ogsaa kunne faa se dens Indhold. - Jeg har altsaa ikke skrevet til Eder herfra, ja nu have vi gode Dage, varme Værelser og Rum og Möbler nok, da vi fik Lov at

benytte Bruuns's; her er Comfur og Vand i Kjøkkenet og Alt vel indrettet; her bliver blot saa øde i det store Hus, naar Ingvald reiser og min Pige har desværre vist seg ikke at være at stole paa, hun skal nu ligge i huset hos mig, naar Ingvald reiser, saa da bliver hun vel hjemme om Natten, men hun kan ingen Støtte være for mig, som jeg saa vel trænger.

To Dage før Jul drog Bruun afsted med sine 7 smaa, Frøken Holmboe og en Pige; vi have endnu ikke hørt fra ham; jeg savner ham meget. Vi flyttede herop samme Dag og havde det meget hyggeligere Julaften, end Du vist kunde tænke Dig Margarethen min, siden Du tænkte Dig os i det gamle Hus. En av Bruuns Piger blev igjen her til over Nyttår. Da Helgen ringtes ind, sang og læste vi først, siden havde vi Julebord med Moderator?lampe og 2 Lys paa, Viin, Kage og Nødder og Gaver. Ingvald fikk et Vestetøi af mig, af Mad. Juul fikk vi Begge hvide Vanter og Jens et brandgult fint Uldtørklede med sorte Border. Af os fik Jens Pæsk og Svamp og af Madame Huhr Strømper og Sokker; vor Pige fik et Tørklede og Bruun en Syæske med 2 Sneller. Fra M..r? havde vi tidligere faaet Bogen: "Vorder? Hellige" af Nitsch. Og Jens fik nylig en Lysestage af Jfr. Alm?, der seer ut som sølv, men er av Glas. Vi har spist Risengrød og M...? Høitidsaftenerne. "Han er virkelig pen ogsaa" udbrød Ingvald nu, da han sad og betragtede Jens. Ja, Gud skje Lov, han gjør store, glædelige Fremskridt.

Nei, jeg tager vist ikke dine Bemærkninger om Smaabørn ilde op, kjæreste Margarethe, men takker Dig meget for Du er saa omsorgsfuld for mig. Jeg har nu faaet en Bog: "Om Smaabørns Pleie" at sanke Visdom af og den tilraader nesten det Modsatte av Fru E.'s Forsiktighed. Kjære, et gammelt barn som Jens og yngre pleier man da ikke at tulle ind i et Teppe eller Scharol og jeg synes det er for galt at ... de smaa Stakler baade Nat og Dag i over ½ aar. Jens vilde heller ikke beholde Klæder paa om Dagen paa den Maade nu, for han sparker seg ofte løs om Natten. Doktoren her sae ogsaa, at det var unaturlig og Fordom at tvinge Børnene saadan og han sae jeg kunde have Jens løs længe før jeg begyndte dermed; jeg begyndte da han var 3 Maaneder, nu skal Du høre hans Beklædning. Skjorte, Strømper, Sokker, B.. og dernedenpaa en Uldsnip, som et halvt Tørklæde efter M..s raad, et hvidt Uldskjørt med uldliv paa, et høirødt og sort figurert Uldskjørt uden Liv og om Hverdagene Trøie. Søndagene Kjole, stadig Smekke, blot om Netterne Kappe og da indtullet. Jeg spadserer ogsaa med han, naar det er stille og mildt. Doktoren på Tromsø tilraadete det, og det var mærkelig hvor Smaabørn taalte Kulden der. Hver Morgen vadske jeg hele Jens med koldt vand og Onsdag og Lørdag Aftenen faaer han lunkent Bad. Intet af dette er efter mit eget Hoved, det turde jeg ikke vove. Jeg har tænkt at vente med at give ham Mad til han bliver ½ aar gammel, men han tærer paa mine Kræfter nu, mærker jeg.

Nei, men at Fru Engelhart er saadan da, jeg troede ganske det modsatte om hende; Breve fra hende til Dig og Helga har jeg synes saa godt om. Du er mærkværdig til at faae Juleklap istand, Margarethen min! Gud skje Lov, du har vel lavt en hyggelig Juul paa Matrand? Men hvad var det for ondt Du havde i dine Hender, Du har ikke før skrevet derom?

Saa Kjære, vi have nok mørkere Dage end Eder, men nu begynder det at lysne igjen saa vi have Lampen slukket i 3-4 Timer, men det er ikke fuldt Dagslys saalænge, ja, det er det jo igrunden slet ikke saalænge vi ingen sol haver, og den viser seg ikke her før den 10de Februar. Ja, det er deilig at det gaaer fremad igjen, gid Du kunde besøge oss i sommer, Margarethen min, Du vilde vist glæde Dig i en Finmarkssommer; man kan reise den vei for 30 Spd., Mad iberegnet, gid jeg kunde sænde Dig 30 Spd. dertil saa (noen ord borte) Du vist til, til Maden selv.

Jeg undres nu om Ingvald kommer hid igjen fra Lofoten, han søger nu ogsaa Maalselv og de andre Kald er ikke opslaaede ledig endda; han sender sin Ansøgning gjennom Provst og Biskop og bad Provst sende dem tilbake, hvis han fandt det anmasende av ham at søge det.

Jeg glæder meg til at faae Blomster inde, naar jeg kommer i Ro, de maa jeg vel kunne have, selv fra Senæs?. Kjære vær saa snil, Du og Helga og plant nogle til meg i Vaar, som jeg kunde faae med meg nordover om jeg blive saa lykkelig at kunne besøge sydpaa til næste Aar. Vi skal have Middagsselskab paa Søndag, Klokken, Medhjelperne, Storkro, Mad. Juul, M...? og Jfr. Alm. Jeg skal traktere med Fiskeboller i Curysauce, Hare-, Rypesteg og "Ple.... No l"? og Viin. Mandag skulde Ingvald reise, men Dampskipet holdt ikke ruten denne Gang heller. Jeg har det ogsaa travelt med at faae hans Tøi istand for 3 Maaneder.

Vi ... til Hals....? graserer her fremdeles og Nervefeber begynder at vise sig; jeg ængster mig lidt for Sygdom ogsaa, mens Ingvald er borte, men Herren sørger vel for det, som er os bedst, saa jeg burde være ganske trøstelig; jeg kunde dog ikke med Glæde give Ham Jens igjen dessværre, men jeg faaer bede Ham bøie mit Hjerte.

Vi var indvitered på Middag i et Bryllup i Julen hvor Klokken utbragt sin Skaal i improviserede Rim; han er saa grundtviksk-folkelig denne Klokken. Nytaarsdag indviede jeg min nye Værkenskjole i Barnedaab hos Sturkro?. Ingvald og jeg vare Faddere. Jeg fikk ogsaa Juleklap fra Elisa, et rødt Forklæde med hvide Border, jeg formoder hæklet af stridt Garn, men det seer saa kunstig ud; kanskje der er saadanne du har fabrikeret sa mange af? Jens sendte ham hans "Odelshest, en liden Trehest som du kanskje husker vi fandt i Lampekassen blant Papirstrimlene og da fik Elisa den. Hun er saa sød og morsom den kjære

Elisa. Ingvald og jeg ønske Eder Begge et glædeligt Nyt Aar. Jens sover; jeg længter efter at høre, hvad I syntes om ham. Han er nu meget forandret siden den Tid da han var 6 Uger. Farvel Margarethen min! Hils fra Din Anna.

Jeg fik Eders Breve anden Juledags Morgen.

Talvik Prestegaard, 12 mai 1870

Min egen kjære Margarethe!

Jeg sad allerede oppe forrige Postdag og tænkte jeg skulde faaet skrevet til Eder ogsaa, men rak ikke mere end til Mama. Jeg vilde saa gjerne I ikke skulde ventet for længe paa nærmere Efterretninger herfra, som jeg nok kan vide I længes efter.

Ja, Gud ske Lov og Tak. Alt er nu saa vel som mulig her igjen, jeg føler mig nu fullkommen stærk. Allerede i Lørdags flyttede jeg ind fra Storstukammeret, men havde ikke store Kræfter de første Dage, saa det... .. lidt at være alene om Kjøkkenstellet i Søndags, da jeg lod Martha gaa i Kirke for hun havde da ikke været der paa 2 Søndage.

Lillebroder er snil og frisk; han havde Øienbetændelse fra først Dagen af, men nu er det ikke Spor til den mere, og haaber at hans Syn ikke har lidt derved; vi have behandlet dem forsigtig efter Doktorsens Anvisning, som vi først fik 8 Dage efter da Madame Moe sa det Intet havde paa sig, men saa gik der Bud til Doktoren og Ingvald skrev alligevel, som vel var. Doktoren sendte Øienvand og sa'e det var en Sygdom som ikke maatte neglisjeres. Jens er meget glad i Lillebroderen, klapper og kysser ham og holder sin Mad frem til ham og siger: bite, bite!

Vi ønske nu at faa ham døbt snart. Ingvald kommer kanske til Aften paa Mandag og skal da snakke nærmere med Provsten om naar Barnedaaben kan blive og bede dem være Faddere; vi ville kalde ham Wilhelm efter Fader, Ingvald vil helst have blot et Navn, og jeg synes jo ogsaa de andre ere overflødige.

Mange takk for Eders Breve! Jeg læste det i Fristunder før Lillebroder kom til og Helgen efter samme Dag. Tak for du fortæller om alle Fremtidstanker for Dig, Margarethen min! At faa Alt efter Ønske gaar jo sjelden for sig her i Verden og ere os vistnok heller ikke tjenligt, saa blev det vel ogsaa med den Skoleposten i Byen for Dig; det maatte dog, synes jeg være deilig at bo hos en Søster og det i Christiania, hvor der kan være mere Aandsopfriskende at faa fat i. Franziska Aubert har en saadan Aftenskolepost derinde og har havet den længe, men jeg

husker hun fortalte, at den stundom var møisommelig. Hun maatte f.Ex. give Ørefigener for uforskammede og næsevise Svar og vise Børn hjem, for at vaske sig o.s.v. Saadant vilde vistnok smage Dig meget ilde nu, Margarethen min, men Du udbad Dig nok og fikk saa vist Taalmodighed af Gud til at overvinde det.

Med min Reise troer jeg neppe det bliver noget af, men selv om saa var, kunde jeg umulig overvære Helgas Bryllup naar det ikke bliver før sidst i September; hun ved nok ikke hvad Høststormen heropover vil sige naar hun troer jeg da kunde reise med 2 smaa Børn. Naar ikke Bispen var ivente næste Aar, vilde det kanske passe bedre at reise da, kanske jeg... traf mange af Mine samlede i Christiania saa var det lettere at besøge Eder. Stakkels Mama mi, mon hun ikke faar Nogen av os til sig i Sommer da. For hændes Skyld vilde jeg saa usigelig gjerne reise. Jeg haaber Gud vil vise mig tydelig hvad jeg bør gjøre.

Jeg tænkte saa paa Helga min den 3die Mai, mon hun endnu vil modtage min Gratulation. Ingvald maser saa paa at Posten bør afsted og jeg har endnu en Kjøbmandsliste at skrive, saa jeg bliver rent ør. Middagen er forhaanden ogsaa. Jeg haaber dog dette Brev er lidt bedre end intet for Eder. Det er en Haandmaskine... jeg har. De var Haalems? Gjest som spiste saa meget, skrev Helga engang. Moder? skrev engang senere at han var..., men at Moderen alligevel maatte gaa fra ham for informere... havde jeg saa ondt af hende for.

Jeg vilde nu ønske Barnedaaben var vel over; jeg kan sige jeg at jeg er alene om at styre Alting, saa det forekommer mig vel meget imellom. Havestellet er nu ogsaa forhaanden, men de sidste Dage har været kold Luft igjen. Paa Søndag haaber jeg at komme i Kirke.

Lev saa vel, kjæreste Margarethen min! Dine Breve gjør mig saa usigelig godt, Jeg længes altid efter dem. Hils Helga saa meget og Fru E. Du kan tro jeg er glad og lykkelig nu, kunde jeg blot være ret taknemmelig ogsaa!. Ingvald hilser Eder!

Din Anna.

2. Enke 1870 - 1876

Anna (slutten av 30-årene)

Christiania, 30 august 1870

Margarethen min!

Det har lagt tungt paa mig at mine kjære Søstre ikke have faaet et Ord fra mig paa saa lang Tid, men Du kan nok forstaa, at Tid og Kræfter ikke har strukket til mere end det Nødvendigste af Skrivning, siden jeg allerede Søndag Aften kom hid. Herren har i sin Naade styrket og hjulpet mig ogsaa paa Reisen, saa de Smaa ere komme vel derfra; Berith var med som Pige, men var jo ikke til stor Hjælp, da hun kom ud iblant saa meget Uvant.

Den 17de August om Aftenen forlod jeg mit kjære Talvik og den Plet paa Jorden jeg elsker høiest. Provst Lieds fulgte mig til Tromsø, der vare vi hos Rektor Knaps Thorsdag og kom saa til Throndhjem Tirsdag. Onsdag begyndte Landeveireisen hid med godt følge og heldigt Veir, Mo'er og Børnene var i Rollag, men ventes hjem saa snart Mo'er kan, hun blev syg af den uventede Sorg, Stakkel. Jeg boer i hendes Logis, men er om Dagen hos Bruuns, som ere saa svært snille mod mig. Jeg faar nu Hvile, som jeg ikke har vidst af paa lang Tid, saa Gud vil kanske ikke jeg skal blive syg denne Gang, som jeg ellers stadig har ventet, men faaet Naade til ikke at frygte. Min Trøst er det faste Haab om at Jesus bar min trofaste Ingvald hjem ogsaa gjennem Dødens Rædsler og at jeg faaer se ham igjen i Salighed. Jeg kan ikke nu fortælle Dig Alt fra Sygdom, kjæreste Margarethen min!

Min fødselsdag var den værste Dag, om Aftenen kom den frygtelige Krampe saa uventet. Den Morgen havde jeg faaet dit Brev. Inderlig Tak for det og Slipset, hvis Anvendelse jeg veed Du ikke har imod. Det blev knytte som Baand om en Buket paa Ingvalds Kiste. Og mange Tak for de store foræringer til Jens og mig, det var saa nydelig og nyttig. Hvor snil Du er, Margarethen min! Naar mon jeg faar se Dig, jeg veed ikke om Du er paa Matrand endda, skriver derfor udenpaa til Helga, som jeg haaaber ikke tænker paa at udsætte Brylluppet for min Skyld.

Om min Fremtid er endnu Intet bestemt, Mo'er har tilbudt mig at dele Hjemmet med hende her, men det vildenæppe kunde gaae, uden at hun maatte leije Noget til, saa jeg synes det af den Grund ikke kan blive Tale derom. I mit gamle Hjem synes jeg derimod jeg maatte kunde gjøre Nytte for Opholdet og Pensionen vilde da blive mere end tilstrækkelig til Klæder og Andet. Jeg skal vist have 120 Spd. men man troer det bli'er 200 Spd. Riddervold havde sagt, at der skulde nok blive sørger for mig. Gjæld havde vi ikke nu, Gud ske Tak, og lidt bli'er tilovers naar Alt er realiseret. Jeg var saa heldig med at faa solgt Pianoforten og de fleste Møbler strax for rede Penge.

Jeg har blot havt eet Brev fra Mama, men skriver nu til hende herfra saa faar jeg vel snart høre hendes og Onkels Mening og, ja, Mamas veed jeg jo før.

Kjære, skriv snart lidt. Kanske Helga kommer, mens jeg er her; jeg hørt tilfældigvis, at Leiren slutter paa Fredag. Der var nok meget mere at skrive, men jeg maa desværre skrive til saa Mange, og det ta'er paa mine Kræfter.

Lev saa vel da, kjære Margarethen min! Du tænker nok ofte paa din stakkels Anna.

Houggaard, november 1872

Min egen kjære Margarethe!

Maate Guds Naade og Fred blive Dig rigtig tildel i det Hjem og den Virkekreds, hvori jeg haaber du har faaet ordnet Dig, naar Du modtager dette Brev, er mit inderlige Ønske for Dig, kjæreste Margarethen min! Gud give Sygdommen i de Trakter maate have givet sig nu; jeg haaber Stormen og det klare Veir gjør godt. Dit Ønske om godt Veir den sidste Tid i Vinger blev vel ikke opfyldt, iallefald har her næsten uafbrudt været Regn eller Taage i lang Tid, med Undtagelse af de sidste Dage. Derimod have vi hørt Mimi har havt godt Veir hele Tiden paa Reisen til Throndhjem; Birgit har havt Breve fra Bergen og Throndhjem; den Smule jeg har hørt af de lange Breve, skal jeg meddele Dig. Der havde været stærk Søgang, men Mimi var ikke søsyg, og befandt sig ogsaa forresten væl. Skorperne var faldt af Saarene efter Indsprøitningen. I Bergen havde hun været en Eftermiddag og besøgte der Jansens, Edmunds Slægtninger; hun fik se sig lidt om og fandt Byen, Mennesken og Alt der rart. Hun reiste fra Christiania til Throndhjem med "Kong Sverre", der var Pianoforte ombord, hun og en Frøken Jensen havde spilt Kaliffen firhændig; hun reiste ogsaa sammen med en Fru Gram fra Throndhjem, som havde bedet hende besøge sig der, hvor hun ble fra Mandag Middag til Tirsdag Aften. Fru Aas's Slægtning, som skulde tage mod hende der var ugift, saa han henviste hende blot til et Logi i et Hotel og spurgte om hun vilde have flere Penge, som hun ikke behøvede. Han havde ogsaa aflagt hende Visit den næste Morgen, men den havde nok generet dem Begge da Værelset ikke var iorden. Derfra skulde hun reise med "Kong Carl", som jeg ogsaa har reist med sammen med Papa i Finmark. Mimi maatte engang til bytte Dampskibet ved Begyndelsen af... hvor "Helgeland" corresponderer med de store Dampskibe, og ventede at komme frem Fredag eller Lørdag i forrige Uge, saa vi faae vel snart høre hvad Indtryk hendes Hjem har gjort paa hende. Ja Stedets Skjønhed der maa vel tiltale Alle, og Mimi elsker jo fra før Fjeld og Sø. Mine Breve fra Talvik paa denne Tid ere blot 13 Dage gamle, saa fra Mimi blive de vel næppe en Uge. Elisa har vist ikke kunnet følge hende, hun nævner det ikke, men siger blot at Dampskibet laae nogle Timer udenfor Christiansand. Birgit har før læst af Breves Værd, siger Bestemama, nu forstaar hun det vist, siden hun skriver hver Uge til Mimi. Jeg skrev ogsaa til hende forrige Uge.

Jeg troer Werner kom til Rochefort den 16de Okt.. Capteinens Navn var rigtignok et andet; derfra skulde de til New York. Jeg synes ikke det nytter at skrive til ham, da jeg saa ofte har gjort det forgjæves; de kostbare Breve have returneret efter lang tids Forløb, da han ikke har været der, hvor de kom.

Gud ske Lov, Bestemama er fremdeles noksaa frisk og vi Andre ogsaa; Wilhelm seer nu stærkere ud, sige Mange, Jens la'e et Kys i dette Brev til Dig; en Dag han tog mig om Halsen, sa'e han meget skjælnsk: "o, de gode Arme og de Øine blaae". Det skulde være efter Dig, kunde jeg skjønnere. Forresten er Wilhelm snillere. Jeg tænker Nathy vilde give Ormen Skyld for Jens's Grineture, men det var vel ikke altid fortjent. Han har ikke kommet videre ud i Regntiden, og da kjeder han sig. Han har begyndt at spille "Haarlug" med Berith, som morer ham meget, naar han vinder. Husker du hvor vi drev paa det i gamle Dage? Børneopdragelsen ligger mig meget paa hjertet, Gud give mig hvad jeg mangler dertil, Visdom og Kjærlighed, som ikke bli'er træt. Berith sætter mig oftepaa haarde Prøver, men jeg haaber da endnu det Gode vil seire hos hende med Guds Hjælp. Hun havde sin første Skoleexamen denne Uge, men vidste nok ikke at at være red, som andre børn pleie. Søren gaar nu paa Birgits Skole (hun har 8 Elever) og Enere høre nu til Dagens Orden, det Modsatte var Tilfælde hos Mimi, men Birgit gi'er nog meget læmpelige Charakterer kunde jeg skjønnere i den Tid jeg holdt Skole for hende, men hun var med Mimi i i byen.

Helga li'er sig nok godt i den nye Bolig, jeg har blot havt nogle faa Ord fra hende. Jeg kan nu ikke faa Bud til hende med Bønder, da hun boer saa afsides, sa hun kan nu ikke godt blive min Kommunikation længer.

Christian og Aaga havde efter Bestemmelsen Bryllup den 26de Sept. og ere for en tid siden komme til Byen. Du har kanske hørt af Helga at Onkel og Tante havde tænkt at give dem en Bibel og en smuk Bladplante, som Helga havde faaet 8 Spd. til; dette fik Tante Thea pumpet ud af Mimi, og lod saa Helga bede om at vente med Købet, da hun fandt Tingene uheldige, foreslog heller Damaske Dækketøj, Speil, Uhr, Maleri o.s.v.. Hvad synes Du vel? Hun mente nok det var en stor Sum. Tante skrev til hende at de ikke var fornøiet med den Udsættelse, da Gaven derved ikke kunde være i de Nygiftes Hus, naar de kom, og at hun nu lod Helga anmode om at sænde hende de 8 Spd. saa fik hun købe hvad hun vilde, da de ikke længer havde Noget med det. Siden have vi ikke hørt fra dem.

At Bestefar har indgivet sin Afskedsansøgning har Du vel hørt, det er vi Alle glade for, da han derved vil spares for mange Ærgrelser og Ubehageligheder og han faar nok Udkomme alligevel. Jeg haaber Reisen gik bedre for Dig end Du ventede, her var pent Veir Tirsdag. At Du deltager i Familielivet, vil jeg da rigtig haabe, Margarethen min, for selv om det lader meget tilbage at ønske, forekommer det mig at maatte være langt bedre end bestandig at være alene med sine egne Tanker, det er bestemt ikke gavnlige. Hvem er den andre Lærerinde, kanske Du kan faae Hygge af hende, hvis hun ogsaa boer hos Bryhns. Hvordan er det med

Augusta Familien nu? Det Avertissement efter en øvet Guvernante har rigtignok staaet mangfoldige Gange, det var da underlig om de... skulde have saa vanskelig for at faae Nogen. Frk Ellefsen som var der før, havde rost dem meget skrev Elisa, men vel var det vist, at ikke Du kom der.

Jeg vil da haabe Du fik nogle Blomster med, kjære Margarethe, da der er Selskab i dem. Skal Du faae Myrterne efter til Vaaren? Jeg troer min dø'er ganske ud nu, den er saa styg og lige fuld af Dyr. Din dobbelte Pelagonium staaer nu med Knop, jeg har sat den Palmen og Bladplanter her nede i Stuen, for de skulde faae det bedre. Vi have en simpel Rose med mange Blomster nu, og en blomstrende Fuksia og Heliotrop. Palmen gaaer det godt med, ligesaa med mine øvrige Blomster efter den Rystelse Mimi kom til at give dem ved at vælte Blomsterbordet i Gangen, som uheldigvis de fleste af mine stod paa, efter at have været ude i Regnet. Det saae forskrækkelig ud, sa'e Inger, nogle kom endog saa helt ind i Stuen, jeg var paa Vestby. Mimi skulde stige opefter sine Handsker og havde da givet Bordet for stærk Tryk paa den ene Side. Hun var meget lei derover, men det er nu af den Slags Sorger, man ikke faar lade gaae sig for nær.

Det var morsomt at høre Ninas Forlovelse; det gjør saa godt at høre en Sømand er saadan, saa en dannet Dame vil have ham til Mand; han er vist ikke Søn af Præsten i Hedrum?

Kommunen her har bevilget Løn til en Lærerinde i Haandgjerning, som skulde ogsaa undervise i Straafletning og Kurvarbeide; jeg er meget glad i det for Beriths Skyld. Hvad Slags sort Kjole købte Du? Jeg spekulerer paa en helulden til Juul, da jeg synes de halvulde blive saa snart stygge, men de andre ere saa kostbare, saa man maa betænke sig paa det af den Grund.

Jeg havde nylig det første Brev fra Strand fra Hanna Lied; de ere glad i Byttet, finde Stedet vakkert, og have blot 1 miil Dampskibsvei til Stavanger, hvor de have gamle Kjendte til Omgangsvenner. Fra Talvik havde jeg ogsaa nylig Breve og Fotografi af den Mand, som var saa snil til at at hjælpe mig i Sygetiden. Laura Strømme gaar ofte til Graven, hun skriver saa ofte; vi se nedad, men vilde finde mere Trøst i det Modsatte; og deri har hun nok Ret, men det er saa menneskelig at hænge ved det Jordiske desværre.

Jeg har da syet det Bogmærke til Onkel Bruun efter dit Mønster; jeg kom ikke langt før jeg opdagede Silken var for grov, med den vilde det været umulig, jeg skrev da efter finere, men længe før jeg fik den, havde jeg opdaget, at der paa Broen, mærkværdig nok, var haarfin Silke at faae; de skyede Dage var slemme til det Arbeide og jeg var inderlig glad, da det var

færdig. Alle fandt det pent, og Fru Riis, Mo'ers Veninde havde fundet det at være et Kunstværk, men hun saae vist ikke godt, det kunde været det, at mit ikke var det, saae jeg godt, men kunde ikke rette paa det. Talette og Marie havde faaet 36 Presenter hver til Confirmationen, mange større Ting, Talette Gulduhr og Guld kjæde. De havde haft en hyggelig Dag sammen hos Bruuns hvor der ikke kom mange Gjæster om Aftenen. Kjonigs og Julie vare samlede med dem.

Ja, saa faar jeg sige Dig Farvel, kjære Margarethen min! Gud lade mig snart kunne faae gode Tidender fra Dig. Bestemama hilser dig venligst

Din Anna.

Hougggaard, 22 oktober 1876

Kjære Margarethen min!

Idag vil jeg da rigtig se at faa istand et ordentlig brev til Dig. Det har vært en travel Tid den sidste, kan Du nok forstaa, men nu er da det værste over. Begravelsen Fredag, Christian og Melbye kom herud til den, det var svært hyggelig. Kisten stod i Nordstuen, hvor alt var ryddet ud og pyntet med tætte Gardiner og Krandse, ligesaa udenfor dørene og Allée af Gravbuske og strøet med Granbar lige ned til Grinden. Paa samme Maade var pyntet opp ved Kirken ogsaa, i Kirken var kun pyntet med Teppe over Skamlerne og Krandse om. Der holdt Hansen Talen, da han syntes han var for fremmed til at tale i Huset. Birgit og jeg fulgte ikke med til Kirken denne Gang. Bevertning til dem som fulgte var Bouillon og Chokolade med Hvedebrød og saa fuldstændig Desert bagefter. Familien kom igjen til Middag og blev der en Stund udover Eftermiddagen.

Imorgen reiser Peter igjen, det kommer da an paa, hvordan det bliver for Birgit, Stakkel; hun beholder det samme Soveværelse, da der er koldere paa Nordsiden. Arbeide kan hun jo have nok af, begynder ogsaa Skolen igjen snart.

Jeg lader Jens vedblive hos Frøken Bjørnevall til Jul, og Wilhelm hos mig, saa faaer begge begynde hos Birgit over Nytaar. Jens er snillere paa Skolen, siden han fik Kammerater der, iallefald har jeg intet hørt siden og troer nok han vilde fortalt mig, om han havde vært uskikkelig; han faaer udmærket gode Karakterer. Du skal have inderlig Tak for hvad du skrev om den Sag, det gjorde mig saa godt at høre din Mening derom, Du maa ikke tro jeg skriver til andre om det. Heller ikke ved de om det paa Præstegaarden, det jeg troer, Frøken

Bjørnvall er nok ikke den der fortæller saadant; hun holder meget av Jens og vil gjerne tage Skylden paa sig; hvis hun ikke forstod at sætte sig i Respekt fra først af.

Mandag. Her blev jeg afbrudt igaar ved Birgits og Peters Komme og nu fik jeg imidlertid dit sidste Brev idagmorges, som Du skal have mange Tak for. Nei, det Uheld med Frøken Ramstad overgaar dog alle Feiring's Uheld i den Retning. Det er ikke spøg for dem heller at kaste bort 40 Spd. Da jeg begyndte at læse din Beretning derom, tænkte jeg, det var blevet til at hun havde vært i samme tilstand som Helga. Hvordan Pige har de faaet igjen da? Jeg har faaet et Brev fra Edmund, men han skrev da blot om Helga og Finn. Jeg ønsker blot hun vilde blive liggende, siden Professor Hjort raadede til det, men Edmund skrev, det faldt hende besværlig at ligge, naar hun følte sig frisk, men de vare da enige om, at hun skulle ligge til Jormoderen kom og afgav sin Mening. Havde hun nu ikke ligget under disse Anfald hun har hatt, saa kunde det alt have været forbi igjen. Ja, stakkels Helga, hun har ogsaa noget at drages med. Gid nu den ventede Madam kom og viste sig flink og tækkelig, saa vil jeg da tro det med Guds Hjælp gaar godt over, enten hun saa kommer fortidlig, eller i rette Tid.

Ja, jeg har da ogsaa hørt fra Elisa nu, hun har det meget travelt og ængster sig for at staa tilbage, men det gaar vist godt for hende. Det sidste Brev fra Mimi til Birgit lød bedre, sa'e hun. Til mig skrev hun nylig, at hun havde nu brugt for 6 Spd. Medicin i Høst og var glad for hun havde gjort hvad hun kunde for sin Helbred, men havde ikke tro paa nogen Bedring. Hun havde været i Besøg hos Fegth's paa Alstadhoug Præstegaard hvor hun blev saa godt modtaget, da Fru Fegth havde kjendt Mo'er, senere ogsaa i Mo Præstegaard; de ere ikke bange for at forsømme Skolen deroppe. Jeg har ikke hørt fra Werner fra Antwerpen endnu.

Fortalte jeg Dig om Konfirmationen mon? Det var hyggelig baade i Kirken og hjemme den Dag. Berit fik være taalelig frisk i Kirken, Gud ske Lov, hun er eller saa syg for Brystet daglig, formodentlig er det Blegspot, hun fik Piller af Doktoren, men han lovede hende ikke at blive bra af den første Æske. Hun skulde ogsaa have Sennepskage paa en Gang om Ugen og holde Diet; hun taaler ikke at have sine Kjoler igjen. Om Aftenen fik hun flere Præsenter, en gammel, liden Guldbrystnaal fra Fru Otterbech, en flaske Eau de Cologne af Trine, broderet Hips? af Julie, en Lerredskrave af Mimi, Testamente af Bestemama, Psalmebog af Guttene og 1 sort Silketørklæde med Fryndser af mig. Konfirmations-talene er det eneste jeg endnu have hørt af Præsten Hansen, og dem likte jeg godt, de vare over Matth. 7. 13,14. og 1 Joh. 2-28. Dagen efter var Hansens her paa Visit. Fruen lader forstandig og tækkelig. Snart skulle vi da did paa Visit; i Eftermiddag have vi tænkt os til Strandenæs's, for at gratulere med Johan.

Næste Søndag skal her være Kommunion for Konfirmantene. Berit spiste da inde med os Konfirmationsdagen og var meget bevæget ret som det var, Stakkels. Jeg spurgt om hun savnede sin Moder, hun svarede nei og sa'e hun var vis paa jeg holdt av hende.

Jeg har saa ondt af den stakkels Bispefamilie og da især af Fru Kobro, som sad der alene paa Karlsø med sine 2 Smaabørn i 3 Dage efter det skrækkelige Budskab om Mandens Drukning, før Familien paa Tromsø kunde komme til hende. Ja, Herren hjælpe dem og alle Sorgfulde, der er nok af dem her i Verden. Det var hans sidste Amtsreise iaar, han skulde været saa ængstelig for Søen altid.

Paa Symaskinen er der et Hul paa undersiden av Pladen ogsaa, som Du kanske ikke er bleven opmærksom paa, ellers smører jeg der hvor noget er i Bevægelse og tørrer væk olien, naar Maskinen har været i Bevægelse lidt. Din Elverumsten? var da hyggelig, Margarethe. Den Doktor Møller vis Datter er fra Rakkestad, boer paa Hægdehougen, troer jeg. Christen var undskyldt, for at komme til Begravelsen, han og Borghild kjørte nylig..., hvorved Christian fik beskadiget et Ben saa han maa ligge. Han var vel ikke kommen ellers heller. Christianes lille Pige heder Aaga, blev døbt Lagesine?; de bo paa Hægdehougen nu. Wilhelm bemærkede om Christian: "han præket saa meget om min lille Datter". Det er nogle Doktorens Børn du spiller med da, faar vel næsten Betaling for det? Saa gjerne skal Du faa laane 1 Spd. . men er Du hjulpen dermed da? Jeg tør vel ikke sende den uden at skriv det udenpaa. Ja, Du burde ikke ligge alene, naar der er saa mange Tyve omkring Eder. Kan ikke en Gut eller en af Sønnerne ligge i Skolestuen da? Nei, den Frøken Ramstad kan jeg ikke glemme. Og saa savne de hende ikke heller, hun maate snaret? have slaaet om da, i førstningen var hun jo saa flink. Hvor mange underlige Mennesker man støder paa alligevel.

Her saa meget Snak omkring mig, saa jeg faaer nok slutte. Jeg købte 3 Zwibler i Sarpsborg nylig og plantede dem efter Gartnerens Raad i smaa... og gravede dem ned i Haven og lagde noget Bar over, der skulde de staa en 5-6 Uger; hvad siger Du dertil? Inat var det temmelig koldt, Farvel da, kjæreste Margarethen min! Gud være med Dig!

Din Anna.

Prøven: Skjørtetøi, Berit og mig. Kjære giv mig opskrift paa saadan strikket Kappe, som du strikkede i Sommer

VI Noen øvrige søskenbrev

Innholdsfortegnelse

Fra Margarethes mor til hennes datter (18-tallet)	39
Fra Tante Krefting (delvis uleselig)	40
Fra Elisa til Margarethe	40
Fra Wilhelmine til Margarethe	41
Fra Wilhelmine til Margarethe (fra søster Wilhelmine)	42
Fra Wilhelmine til Margarethe	44
Fra Invald Mathias til Margarethe (fra svoger Ingvald Mathias Otterbech)	45
Fra Mimi til Margarethe	45
Fra Werner til Margarethe	47

Fra Margarethes mor til hennes datter (18-tallet)

Da E Gulli have v været saa god, at tilbyde mig at lægge et lidet Brev i hendes, vil jeg takke dig hjærtelig min kjære Margarethe for sidste kjærkomne Brev hvoraf jeg med Glæde saa, at du var rask, og at Du havde faaet et Stykke i Haven som jeg tænker du er glad i.

Anne kom hid Fredag den 13. og havde bestemt sig til at være her mindst 8 Dage, saa skuld hun skriv til Otterbech at han maatte hente hende, Mandag middag kom han og ... fra Hjemmet, og da lod det sig jo ikke gjøre andet end hun den følgende dag maate følge med. Jeg syntes ret godt om ham; og vi havde det ret hyggelig sammen, om aften var vi alle ude en lang Tour; og ... vi om dig, og ønskede du vare med og, da jeg nok huske hvor godt du syntes om, at være ude sammen, og vi sanked adskillige Blomster. Werner kjørt med dem et lang Stykke.

Fra Helga havde jeg langt Brev med Adresse, hun ønsker at kunne komme hid en lille Tour i Sommer, hvis hun kan forlade ...; hun fortalte at være buden til hans forældre, og jeg sagde hun burda da endelig lade intet hold hende derfra, saa de ingen Grund skuld have at klage paa hende, men hun faa gjøre hvad hun vil for mig.

Anna havde ogsaa havt Brev fra Lisa, som var nok saa livlige, hun roser saa sin Tante for all hendes Venlighed mod sig meden hun var syg.

Næste Brev fortæller du vel enten du tænker at reise i Sommer eller ikke; hav du ganske bestemt dig for ikke at reise til din kjære i Drangedal; men det veed du ogsaa koste meget. Kan du ikke faa syet Kjole paa Kongsvinger, hvis du vil have kjøbt tøj, kan du trygt anmode Tante Camilla, hun kjøber noget hvad du vil, hvis du blot kan faa Bud til hende. Skuld Helga komme skal jeg lad dig det saa dere kund skaffe samme, det vild da være for Eder begge.

Werner skal ogsaa ... faa komme ... til Hougggard, og til Grundt, saa du kan tro han er glad; Anna sagde, nu han ikke er hjem, kan hun ikke tale noget om Mimi saa hun maa finde sig i at være ... hos mig. Mine fornøielser skal bestaa i at sy ..søm for Fremmede, der just ikke meget lovende. Men vi skal takke Gud for alt, og bede om altsaa at kunne være tilfreds med hvad han sender os.

Lev nu vel da min Kjære M. og vær kjærlig hilset fra alle her med din hengivne

Moder M. De Seue.

Fra Tante Krefthing (delvis uleselig)

Hougaard 30.08.1856

Kjæreste Margarethen min!

(side 1): Tusinde takk? for? Ditt deilige brev, jeg blev saa glad over saa snart at faa høre fra Deg, og over at faa et saa langt og fuldstændigt brev, og Du kan tro at jeg har lest det mange gange. Og mange tak for Dit Postkort, jeg synes? ...? det var godt, Du høres? jo noget trist? ud, men det undrer meg da ikke det minste, naar jeg ved . . Du . det, Du var i Björn. Det var . samvittighetsløst af Tante, at opføre sig . , og det gjør meg ondt at . . . Din Höytid og . , da jeg saa godt ved at det bloss er Missundelse? . . . , at Anna og . . . alt for meget godt daarlig saa gode . , og jeg .

(side 2): . forklare? brevets? . Sig . . ubetydelige

Fra Elisa til Margarethe

Hougaard, 10 mai 1865

Min kjære Margarethe!

Nu faar jeg da til at skrive til dig og takke dig saameget for begge Dine Breve; det gjør mig inderlig ondt og jeg er gruelig lei for Du saa længe har ventet Brev fra mig; men det er nu ikke min Skyld, da jeg først fik begge Dine Breve da jeg kom hid nemlig forrige Thirsdag. Altsaa ser Du jeg er undskyldt.

Først maa jeg bede Dig, takke Fearnley's saa inderlig fordi de ere saa snille og ville have mig. Du kan vide jeg har græsselig Lyst til at faa see Dig min, kjære Margarethe og Helga, og jeg har da Haab om at komme derop ogsaa; men et er langt fra vist. Havde jeg ikke faaet en 5 Daler af Kaja, saa kunde jeg aldrig tænke derpaa, da jeg aldrig vilde nævne det for Onkel; men saa er det ja flere Smaating jeg maa have til den Tour og Pengene gaar som Sand. En Kjole til burde jeg ogsaa have, men det er der ikke Tanke paa; men det gaar vel an naar man er anstændig, om man er noget simpel. Altsaa faar Du takke saa inderlig, saa snart det blir afgjort skal Du faa nærmere Underretning. Det var svært snilt, at de vilde hente mig paa Kongsvinger ogsaa, ak hvor det skulde blive morsomt Margarethen min.

Nu har jeg det saa inderlig hyggelig her kan Du tro, hvor det dog er deiligt at være hos Sødskende; hver Morgen er Anna og jeg ude og spadserer en Tour før vi spiser; vi ere

nært daglig sammen med Westbyerne; enten er vi der eller saa er Kaja eller Christian her borte. Christian skal nok reise i denne Uge tror jeg.

I Holmestrand havde jeg det meget hyggelig. Werner og Mimi vare meget forandrede syntes jeg; Mimi er meget sær, men Werner er sød, saa sød syntes jeg; Gud bevare ham den kjære Gut. Han reiste et Par Dage før jeg. Det var saadant stort deiligt Skib han var med; de gik til Østersøen med Last og skulde gaae derfra til England. Stangs holdt saa meget af Werner og Stang sagde han havde det Haab om Werner at han skulde blive en brav Gut. Og de ville vi alle haabe; bede flittig for ham, det maa vi.

I Søndags var Anna og jeg i Kirke og om Eftermiddagen var Alle paa Westby og Madame Stranden her. Igaar havde vi ogsaa Fremmede, nemlig Klokkeren med Kone og Datter samt Kaja.

Jeg skal gjerne plukke Blomster for dig, kjære Margarethe; men presse dem peent kan jeg ikke; da det er noget som jeg ikke har Øvelse i; endnu er her ganske guult paa Markerne; følgerig ikke nogen Markblomster; men jeg skal gjøre mit Bedste. Ja, jeg læste nok i Avisene om de vilde Blomster, men jeg husker ingenting af det; men jeg ved jeg tænkte paa dig da jeg læste det.

Jeg var saa bange, da jeg saa i Avisene at Lunderbye havde gjort Afbud; men af Anna har jeg hørt, at det maaske ikke er saa farlig. Ja, Gud give det da.

Dette er frygtelig skrevet; men Anna og jeg sidder paa hver vaar Side af et lidet Bord, saa jeg sidder saa ubeqvemt. Derfor Undskyld. Anna har vel fortalt om sin nye Elev Marie Strandnes. Hun er her idag for første Gang. Dette faar være nok for denne Gang, Kjære Margarethe, maaske skriver Du snart til mig. Lev inderlig vel og vær paa det kjærligste hilset fra

Din hengivne Elisa

Fra Wilhelmine til Margarethe

Hougaard, 01 august 1866

Kjære Margarethe!

Mang Tak for Brevet, jeg blev glad ved at faa høre saa snart fra dig igjen, og da nu Anna skriver til Dig idag, vil jeg ligesaa gjerne skrive lidt med det samme.

Her er saa deiligt Veir om Dagen, om Morgenene ere vi ude og spadserer. Tante og jeg gaar undertiden sammen, men idag gik jeg alene. Her er blevet et nyt Badehus nede ved Bruget,

jeg har badet mig en Gang der, men jeg synes ikke saa godt om det, det er bare Styrtebad. I Holmestrand badede jeg hver Dag i den siste Tid, jeg var der, det var saa deiligt.

Charlotte Nysom forærede meg Billetter, synes Du ikke det var snilt af hende? Jeg købte mig et Par nyttige Ting før jeg reiste og det er en Paraply og en Reisevædske. Vædsken købte jeg for de Penge jeg fik av Frøken Holst, fordi jeg regnede med Emilie. Synes Du ikke det var to gode Ting, kjære Margarethe. Jeg har ogsaa faaet en fin Hat, som jeg er meget glad i.

Vi har været ude og krebset en Gang, det var meget morsomt, vi fik 308. Vi var der oppe ved Dørje Bro, som vi pleier, jeg har idet mindste aldrig været med andre Stæder, men der synes jeg ogsaa det er saa pent.

Vi har ogsaa været paa Tøften, det var en Søndag, om Formiddagen var vi alle i Digernæs Kirke, den er meget pen synes jeg og saa var det en deilig Kjøretur kan Du vide. Der var meget hyggelig paa Tøften, Voll's er der, men Christine Smith er ikke hjemme men kommer nok om en 14 Dagers Tid, tænker jeg. Vi vare inde og hilste paa gamle Fru Smith, hun er ikke rigtig Frisk. Jeg ved ikke rigtig naar jeg kommer til at flytte til Smith's, thi naar Voll's ere reiste kommer der nok nogle andre Fremmede.

De to Smaapiger som jeg skal læse med kan ikke læse og Anna troer nok der er daarligt bevendt med Gutternes Læsning ogsaa.

Du fik jo ikke saa Lidt paa Din Fødselsdag, kjære Margarethe, og det var jo morsomt. Jeg er ofte paa Vestby. Lysthuset oppe i det store Træ er gjort i stand nu, saa der er saa hyggeligt at sidde. Humlehuset her i Haven er ogsaa meget smukt i stand.

Nu synes jeg snart vi maatte kunne faa høre noget fra Werner.

Har Du faaet noget Brev fra Frøken Holst, hun sagde hun vilde se til at faa gjort det.

Nu maa jeg skrive lidt til Helga ogsaa. Farvel da og vær venlig hilset fra Din

Wilhelmine de Seue

Fra Wilhelmine til Margarethe (fra søster Wilhelmine)

Tøften, 5 november 1866

Kjære Margarethe!

Takr for Brevet, jeg var paa Houggaard, da Posten kom fra Vestby, saa jeg fik det med det samme. Anna sagde, hun vilde skrive til Eder paa Onsdag, saa jeg faar begynde paa et Brev til Dig idag, hvis jeg skal blive færdig.

Jeg var paa Houggaard til idag, igaar vare vi i Kirke og saa var vi paa Præstegaarden. Birgith og Christian reiste til Frederikshald i Løverdags og kommer nok igjen imorgen. De skulde paa Bal dernede 4de November.

Fru Smith er bedre nu, igaar kom hun for første Gang igjen ind i Dagligstuen og idag ligger hun ogsaa derinde paa Sophaen. Her har været mange Fremmede i den sidste Tid, da alle hendes Børn have været her for at se til hende.

Jeg synes ikke jeg er meget bedre i mine Øine, men jeg er da ikke værre heller. Jeg faar nok ikke mine Mammelukker færdige til Jul, det er saa mørkt allerede. Jeg vilde gjerne Du skulde sende mig det Skjortebondmønster, Du talte om, naar det bliver lysere og længere Dage, saa kan jeg nok se at sy det. I Onsdags havde vi Brev fra Elisa. Hun var frisk, gid vi nu snart maatte faa høre Noget fra Werner, jeg har endnu ikke seet, at de har seilt fra Constantinopel. Og nu har da Tante og Anna været i Christiania. Anna har kjøbt ny Kaabe til mig, den er meget pen, synes jeg og koster 8 1/2 Spd, og et Kjoletøi, som ogsaa er pent. Du kan tro, jeg glad i min Kaabe, jeg har aldrig havt nogen rigtig pen før. Paa Vestby har jeg ikke været siden forrige Løverdags; da fik de Fremmede fra Frederikshald, nemlig Fru Stine Askehoug og hendes Søn.

Nu er det ikke saa længe til Du skal i Bryllup heller, der kommer Du vel til at more Dig godt. Vi faar vel ikke høre noget fra Eder nu, før den Stads er forbi. Har Du mange Blomster nu, kjære Margrethe, jeg rigtig skulde ønske jeg kunde besøge Dig oppe paa Dit værelse engang, der har Du det vist koselig! Ja, gid jeg var hos Dig iaften; jeg synes nok jeg kunde have meget at tale med Dig om, men det er saa rart naar man skrives.

Mit Værelse paa Tøften er ikke noget videre hyggelig, lidet og mørkt og det værste er at der ryger næsten altid, og det er vist ikke noget videre sundt for Øinene. Nu er det blevet noget lysere og det er jo en god Ting, da man har sat 4 store Ruder istedetfor de smaa, som være der før. I den Tid, der blev gjort istand laa Christine og jeg nede i Storstuekammeret.

Saa Du synes ogsaa om Lampe, ja det gjør rigtignok jeg med, og det troer jeg vist Elisa ogsaa gjør, hun saa ham nu i Holmestrand ifjor. Jeg skulde ønske at høre ham tale engang igjen. Nu er Madame Hansen paa Brække død af Lungebetændelse. Kan Du huske da vi var dernede ifjor. Jeg synes det gaar noksaa godt med Skolen, de ere noksaa snille; i denne sidste Uge har de kunnet sine Lectier? meget godt, saa dersom de vil vedblive med det, er det jo en ren Fornøielse at læse med dem. Idag er baade Marie og Lina syge, saa de ligger. Men nu maa jeg nok slutte, da jeg skal skrive til Helga ogsaa. Lev saa vel da og vær kjærlig hilset fra Din hengivne. Wilhelmine de Seue.

Fra Wilhelmine til Margarethe

Tøften, 19 mai 1867

Kjære Margarethe!

Du maa ikke være vred paa mig fordi jeg ikke har skrevet til Dig før; men sidst Anna skrev, skulde jeg lagt indeni med hende; men saa huskede jeg ikke paa det, før det var for sent. Jeg tænkte nok paa at skrive til Eder siden; men jeg havde virkelig ikke saameget som fire Skilling. Anna skjendte paa mig, fordi jeg ikke havde skrevet, men jeg vilde ikke sige Grunden. Tak for Dit brev da, kjære Margarethe, nu er det rigtig ikke fortidlig at besvare det. Bare jeg nu kunde faa et langt Brev istand til dig ogsaa saa; men jeg synes ikke jeg har Noget at skrive om. Jeg kan ikke begribe, hvad det kommer af, naar jeg skrivet til Caroline Bøe eller Jonfru Jansen har jeg altid Noget at skrive om, jeg skulde dog, synes jeg, være mere fortrolig med mine Søstre end med dem; jeg holder jo saa meget af Eder allesammen. Holder Du af mig, Margarethe? Bliv ikke vred fordi jeg skøyer om det; jeg synes jeg er saa uduelig og staa saa langt under alle Andre, at der ikke er Nogen, som kan holde af mig. Gid jeg var hos dig nu, det skulde være saa godt. Det er godt at jeg har Houggård at gaa til, men jeg er nu aldrig rigtig for Anna. Nu blive det vel ikke saalænge, til hun skal have Bryllup heller, det skal blive deiligt at samles allesammen da. Kan Du ikke sige mig Noget, jeg kunde give hende, kjære Margarethe, jeg kan saa lidet med at arbeide noget pent, og jeg har ikke Raad til at købe noget kostbart. Jeg strikker Snipper til et Sengetæppe for hende nu. Gid jeg var lidt flinkere til at sy, saa kunde jeg hjælpe hende, hun har saa meget, som skal være færdig. Det er rigtig godt at hun ikke kommer til Finmarken.

Vi har ventet saa, paa at faa se Werner her, men vi hverken hører eller ser Noget til Ham.

Nu vil jeg begynde at have Blomster, jeg skal købe mig nogle Blomsterpotter og faa mig nogle Aflæggere; jeg har en Cala oppe hos mig, som hører Marie til, som jeg passer for hende, Der er ikke saa lidet Solskin her, saa jeg tænker, det vil gaa godt. Min Hyazinth er ogsaa afblomstret nu, den var saa deilig lyserød, du skal rigtig have Tak for den, kjære Margarethe. Krokusen har ikke blomstret endnu; men jeg haaber den snart vil gjøre det.

Løverdag var jeg paa Vestby, der saa jeg et Portræt af Peter, som de nylig havde faaet, det ligner meget godt.

Skolen gaar det godt med endda, Smaagutterne og Marie læser saa nogenlunde nu, naar det bare vilde lære sine Lectier bedre.

Madame Smith er saa fornøiet for di det gaar fremad; men jeg synes ikke jeg mærker stort til det. Fru Smith og Madame Smith bede mig hilse Dig, og modtag til Slutning de kjærligste Hilsener fra Din hengivne

Wilhelmine de Seue.

Fra Invald Mathias til Margarethe (fra svoger Ingvald Mathias Otterbech)

Talvik, 27 april 1870

Kjære Margrethe!

Anna fik igaar middags en Søn, idag staar det nok saa godt til med begge. Dit Brev igaar fik hun læse. Gud som har været saa god mod os, give ogsaa, at Du snart og vel kunde komme ud af Dine Bekymringer for Fremtiden!

Hjertelig Hilsen

Din I. M. Otterbech

Fra Mimi til Margarethe

Tøften, 22 mai 1872

Min egen, kjære Margarethe!

Tusinde tak for dit sidste kjære brev, som altid ellers blev jeg ogsaa dennegang glad ved at høre fra dig. Jeg burde have besvaret dit brev for længe siden; forrige fredag var jeg på Houggård, da talte vi ogsaa derom; men jeg vilde helst vente, det var vist noget strikning, jeg endelig vilde være færdig og så synes jeg altid bedst om at skrive herhjemme med mine egne sager, det går bedst da; Anna havde heller ikke noget mod at vente, jeg tænkte hun havde skrevet tirsdag, men først idag havde Sønnen brev med, for at jeg skulde lægge det indeni mit og nu får jeg til at skrive da, jeg har så god tid nu i middagsstunden.

Jo da, jeg har fået det brev, hvori du fortæller om din jul; jeg fik det netop den dag, jeg sendte mit første brev til dig i dette år. Min kjære Margarethe, hvor glad jeg er fordi du har fået skrevet af endel af Lampes Prædikener og hvor jeg glæder mig til at få læse dem. Jeg undres om der er nogen i blandt dem af de han holdt i Holmestrand, jeg er vis på, jeg skulde kjendt dem igjen; men det er vel kanske de senere års prædikener, du har.

Min egen, kjære Margarethe, hvor bedrøvet jeg er fordi du har de så kjædet, jeg kan så godt vide, hvor ondt det er for dig, da jeg vist har det omtrent ligedan. Også her sættes denne

verdens gods høiest, i den senere tid næsten mere end før, synes jeg. Fru Smith synes nok det samme, thi forleden dag sagde hun til mig, at det var ingen sag nu, de havde fået kongen til morbror. Ak jeg kan blive så træt af at høre tale om baller og baldragter og selskaber og alt slig, så jeg næsten ikke ved, hvad jeg skal gjøre, og dog synes jeg næsten det er komisk imellem.

Når bare Kristine var borte endda, hun sætter dem op og alt hvad hun gjør er rigtig. Marie skal da også konfirmeres i år, skjøndt hun gjerne kunne behøve at gå i årevis på skolen endda og nu skal hun da syes op og gjøres endnu mere forfængelig end hun er. Det er rent fortvivlet at måtte se og forstå, hvorledes de ødelægge hende og ikke kunne hindre det; men jeg trøster mig med at Gud også ser det og han finder nok på råd, når hans time kommer; jeg får blot gjøre, hvad jeg kan og overlade resten til ham. Det får du også gjøre, kjæreste Margarethe, så bliver kanskje du med, mere fornøiet, det er jo Gud, som han ladet dig komme i det hus, når du da arbeider i hans navn, vil ikke dit arbeide være Spildt, om det end kan synes så for os. Det tror jeg vist og det er min trøst; det gode, børnene lære på skolen få de vel blot ind i hukommelsen nu; men det vil dog engang gjøre sin kraft gjældene både i hjerte og gjerning. Tror ikke du også det da?

Når jeg undtager K. ere alle her også meget venlige mod mig og Anna er også så hyggelig mod mig nu, derfor er jeg mere fornøiet nu end før.

Vor Kristianiatur til påske bliver der nu intet af desværre, jeg vilde så gjerne talt med Voss, men får vel benytte Birgit så længe. Så er jeg golad fordi jeg har Birgit; hun kan opveie meget ondt og så er jeg glad for jeg læser engelsk med Hansine og Nils, så tjener jeg lidt mere. Løren er også indtægt, i år skal endelig jeg også få regnkåbe. Har ikke jeg meget at være glad for? Ak, når jeg bare kunde være så taknemmelig, som jeg burde. -

Kunde så Werner få Eksamen, fik jeg endda en ting at være glad for. Jeg har travelt med strikning for ham nu, det er jo ikke så meget; men jeg vilde gjerne have det færdig til påske. Hvor deiligt det er at vide, at tøiet hans bliver gjort ordentligt istand. I påsken reiser du vel til Matrand da, kjære Margarethe? Jeg glæder mig ved tanken om, at du kan have det hyggelig da.

Gamle fru Smith skal jeg hilse så meget fra. Tænk forrige uge var hun først en dag på Vestby og siden en dag på Bergenhus og Rakkestad.

Nu har jeg fået omsyet min kåbe, så den er meget pen. Har du roser nu? Mine ere ikke komne så vidt endda.

Dette får være nok kjæreste Margarethe. Lev vel! En glædelig påskefest ønskes dig af din hengivne søster

Mimi

Fra Werner til Margarethe

Hougaard, den 26 september 1876

Kjære Margarethe!

Anna skriver idag til dig og jeg vil da heller ikke undlade at sende Dig et Par Linier og takke Dig for det Brev jeg fik fra Dig i Calais og hvoraf jeg saa hvorledes Du tilbragte Feriene. Jeg gik ifra "Solphide" i Calais og kom hjem med Barkskipet "Asynja" Capt. Cappelen for som du vel har hørt at gaa paa Langtur med et nyt Skib, der tilhører Richon Peterson paa Moss. Jeg har nu været der i den Anledning og faaet at vide at det er meget usikkert om jeg kan faa være med eller ei, da et Brev som jeg skrev til Peterson fra Kotka ikke er kommet frem, og som følge heraf har de troet at jeg ikke bryer mig mere om det og forhyret en anden. Dette ser Du er en Brøk i Regningen, men maaske det lader sig jævne paa en anden Maade. Jeg venter daglig Brev fra Rhederen. Under alle Omstændigheder gaar jeg nu ud paa en Reise til Antwerpen med "Asynja" og tilbage hertil.

Hvordan det staar til her ved Du vel eller faar ialfald at vide af Anna's Brev og jeg vil derfor blot tilføie at her er et farligt Styr idag da de venter de nye Præstefolk paa Visit. Jeg traf dem nemlig hos Sten paa Vestby idag da jeg var derborte et Ærinde og fortalte saa dette da jeg kom hjem. Hu hei! Hvor det gjorde Virkning. Til Kjælderen, Klædeskammer, Dagligstue og Kjøkken ud og ind, op og ned blev der en Løben frem og tilbage saa Du vel aldrig skulde seet Magen. Dette var ved Middagstid, og nu er klokken snart 3 uden at de endnu have vist sig.

Jeg kommer antagelig til at reise imorgen tilskibs og Du faar derfor tage tiltakke med dette kjære Margarethe. Lev vel og tænk en Gang imellem paa Din heng. Broder.

Werner de Seue.

VII Egne barn

Til Ingvald Mathias Otterbech & Anna Louise de Seue

Jens Otterbech
Wilhelm Otterbech

1. Jens (18.08.1868 – 16.12.1921)

Deres to barn, Jens og Wilhelm, kom begge til verden i Talvik, Porsanger Kommune. Etter bare 2 år som sogneprest på stedet døde faren av tyfus som han pådro seg under et sykebesøk. Høsten 1870 dro enkemoren Anna med de to guttene tilbake til gården Hougggaard i Rakkestad hvor hun, i en årrekke, ble boende hos sin tante Karen som der var gift med lensmann Krefting. Det skulle vise seg at de to guttenes respektive livsveier ble både spennende og anderledes. Det gjør derfor at påfølgende to underavsnitt blir noe lengre enn ellers ville vært tilfelle. Men jeg anser det som absolutt nødvendig for bedre å kunne forstå det hele. Kjedelig er det i hvert fall ikke å slå litt følge med de to guttenes vandringer gjennom livet.

Jens med ca. 2-3 år

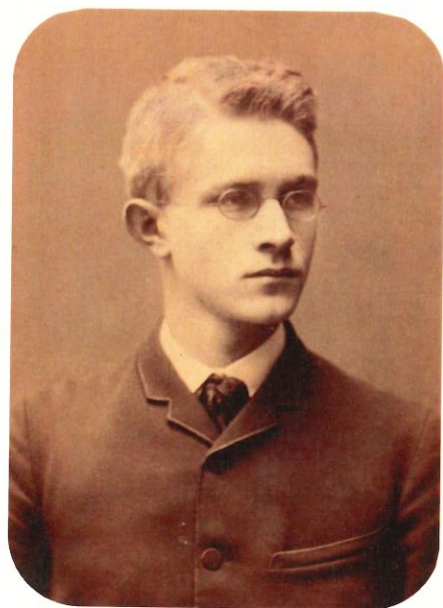

Jens med ca. 16 år

Av de mange brev som Anna Louise her har skrevet, så kan det nok kanskje se ut som om Jens ble noe av et hjertebarn for henne. Men vi vet selvsagt ingenting om hvordan akkurat dette utviklet seg senere. Om det her kan ha vært noe som senere har påvirket de to guttenes valg av livsveier vet vi heller intet.

Barneårene i landlige omgivelser på lensmannsgården i Rakkestad var selvsagt med å sette sitt sterke preg både på Jens og Wilhelm. Den gang var videregående skolegang, med allmueskolen som eneste grunnlag, ikke mulig uten ekstra privatundervisning. Det fikk de hos sin tante på en av nabogårdene. Med 12 år ble Jens tatt opp på middelskole i Christiania. Der ble han først boende hos farmor Thalette i St. Hallvardsgate i Gamlebyen. Av folketellingen 1885 fremgår imidlertid at han senere kom til å bli boende i Frognerveien 65, Christiania, sammen med sin mor, sin bror samt Karen og Karl Severin Krefting.

Han tok eksamen artium i 1886. Deretter fulgte teologiske embetseksamen i 1891. Samme år mistet han både sin mor og sin farmor. Etter et år som lærer ved Nordstrand Høyere Skole fortsatte universitetsstudiene og i 1893 tok han en universitetseksamen i lappisk, som samisk den gang het. Deretter fulgte et år som bestyrer for Vardø Fiskerhjem og i 1894 ble han utnevnt til sogneprest i Kistrand. Samme året giftet Jens seg med Hanna Marie Krogh fra Bergen. De fikk i alt 6 barn, hvorav lille Anna, oppkalt etter farmor, døde etter bare 14 måneder. Se mer herom under Kapittel VII nedenfor og Vedleggene 12 - 15.

Følgende korte sammendrag av hans livsløp er her hentet fra tidsskriftet "Samenes Venn", nr. 16 av 25.08.1968:

"JENS OTTERBECH. Født 18/8 1868 i Talvik Prestegård. Sogneprest i Kistrand 1894-1902. Sogneprest i Øre 1902-1909. Tredjeprest i Hetland 1907-1909. Deretter residerende kapellan i samme menighet til 1919, da han tok avskjed for å vie seg helt til arbeidet i Det norsk lutherske Finnemisjonsforbund, som han stiftet i 1910. Redigerte i 1899-1902 bladet "Sami Usteb" sammen med sogneprest Gulbrand Tandberg. Etter at

"Finneforbundet" var stiftet, redigerte han i flere år bladet "Lappernes Ven". Død 16/12 1921 og gravlagt på Vår Frelses gravlund i Oslo."

Der hvor hans far Ingvald Mathias måtte slutte ønsket åpenbart Jens å fortsette. Både prestegjerningen og kampen for samenes rettigheter kom til å prege hele hans voksne liv.

På Finnemisjonens generalforsamling i Kristiansund den 2. Juli 1960 ga deres Sekretær en omfattende presentasjon av "Presten Jens Otterbech". Jeg vil her tillate meg å gjengi noen av de avsnitt som der fremkom:

"Det mest særpregede trekk i Otterbechs karakter var hans helstøpte, likefremme og folkelige vesen, hans uforferdede mot og hans utpregede rettferdighetsfølelse. Han kunne opptre skarpt og refsende både i aviser og fra prekestolen. Men samtidig som han var skarp, var han varm og sentral i sin forkynnelse.

Siste gang han talte i Randaberg kirke sa han: "Jeg ønsker at jeg aldri må tale slik at alle mennesker taler vel om det, for da har saltet mistet sin kraft. Ild inn i verdensmennesket, nåde ut over synderen, det er Jesu vei. Måtte den forkynnelse alltid leve".

Jens med 25 år

Han var på mange måter en særmerkt personlighet. Han gikk ikke de opptråkkede veiene, men fant sin egne og gikk dem, selv om han ofte gikk alene. Med årene ble han mer og mer radikal både i sitt syn på samfunn og politikk og i sitt kirkesyn.

I 1918 fikk Otterbech flest stemmer ved bispevalget. Kirkestatsråd Jørgen Løvland ville ha han utnevnt, men før utnevnelsen reiste Otterbech til Kristiania, oppsøkte Løvland og la fram sitt syn både på språkspørsmålet blant samene og på militærspørsmålet. Dette gjentok han senere i et brev av 21. Juni 1918 til Løvland.

Brevet til statsråd Løvland:

Hr. statsråd Løvland, Kristiania

I henhold til min samtale med hr. statsråden tillater jeg meg å meddele følgende om mitt standpunkt til krig og militærtjeneste.

Det nøyaktige uttrykk for min oppfatning er det som i Dansk Fredsforbunds lover lyder slik: «Krig av enhver art er stridende mot kristendommens ånd». Når jeg ikke finner å kunne gjøre noen unntakelse for «forsvarskrig», kommer dette av 1) at som regel alle, som fører krig påstår seg angrepet, 2) og fordi man også i en forsvarskrig sikter på å ta fiendens liv. Når et lands øvrighet befaler noe som strider mot Guds ord, opphører plikten til å avlyde den. Konsekvensen av denne oppfatningen er at jeg personlig må nekte militærtjeneste og at jeg ser det som et gode når flere, drevet av Kristi evangelium, får klarhet over at her går den kristnes vei i arbeidet for verdensfreden.

Derimot har jeg aldri med en tanke kunne felle dom over forsvarsvenners arbeide, da jeg selv først etter mange års tenkning er nådd til klarhet over hva jeg tror er rett etter Guds ord. Kun venter jeg av enhver, som bundet av evangeliets ånd klart ser avgjørelsen ved våpenmakt som urett, at han følger denne sin overbevisning helt ut.

At det er vanskelig å utnevne en mann med meninger som de foran kortest mulig uttalte til kirkelig øvrighet i vårt samfunn, finner jeg helt ut forståelig. Personlig

har jeg funnet det å være min plikt å gjøre hr. statsråden bekjent med dette. Stavanger 21. juni 1918. Ærbødigst Jens Otterbech.

Jens med 25 år

Løvland fikk betenkeligheter, og Otterbech ble ikke utnevnt. Den sak som lå han varmest på hjertet, var imidlertid at den samiske ungdom skulle få en egen ungdomsskole. Allerede i 1911 forsøkte han å komme i gang. Det lyktes ikke den gang, og det han lyktes heller ikke senere. Men fra sitt dødsleie i 1921 sendte han en sterk appell til sine misjonsvenner om ikke å glemme saken. Det førte til at Den samiske ungdomsskole fikk navnet "Jens Otterbechs Minne" og ble åpnet i Karasjok høsten 1936. En noe mer omfattende presentasjon av Jens' levnetsløp følger under

Hans Smith: Presten Jens Otterbech in memoriam

Trond Gabrielsen; Porsangerfolket, årbok for Porsanger 2010, s. 66-71.

Presten Jens Otterbech (1868-1921) var sogneprest i Porsanger, daværende Kistrand prestegjeld fra 1894-1902. Sist han ble omtalt med bilde i Porsangerfolket, var i fjor under artikkelen «Innvielsen av Kolvik barnehjem i 1920». Det var Otterbech som hadde vært drivkraften bak byggeprosjektet den gang. Stor oppmerksomhet ble gitt prestefamilien da prestefrue Hanna Otterbechs 100 år gamle brev ble åpnet og lest i Kistrand kirke den 19. mai 2002, gjengitt i årboka samme år. Brevet omhandlet den lille datteren deres, Anna Otterbech, som bare rakk å bli 14 måneder (ikke 14 år som det står der) før hun døde. Morens ønske var at daværende prestefrue ville se til Annas gravsted 100 år etter at Otterbech-familien forlot Kistrand.

I år er det 89 år siden faren, presten Jens Otterbech, døde. Jeg vil her trekke fram den nekrologen som Hans Smith skrev i *Norvegia Sacra* over Jens Otterbech i 1922. Selv har jeg stått for språkvasken samt mellomtitler, for å gjøre teksten lettere lesbart.

Hans Smiths minneskrift fra 1922

Jens Otterbech nedstammet på mødrenes side fra de franske hugenottene, som under forfølgelsene hadde måttet flykte fra sitt fedreland. Gamle Budde på Østraat (ved Sandnes), som har gjort så mye for fedrenes jordbruk, var hans grandonkel. Hans far, sogneprest i Talvik i Finnmark, Ingvald Mathias Otterbech, døde ganske ung. Under en

flekktyfusepidemi var det en syk, som ikke hadde noen til å pleie seg. Derfor tok presten seg av ham og pleiet ham, men fikk selv flekktyfus og døde. Det ytre omriss av sitt liv inntil 1911 har Jens Otterbech selv gitt oss i 25-års-jubileumsboken *Studenterne fra 1886*. Han sier her:

Selvbiografi fra 1911

Jeg er født 18. august 1868 i Talvik i Finnmark, hvor min far Ingvald Mathias Otterbech var sogneprest. Han døde i 1870 og ligger gravlagt i Talvik. Min mot, Anna Louise, født de Seue, var for meg og min bror en velsignet mor. Hun døde 1891 i Kristiania.

Jeg tok klassisk eksamen artium ved Gjertsens skole, tok så i 1887 hebraicum [cand.theol. 1891] og i 1893 lapponicum. Fra 1. januar 1892 til 30. juni 1893 var jeg lærer ved Nordstrands middelskole i Kristiania, arbeidet en tid i Kristiania indremisjon og var våren 1894 bestyrer av Vardø fiskerhjem.

Utnevnt 30. mai 1894 til sogneprest i Kistrand, ble sogneprest i Øre [Aure] 15. februar 1902, tredjeprest i Hetland 7. august 1907 og residerende kapellan samme sted 16. april 1909.

I denne tiden har jeg vært skolestyreformann, fattigstyreformann, forlikskommissær, valgmann (år 1900), vergerådsformann osv.

I 1893 tok jeg en utenlandsreise til Tyskland på fire måneder, hørte forelesninger i Berlin og Leipzig, satte meg med særlig omhu inn i arbeidet for forkomne i Bielefeld, Neuen-Dettelsau, Berlin og Hamburg, og overvar religionsundervisningen ved gymnasier i Berlin og Dresden. I min studietid var jeg medlem av Studentersangforeningen og delvis av Studentersamfundet.

Hanna Marie Krog

Jens & Hanna Otterbeck

I fire år var jeg sammen med min venn sogneprest Gulbrand Tandberg [f. 1869], redaktør av det på samisk utkomne månedsblad «Sami Usteb», og er for tiden redaktør av det i Stavanger utkomne blad «Lappernes Ven». Dessuten har jeg utgitt ett par prekener og en del bladartikler i nord og i sør.

Jeg ble gift 3. august 1894 i Bergen. Min hustru er Hanna Marie, f. Krogh. Hun er født i Bergen 29. april 1873. Hennes foreldre var kontorfullmektig Jonas Anton Krogh og hustru Jakobine, f. Berentsen.

*Hanna & Jens med barna (fra venstre)
Håkon, Gunnar, Evy, Ingrid, og Werner*

Våre barn er Håkon født 25. juni 1895, Werner født 23. mai 1897, Anna født 17. september 1900 død 19. november 1901, Ingrid født 17. november 1902, Gunnar født 4. juni 1905 og Evy født 17. juni 1909.

Mine yndlingsinteresser har knyttet seg til vårt landsfolks liv; målsak, skogsak, jorddyrkning og avholdssak. De av våre bønder, som jeg har fått bo iblant, har avvunnet meg i min høyeste aktelse. Men en særinteresse, som for meg rager over alle de andre, knytter seg til den delen av Norge som kalles Finnmark, dets folk, dets historie og dets målsak. Finnmark går veldig frem, det er fremtidens land. Og når dere, kamerater, holder 50-års jubileum, vil dere alle kjenne duften av den finnmarkske alperose.

Som en tilføyelse til dette ytre omriss av hans liv, kan nevnes at det var hans mor som ble middelet til hans omvendelse. I 1919 nedla han sitt embete som prest for helt å ofre seg for arbeide med samene, idet han overtok stillingen som leder for det nyopprettete Norske Finnemissionsforbund. I dette arbeidet ble han til sin død 16. desember 1921.

«Han strålte av energi»

Jens Otterbech var en helstøpt karakter, likefram og folkelig, lite formalistisk, en avgjort hater av all humbug, av alt pralende og framstikkende vesen. En av hans venner sa dette om ham: «Det kunne stråle energi av ham». Han tålte ikke å se på noe som ikke var rett.

Uforferdet tok han fatt på det uten å bry seg om den motstand han måtte møte. Jeg [Hans Smith] var således en gang til stede ved en preken, i den han kom med en skarp kritikk over bygdens fattigstyre. Han tok alvorlig fatt i de dårlige kinematografer. I anledning av dem fikk han sammenkalt massemøter, som ga støtet til at kinematografene ble satt under kontroll. En fritenker hadde tillyst et møte hvor han også inviterte prestene. Otterbech møtte opp. Og da fritenkeren hadde rettet et skarpt angrep mot kristendommen, svarte Otterbech uforferdet med en gripende tale til forsamlingen. Samtidig var han fordomsfri og godhjertet og betonte sterkt at alle Guds barn måtte holde sammen.

Han var glad i naturen. Han frydet seg når han sammen med noen av sine venner kunne få seg en skitur inne på fjellet. Det hendte ikke så sjelden at han leste med konfirmantene ute i en bjørkelund istedenfor i kirken. Og han var glad i musikk. I hans hjem var alle musikalske. Selv spilte han piano og sang. Ektefellen og barna spilte piano, fløyte, cello eller fiolin.

«Hans positive forkynnelse»

Han var en veldig flittig prest. På sin sykkel eller i sin motorbåt var han stadig på farten enten for å holde møter eller for å besøke folk rundt omkring i deres hjem. Han var mye avholdt som taler og hadde som regel alltid fullt hus. Han brukte å skrive sine prekener nokså utførlig, men han tok dem ikke med på talerstolen. Han var ingen systematiker, kanskje av og til noe springende i sine prekener. Men han forsto å ta folk der de var. Hans forkynnelse var praktisk, vekkende og tennende. Han sa alltid sannheten uforbeholdent

like ut, og det var derfor dem som ble forarget på ham. Hans forkynnelse var avgjort positiv. Han uttalte en gang i en preken: «Jesus har etterlatt oss to ting, sitt blod og sine fotspor». Det var hovedinnholdet av hans forkynnelse. Sin siste tale holdt han for fullpakket hus midt i høysåtetiden i Randeberg kirke over teksten Filipp. 3, 12-21. I denne talen rettet han en inntrengende advarsel til dem som var kommet bare av nysgjerrighet for å høre en tale som de visste var den siste han kom til å holde i sitt liv.

Det som især ga hans ord vekt, var den ting at alle visste at han levde slik han talte. En, som i lengre tid hadde bodd i hans hus og hjulpet til der, sa om ham: «Jeg tror ikke det finnes feil hos Otterbech. Jeg kan i alle fall ikke se noen». – En av våre elever på misjonsskolen sto en gang på en dampbåt sammen med noen menn som under samtalen uttalte seg temmelig fiendtlig mot kristendommen. Da sa en av dem: «Der er ingen virkelig kristne i verden. Den eneste måtte da være Otterbech». Spesielt framhever hans nærmeste omgangsvenner at han var enestående til å gi til dem som trengte hjelp. Som skolestyrerformann i Hetland fikk han utrettet mye til skolens fremme. I særdeleshet arbeidet han for å få opprettet fortsettelsesskoler.

Otterbechs forfatterskap

Blant de ting han har skrevet, kan nevnes: 1) Tre kapitler i den av ham utgitte bok Kulturværdier hos Norges Finner. 2) To kapitler av Finmarken for Kristus. 3) Oversatt til samisk en del salmer som han utga med norsk og samisk tekst. 4) En del prekener i Lutherstiftelsens husandaktsbok, en del brosjyrer og artikler i tidsskrifter og blader (også på samisk). 5) Tre kapitler av Fornorskningen i Finmarken, en bok som han utga sammen med Johannes Hidle, den nåværende sekretæren for Norsk Finnemissionsforbund. 6) En del traktater som han har oversatt til samisk. 7) Hans siste litterære arbeid er en Gudsrikets historie [1922], der også pastor [Einar] Amdahl og misjonsprest Birkeli har skrevet bidrag. Den ble utgitt etter hans død og er beregnet på å benyttes ved ungdomsskoler.

Som vi så av hans selvbiografi, interesserte han seg for avholdssaken. Han tok særlig alvorlig fatt i rusdrikkhandlerne og hevdet at «den frihet, som gir samvittighetsløse mennesker rett til å forderve sine medmennesker, den må det gjøres inngrep i. I denne saken», sa han, «er det slett ikke lysten til å drikke som er det vi mest har å kjempe imot. Den egentlige motstanden er den forferdelige pengefordelen som mange, mange har av handelen med de berusende drikkene. Det er fienden. For hvert nytt drankerhjem i Stavanger, øker aksjeutbyttet i Tou Bryggeri en smule». Og han tilføyet: «Det kan hende, det hadde vært fornuftigere at jeg hadde benyttet det geistlige filt, talt dempet og forsiktig. Men det er ikke alle byller som kan kureres med grøt. Til enkelte trengs kniven».

Bispeembetet som glapp

Og han tok opp kampen for fredssaken. Anledningen til at han tok den opp offentlig, var at han av sin venn direktør Natvig i Stavanger var blitt oppfordret til å holde et foredrag om den kristnes forhold til krigen. Det brakte ham til mer inngående å studere krigen i bibelens lys. Hans arbeid for fredssaken kostet ham stillingen som biskop i Tromsø stift. Til denne stillingen fikk han nemlig i 1918 de fleste stemmene, men på grunn av sitt syn på krigen og militærtjenesten, ble han forbigått, og prost Johan Støren ble utnevnt i hans sted. Blant Otterbechs etterlatte papirer finnes konseptet til et brev han skrev til statsråd Løvland rett før bispeutnevnelsen. Da det kaster lys over Otterbechs syn på krigen.

Otterbech etterlot seg mye skriftlig materiale i så vel bøker som ulike tidsskrifter og presse forøvrig. Noen nevnes her:

Arbeide for samene

Men den saken som mer enn noen annen sak lå Otterbech på hjerte, var arbeidet for samene (finnerne/lapperne) i vårt land, særlig arbeidet for at de kan få beholde sitt språk. Det var visstnok særlig under konfirmasjonsundervisningen han var blitt klar over at mange av samenes barn forsto svært lite av det de hadde pugget inn på norsk. Derfor slo han til lyd for «finnernes maalsak».

I flere av sine skrifter, men særlig i sin før omtalte bok *Fornorskningen i Finmarken*, foreholder han det norske folk den uret som er begått mot samene. Han fremholdt veldig sterkt at samenes morsmål må hedres, eller så dør den samiske folkesjelen. Å undertrykke det eller å få det samiske språk til å dø, er ikke det norske folket verdig. Jeg skal igjen få sitere hans egne ord (*Fornorskningen i Finmarken*, s. 26-27):

Finmarksskolens åpne sår er fremdeles at kristendomsundervisningen ikke gis på morsmålet. I 1915 talte jeg med en samisk mor og med hennes 11-årige datter. Med tårer i øynene nevnte moren at barnet nå i tre år hadde gått på skolen uten noe som helst utbytte for ånd og hjerte, da hennes lærerinne ikke forsto det samiske språket, som var det eneste barnet forsto. Slikt går for seg i det frie Norge i 1915 og antakeligvis også i 1917. Situasjonen i skolen i dag er denne.

1. Samene blir slett ikke undervist i sitt morsmål. «Samisk» finnes ikke oppført på timeplanen i samenes skoler.
2. Instruksmessig er det bestemt at samisk og kvensk skal brukes som hjelpemiddel til å forklare hva som er uforståelig for skolens elever. Men da ikke alle lærerne eller lærerinnene forstår eller kun veldig mangelfullt forstår det samiske språk, så er denne bestemmelsen temmelig illusorisk.

3. Ikke engang religionsundervisningen gis på barnets morsmål. På dette punktet er vi nordmenn til og med mer brutale enn tyskerne i Slesvig og Polen.
4. Samene ønsker selv å få hjelp til å lære seg norsk, men ikke på bekostning av sine barns fineste hjerteliv. Til å fullstendig gjøre omtalen av de harde kårene vi har tilbudt samene, skal kort nevnes Lov av 22. mai 1902. Den omhandler avhendelse eller bortforpaktning av statens jord i Finnmark. Da staten eier det meste av all jord i Finnmark, griper denne loven sterkt inn i folkets kår.

I anledning av denne lovens håndhevelse er det vedtatt et reglement av 7. juli 1902, hvor § 1c uttaler at «avhendelse [av statens jord] må kun skje til norske statsborgere og under særlig hensyn til å fremme bosetningen av en for distriktet, dets oppdyrking og øvrige nyttegjøring skikket befolkning, som kan tale, lese og skrive det norske språk og benytter dette til daglig bruk.»

Her settes altså i lovens og reglementets form den økonomiske tomteskrue på samene for å få dem til å ofre sitt morsmål. Man legger merke til at morsmålet søkes utryddet også til daglig bruk, slik at til og med det at en far taler samisk med hustru og barn skal kunne påføre ham økonomisk tap.

På side 61 i samme bok siterer han en tysker, Erik Slaikjer, som forarget over sine landsmenns fremferd skriver. «Tvangssystemet er gjennomført med en forferdelig hårdhjertet konsekvens. Man kan ikke tenke på det uten at den dypeste harme og den dypeste forakt kommer opp i en». Og Otterbech tilføyer. «Disse ordene er like treffende som karakteristikk av våre fornorskeres fremferd overfor vårt lands samer».

Som ventelig kunne være, fremkalte denne hans djerpe opptreden motsigelse fra mange hold, og der finnes blant hans etterlatte papirer flere brev til ham med temmelig skarpe uttalelser i den anledning. Enkelte har ment at hans arbeid for det samiske språket også var en av grunnene til at han ikke ble biskop. Men, etter hva pastor Otterbech selv har fortalt, hadde statsråd Løvland sagt til ham at det ikke var tilfelle. Statsråden var jo selv målmann.

Otterbech kreftsyk

De siste månedene av sitt liv fikk Otterbech forherlige Gud gjennom lidelser. Han fikk kreft og tærtes bort og led. Her på sykesengen fikk han også vise at Guds rike, det er ikke ord, men kraft. Siste gangen jeg [Hans Smith] besøkte ham, kom jeg nettopp fra en hyggelig tur jeg hadde hatt sammen med mine elever. Jeg hadde fortalt ham om den fine turen. Da kom den så sterkt fram for meg motsetningen mellom mitt lodd og hans: Jeg frisk og sunn, hadde kunnet få glede meg på turen sammen med mine unge venner! Han syk og lidende

der i sengen! Det slapp derfor uvilkårlig ut av meg. «Og du, som har måttet ligge her så syk og klein, mens vi har hatt det så gildt!» Da strålte han over hele ansiktet og sa. «Jeg! Jeg ligger her og fryder meg». Jeg glemmer aldri hvordan hans ansikt lyste, da han uttalte de ordene.

Savnet av samene

Nå når han er borte, savnes han av mange, ikke minst av sine kjære samer. En av dem skriver om ham (Lappernes Ven 1922 nr. 2).

Otterbech skrev engang om Thomas von Westen. «Denne mann kan sies å ha ofret alt for samene, han ofret Kristianssands bispestol, han ofret sin helse og sin formue, han ofret sin nordmanns stolthet og ble en same blant samene, talte deres språk og delte deres savn». Det er ikke langt ifra at denne rosende omtalen kan passe på pastor Otterbech selv. Ja, nå er denne uegennyttige og selvoppofrende prest vandret bort. Vi føler det som et uerstattelig tap.

Og en annen same, H. O. Heika, skriver (Lappernes Ven 1922 nr. 3).

Pastor Otterbech så evighetsverdi i hver eneste samesjel. Alle de forkomne stakler, alle de forsømte og forglemte vesener i de usleste samegammer er verdier, evige verdier, som også ble kjøpt med den største offerpris Gud krevde; Jesu blod. Dette så Otterbech. Han så med Jesu øyne. Derfor bøyde han seg ned til de fattige og forkomne. Et veldig utslag av

Kristi kjærlighet. En levende kristendom i praksis.

I pastor Otterbech er en stor lysende stjerne slukket på den kirkehistoriske himmelen. Ja, også på samenes nasjonale himmel. Sanvet føles tungt... Vi synes vi hadde så mye bruk for ham. Nettopp nå ventet vi noe stort og ekstra ved ham for samenes oppreisning. Men med ett brister håpets gnist, og vi står der, vi veike, usle, rådvile stakkarer... Ingen forsto dem som han... Men nå er han borte. Hvem skal fylle hans plass? En såre stor plass er tom. La oss be til Gud, la oss be av oppriktig hjerte, at han vil gi oss en ny Otterbech nr. 2...

Gud velsigne vår kjære Otterbechs minne!

Pastor Jens Otterbech

2. Wilhelm (26.04.1870 – 1952)

Wilhelm 7 år

Jens og Wilhelm i samedrakt

Om Wilhelm vet vi adskillig mindre. I det siste brev vi her har fra Anna til hennes søster Margrethe var han da heller ikke blitt mer enn 6 år. Ved flere anledninger gir Anna oss bilder av Jens som en særdeles god gutt i både ord og handling. Om Wilhelm finner vi ikke like mye. Hva det måtte bety er det i dag vanskelig å ha noen mening om. Kanskje var han bare fortsatt for liten.

Wilhelm 16 år

Om Wilhelms videre vandring i årene fra barn til voksen vet vi særdeles lite. Det er imidlertid grunn til å anta at opplysningene om at han tok videreutdanning ved landbruksskolen på Aas kan stemme. I hvert fall var det på dette område han senere fant sitt levebrød i Australia og på Fiji.

Spørsmålet om hvorfor han i 1892 med bare 22 år fant å ville utvandre til Australia vil nok for alltid bli stående ubesvart. Han gikk i land i Melbourne, 23. juli 1892 som Wilhelm Otterbeck. At han i henhold til protokollen gikk i land sammen med en 2 år eldre Thomas Otterbeck skjønner vi ingenting av.

Wilhelm 20 år

Wilhelm 21 år

Wilhelm 24 år i Australia

Hvor veien derfra gikk videre inn i Australia vet vi egentlig ingen ting om. Vi vet imidlertid at han slo seg på kvegoppdrett basert på penger han trolig hadde med seg fra Norge. Et par år senere skal den store tørken ha slått til og fratatt han hele buskapen. I hvert fall så stod Wilhelm plutselig der uten annet enn det han gikk og stod i.

Litt senere dukket han opp på Fiji hvor han skulle bli til sine dagers ende i 1951. De to brødrene må ha opprettholdt en viss brevlig kontakt og jeg mener en gang å ha fått med meg at Jens støttet han noe økonomisk gjennom vanskelige år.

Hva begynnelsen på Fiji ble vet vi lite om, men etterhvert skal han tjent til livets opphold med dyrking og salg av bananer. (Her kommer inn bildet av han ute med noen av lokalbefolkning på bananinnhøsting).

På Fidji

En avisartikkel i derværende "Fiji Times" som forteller fra vårt lykkelige møte der i 1980 følger vedlagt. Videre vedlegges et sammendrag av Ingrid Jølbos beskrivelse av sitt møte med familien vår under hennes besøk på Fiji i 2001.

Her følger nå en kortversjon av de 3-4 siste tiår av Wilhelms ganske så lange liv. Om det kan det gjøres mange tanker - hans og sine / vi og våre. På egne vegne må jeg vel medgi at jeg nok går rundt med litt vemod inne i meg ved tanken på at de to familiegrenene aldri fikk nærmere kontakt så lenge han selv levde. Hvorfor forsøkte ingen tidligere å gjøre noe med akkurat det?

Noen år senere finner vi han igjen som kvegoppsynsmann for en hollandsk godseier i høylandet innenfor Suva, hovedstaden på Fiji. Der ble han til sine dagers ende i 1952. (Her kommer noen av mine bilder fra 1980-besøket).

Jeg ble forunt det privilegium å kunne avlegge et besøk på stedet to ganger. Første gang fant sted 23-24 november 1980. Åtte år senere i 1988, fikk jeg, sammen med min Edith, en ny anledning til å bli bedre kjent med våre nære slektninger på denne helt andre siden av jordkloden. De tilhørende tekster fra den gang følger her som egne vedlegg.

På Fiji endte Wilhelm opp som oppsynsmann på Naduri Estate i provinsen Naitasini hvor han etter hvert fikk sitt eget lille hus midt i et nesten paradisk landskap med krystallklart vann i en liten elv som fløt rolig rund huset som stod øverst på en liten høyde. Området var ellers preget av palmer i et harmonisk og rolig landskapsbilde. En svært enkel gårdsvei var eneste forbindelse til omverdenen. Elven lot seg bare krysse i en svært så enkel hjemmelaget robåt med kun plass til noen få personer av gangen. Nærmere en oppdagelsesreisendes opplevelser har jeg nok aldri kommet verken før eller siden.

Da vi kom dit stod selve husets vegger og tak stod fortsatt, men vinduer og dører var borte. Området rundt var helt forvokst med ville planter og kratt. Rundt det hele var satt opp et piggrådgerde som effektivt hindret adgangen for både folk og fe. Det var satt opp av naboer etter at Wilhelm var gått bort. Jeg kom meg imidlertid inn og det var med mange sterke følelser jeg der og da forsøkte å bevege meg innendørs. Mange steder var gulvet borte. Nede i undergrunnen lå også Wilhelms egen personlige safe igjen- åpen og rusten. Hadde den bare kunnet snakke. Nå lå den der bare som et stille vitnesbyrd på noe som en gang hadde vært.

Anna Otterbeck

På mitt spørsmål om hvorfor huset på en måte hadde stått der urørt siden Wilhelm hadde gått bort, fikk jeg senere høre at blant de meget få naboer ble det sagt at huset var "haunted" og at ingen lenger gikk dit inn. Dermed fikk jeg også forklaringen på hvorfor verken Anna eller Hellen åpenbart ikke hadde hatt noe behov for å følge meg på min rundgang. De stod utenfor.

Helen Otterbeck

I 10-årsperioden mellom mine to besøk ble kontakten mellom de to familier opprettholdt på forskjellige måter. Eroni, et av Annas barnebarn, kunne under sin tjenestegjøring i The Fijian Batalion i Midtøsten legge inn et 3 ukers besøk i Norge. Han fikk gratis skyss opp og ned med en norsk Herkulesmaskin som også var på oppdrag i området. Vår tante Evy, dro også på besøk til vår nyoppdagede Fiji-familie. Av det ble det en god del brevlig kontakt begge veier.

Vi på norsk side fikk også lagt inn litt u-hjelp ved at vi kunne overføre ca. 18.000 kr til hjelp og støtte der nede. Det gjorde oss godt og det gjorde de godt. Deres takknemlighet var til å ta og føle på. Annas takkebrev er godt å lese og følger vedlagt. Det gir et varmt og sterkt bilde av et menneske du bare må bli glad i. I mellomtiden er Anna gått bort. Det sier mye at Wilhelm ga sin egen mors fornavn videre til sin første datter. Hvor navnet Helen, hans andre datter, kommer fra vet vi ikke noe om.

Dette får meg til å gå litt nærmere inn på det jeg fikk med meg om forhistorien til Wilhelms etter hvert så store familie. Følgende sammendrag er basert på noen private samtaler jeg hadde med hans mor Anna under min to besøk på Fiji i henholdsvis 1980 og 1988. Så langt hun visste noe fikk jeg noe av historien i 1980 og noe mer under en samtale min Edith fikk alene med Anna i 1988. Om det gir noe fulstendig svar på hvorfor Wilhelm egentlig dro er imidlertid en helt annen sak. Kanskje er det riktig, kanskje er litt riktig og kanskje er det ikke riktig i det hele tatt.

På mitt spørsmål om hun visste noe mer om hvorfor Wilhelm i det hele tatt hadde forlatt Norge svarte hun i første omgang noe unnnvikende. Men jeg lot henne ikke slippe unna. Jeg var meg veldig bevisst på at dette kanskje ville være den eneste sjansen vi noensinne ville få til å forstå litt mer. I et kort sammendrag vil jeg prøve å gjengi noe av hva hun der og da kunne fortelle:

"I 6-7 årsalderen satt jeg en gang på Daddys fang og snakket om mange ting. Jeg spurte han da også om hva det var som han hadde tatovert på venstre underarm. Han hadde mye hår på armen og det var ikke så lett å se hva det akkurat var. Han ble litt irritert og sa at det ikke var noe å snakke om. Jeg spurte han også hvorfor han ikke ville gifte seg med Mummy på ordentlig. Der var svaret at han en gang hadde vært veldig glad i en pike i Norge og at han fortsatt var det. Det var derfor at han hadde reist fra landet og det var også derfor han aldri kunne tenke seg gifte seg med noen annen."

10 år senere fortsatte hun å fortelle fra der hun slapp sist:

"Jeg ga meg imidlertid ikke på at jeg ville vite hva det merket på armen hans egentlig var. Han brummet nok litt, men kunne så fortelle at der hadde han tatovert inn forbokstaven på navnet til den pike som han hadde vært og fortsatt var glad i. Han viste meg så tatoveringen og der kunne jeg lese bokstaven "H". Noe mer fikk jeg han ikke til å si. Mange år senere satt jeg hos på hans dødsleie i 1952. Han siste ord ble der: "Please God, take me away from these sufferings".

Hvor dypt og langt tilbake dette siste utsagn var ment å gjelde vet jeg selvsagt ingenting om. Men det kan vel ikke helt utelukkes at det også kan ha hatt en referanse til hele livet totalt sett og at han kanskje hele sitt liv egentlig hadde gått rundt og vært ulykkelig av en eller annen grunn.

De siste 5 år av sitt liv bodde Wilhelm i et lite hus like ved samme elv som er omtalt ovenfor. Huset sto alene ca. 1 km fra en liten stråhyttelandsby på et hundretalls personer. Der gikk han i sin ensomhet ofte frem og tilbake og strevet nok i den forbindelse med følgende av et brukket ben. Under vårt besøk i 1988 ble vi invitert av landsbyens øvrighet til å dele en kava-drikk med dem i landsbyens største stråhytte. Der var det fortsatt noen som husket gamle Wilhelm.

Senere på samme dag dro vi ut skogen like ved for å finne graven til Wilhelm. Det var ikke lett, men med Annas og Helens hjelp klarte vi til slutt å finne den helt alene og utenfor allfarvei gjengrodd av kratt og trær. Betongkantene måtte vi faktisk der og da selv grave frem. Jeg innrømmer gjerne at det var vemodig å tenke på at det var her Wilhelm skulle ende sine dager - så langt unna sitt barndoms hjem og kanskje sin store ungdomskjærlighet som han altså aldri skulle få se igjen. Om Hanna skulle ha noen som helst sammenheng med Wilhelms tatoverte "H" på armen tier historien. Eller kan det ha vært en *Helen* som senere skulle vise seg å bli det navnet han valgte for sin andre datter? Om alt dette tier historien og like godt er vel det - selv om vi selvfølgelig gjerne skulle ha visst noe mer for kanskje å ha funnet svaret på hvorfor Wilhelm reist ut i 1894 for aldri mer å returnere til gamlelandet.

For litt mer utfyllende informasjon om alt dette henvises til de her tilhørende vedlegg.

Mitt lille lønnlige håp, etter alt dette, er nok at vi ikke igjen skal miste kontakten med vår gjenfunnete familie på Fiji. Det var derfor med stor glede at jeg senere fikk rapport fra Ingri Jølbo om at hun, med sin Per, hadde tilbragt noen særdeles minnerike dager akkurat der. Måtte flere følge i hennes fotspor og kanskje kunne vi en dag igjen slå oss sammen om en ny pakke med "utviklingshjelp" til disse våre så nære slektninger på Fiji.

For at vi alle skal kunne se litt mer for oss hvem vi her egentlig snakker om vedlegges en oversikt over alle de familiemedlemmer som fantes den gang Ingri Jølbo var der i 2001. Den er utarbeidet av Helens sønn Thomas. Noen bilder som Ingri da tok er der medtatt.

VIII Hanna Marie Otterbech (født Krogh)

29.04.1873 – 02.04.1953

Hanna giftet seg med Jens Otterbech i Bergen (Johanneskirken) 03.08.1894. Hennes forfedre på farssiden har mye med Bergen å gjøre.

*Hanna Krogh med
pleiebror Andreas*

På morssiden går røttene tilbake til Loshavn. Et lite tilbakeblikk på disse to grener av hennes forfedre er ikke kjedelig.

Hun utviklet seg til å bli litt av en personlighet, som nok gikk stille i dørene, men som likevel satte dype spor etter seg. Etter en kort presentasjon av hennes aner på både fars- og morssiden skal vi følge henne litt på hennes vei gjennom livet.

Hanna Krogh 12 år

En mer omfattende slektstavle på farssiden se Vedlegg 10. For morssiden henvises til vedlagte kopi av brev fra hennes datter Ingrid til undertegnede.

På farssiden dreier det seg om en av de eldre bergenske familieslekter - den såkalte "Trulse-slekten Krogh". En liten bok på 71 sider om Trulse-slekten Krogh, som utkom i 1897-1902 i Kristiania, var utarbeidet av overrettssakfører Joh. K. Bergwitz. Krogh-slekten er på mange måter en presteslekt som kan føres helt tilbake til Lauritz Nilsson Krogh, (1512-1617) kapellan i det Trondhjemske og deretter sogneprest i Holmedal, Sundfjord.

Etter flere slektsledd, hvor også Holberg- og Arentz-slektene kommer inn, fortsetter vi her med de litt nærmere forfedre til vår egen Hanna.

Skipsfører Jens Andreas Johan Krogh, født 1814 i Bergen og død 1858 i Odessa, gift 1845 med Hanna Marie Jonassen, født 1811 i Loshavn og død 1894 i Bergen.

Hun ble av datiden ofte omtalt som "Skjønnheten fra Loshavn".

De fikk 3 barn hvorav den yngste, jurist og kontorfullmektig Anton Jonas Krogh (1850-1878), giftet seg med Jacobine Alette Berentsen (1851-1892), datter av kjøpmann Jacob Berentsen og hustru Bolette.

Anton og Jacobine fikk 5 barn. Vår Hanna Marie Krogh (29.04.1873-02.04.1953) var nr. 3 i rekken. Hennes eldre bror Andreas Johan Krogh var ansatt i firmaet Joachim Hansen, Bergen og giftet seg med sin kusine Marie Antonette Magnus. Han var spansk konsul. Se forøvrig Vedlegg 10.

På Hannas morsside begynner den litt nærmere slektstavle i Loshavn med Jonas Jonsen (1739-1812) og Olene Kristensdatter (1736-1794).

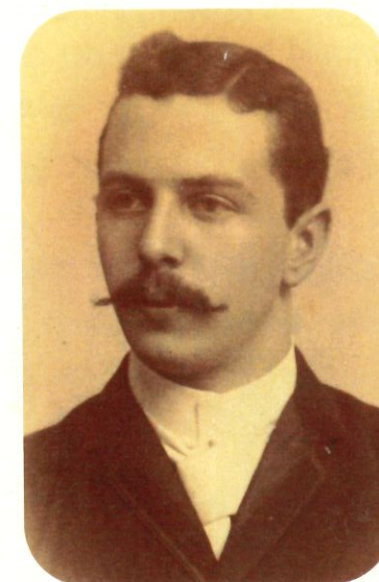
Kirkeboken fra Farsund viser at deres sønn, Skipper Jonas Jonassen (29.09.1773-28.02.1835), den 20.02.1800 giftet seg pike Maren Jansdatter (1775-1805). Forloverne var Capt. Ely og Capt. Ebbe Lund. Maren var datter av Skipper Jan Jonsen (1773-1794) og Anne Serine Eylesdatter (1737-1797). Jonas far og Marens far var brødre, så Jonas og Maren var altså søskenbarn. Av deres 3 barn døde 2 som spebarn og den tredje døde ugift i ung alder.

Enkemann Jonas Jonassen giftet seg senere (1807) med enke Ane Willumsen. De fikk 6 barn sammen. Det var nr. 3 i rekken, Hanna Marie som senere giftet seg med Andreas Johan Krogh i Bergen. (Se mer herom under Krogh-slekten ovenfor).

Om Jonas er å si at fra å være skipper ble han senere Losoldermann. Han utmerket seg i kaperkrigen (1807-1814) som kaperkaptein på skuten "Veiviseren". For sin innsats der ble han utnevnt til Ridder av Daneborg. Se forøvrig Vedlegg 11.

Med kun 21 år og noen få uker som nygift, satt Hanna plutselig som ung prestefrue i Kistrand i 1894, hvor hun skulle få tre barn og bli helt til 1902. Til denne tiden knytter det seg diverse begivenheter som her skal omtales.

Det vil handle litt om en tid og et sted svært forskjellig fra hennes egne barneår i Bergen. Det vil dreie seg om hennes tredje barn, lille Anna, som, oppkalt etter hennes farmor, ble

Anton Krogh

syk, døde og begravet ved inngangen til sakrestiet. Sist men ikke minst vil det dreie seg om det brevet hun skrev til sin etterfølger 100 år senere. Det ble åpnet den 14. Mai 2002 i nærvær av en helt fullpakket Kistrand Kirke hvor også hennes barnebarn Jens Otterbech med hans Edith og deres datter Renee fikk være med på en opplevelse de nok aldri vil glemme. Kopi av Hannas brev i originalutførelsen vedlegges som *Vedlegg 12*.

Av folketellingen i 1900 fremgår at i Porsanger Kommune (den gang under navnet Kistrand herred) var det registrert 1.013 samer, 652 kvener, 104 som definerte seg som både samer og kvener og til sist 261 som oppga å være nordmenn.

*"Litt selskapelighet i Kistrand ved århundreskiftet (fra venstre):
Telegrafbestyrer Smith, doktor Mørck, Jens, Hanna, fru Smith og fra venstre foran: fru
Mørck, handelsmann Bye, fru Grape og fru Bye*

I Finnmark Dagblad (FD) av 18.05.2002 heter det videre blant annet: "Til hverdag og fest kunne presteparet møte den lille håndfull besteborgere på stedet. Det var distriktslege Fredrick Johan Mørck og hans frue Vilhelmine fra Kristiania. Det var også "udødelige" lensmann Erik August Grape, den svenske kvenen som arbeidet som lensmann i Kistrand i ufattelige 60 år, og han frue Olava Margrethe fra Hammerfest. Deres voksne sønn Hjalmar var lensmannsassistent, mens datteren Sofie var lærerinne og organist. Lærerinne var også datteren Hildur. Dessuten drev landhandler John Lillebo fra Røros sin butikk på Kistrand. Han var gift med Marie fra den kvensk-samiske bygda Muonioniska hvor den kjente presten Læstadius en gang virket."

Hertil kan nevnes at telegrafbestyrer Karl Johan Smith med sin frue Laura Gunhilda Smith og handelsmann Anthon Bye med sin frue Indianne Bye også utgjorde en del av samme gruppe.

Den kan neppe herske tvil om at Jens nok alltid hadde følt en dragning mot denne utpost i nord, hvor hans far Ingvald Mathias hadde startet ut i Talvik i 1867 og hvor Jens kom til verden i 1868. To år senere døde faren. Hans gravsted er fortsatt å finne på kirkegården i Talvik.

I samme FD-artikkel heter det blant annet videre: "For Jens Otterbech var det å virke blant samene en hjertesak gjennom hele livet. Det i en tid da offisiell norsk politikk var å utrydde samisk kultur... Otterbech var kjent for å være meget skarp i tonen, refsende, folkelig, modig og utrustet med rettferdighetsfølelse. Aldri sparte han på kruttet i sin kritikk av norske myndigheters framferd mot samene... Han tordnet fra både prekestol og i avisenes spalter.. Han var pasifist, som sin frue, og da verdenskrigen brøt ut i august 1914 tok han Bibelen for seg. Offentlig hevdet han at alle former for krig, enten det dreide seg om angrep eller forsvar, var i strid med Guds ord. Hanna, som alltid var like engasjert i sin manns gjerning og interesser, jobbet ivrig alle sine dager for både freds- og avholdssaken. Som vegetarianer avholdt hun seg fra å ete kjøtt, og arbeidet også ivrig for vegetarisme som livsstil. Det avstedkom en kokebok for vegetarianere fra hennes penn."

Hanna var for øvrig ganske så aktiv på forfatterfronten. I boken "Barnebilder for voksne" forteller hun litt om hvordan barn kan oppleve de voksnes verden, som f. eks. foreldres skilsmisser, noe som på den tid nok var et særdeles tabubelagt tema. I tillegg til flere dikt og salmer kommer hun i boken "Skyggen" inn på ungdom og ungdomstid.

I ovennevnte FD-artikkel finner vi om henne også følgende: "Det het seg at hun engasjerte seg for Stavangers "løse piker" i forsøk på å hjelpe dem.. Hannas interesser for teater og konserter passet seg dårlig for en prestefrue eller presteenke i Stavanger. Det hevdes hun dro til Oslo for å få utløp for sine kulturinteresser."

Den helt altoverskyggende sak fra Hannes Kistrand-år er knyttet til lille Annas tragiske bortgang bare 14 måneder gammel og det brev som Hanna forfattet før avreisen til den prestefrue som der måtte finnes 100 år senere. Det som i fortsettelsen skulle komme til å gå under betegnelsen "100-årsbrevet" ble etter hvert gjenstand for meget stor oppmerksomhet i både dagspresse, radio og fjernsyn. Brevet, som er datert 7. Mai 1902,

var festet til kallsboken for Kistrand prestegjeld med to røde lakksegl. Det er nesten et mirakel at det aldri ble forsøkt åpnet og at det ble reddet unna tyskernes nedbrenning av Kistrand mot slutten av den andre verdenskrig hvor bare kirken ble stående igjen.

Media-dekningen ble så omfattende at det ikke vil være plass til alt her. Noen artikler vil likevel bli å finne i *Vedleggene 13 - 17*. De gir på mange måter en god dekning av noen meget sterke og gripende øyeblikk før, under og etter at brevet ble lest opp på Pinsegudstjenesten fra prekestolen i Kistrand kirke av prestefruen Inger Bækkevar.

"Prestefruens brev fra 1902 lest opp i Kistrand kirke: " - Også kanskje vi sees der, hvor intet ondt er."

En time før gudstjenesten i Kistrand kirke 1. Pinsedag begynte folk å strømme til. Fra hele Porsanger kom de i biler og med buss, for overvære opplesningen av brevet fra prestefrue Hanna Otterbech. Kistrand kirke var fylt til trengsel da det hundre år gamle brevet skulle leses opp offentlig for første gang.

Prestefrue Hanna Otterbechs brev til sin etterfølger Inger Bækkevar var et brev med sorgfullt budskap.

Fylt til randen

Ved gudstjenestens begynnelse ble det klart at det langt fra var sitteplasser til alle. Benker ble plassert langs midtgangen, og ekstra stoler ble satt ut i inngangspartiet. Likevel måtte mange nøye seg med ståplass, og så vidt vi kunne beregne var det mer enn 250 mennesker til stede. Det er omtrent 20 ganger så mange som på en ordinær gudstjeneste i Kistrand kirke.

Biskop og barnekor

Og den svært fulltallige menigheten fikk oppleve en verdig og rørende ramme rundt seremonien.

Tidligere biskop Ola Steinholt holt prekenen, Lakselv barnekor sang, og for første gang fikk vi oppleve applaus i Kistrand kirke.

Nåværende prestefrue i Porsanger, Inger Bækkevar, leste så opp brevet fra sin forgjenger for hundre år siden. Her gjengis brevet i sin helhet."

"Kjære frue!

Det er underlig at tenke på , at når dette brev åpnes, er jeg og alle mine borte og for lenge siden glemt.

Og underlig at tenke på, hvor mange prestefruer (før dette brevet kommer i rette hænder) skal gå ind og ut i prestegården, skal glæde sig og lide, kanskje mange af dem skal gennemgå den samme lidelse som satte mig på den tanke at skrive dette brev.

Og dog er der en stor trøst i den tanke, at alt skal bort og at et menneskes tid dog er så kort.

Hanna og datteren Anna

Wenner og Hakon

Og håbet om, at engang få være sammen og ingen skal tage vor glæde fra os. Hvor ofte har jeg havt lyst til at kige ind i den prestefrues hjem, hun, som boede her for 100 år sidens.

Det er i Kirken et billede, som forestiller en familie ved et lidet barns bære. Det var vel sorgen, som dikterede presten at male det. Det skal være Paul Qvist, som kom hid i slutten av det 18de århundrede.

Når De frue læser dette brev er vel mitt lille barns grav gjævnet med jorden. Den skal ligge lige ved trappen til sakrestiet (mod øst).

Anna Otterbech, 14 måneder gammel. Hun var det deiligste barn, som nogen kunne se. Hun døde plutselig af en ondartet mavesygdom, som gikk her og tog flere småbørn. Og nu sidder hennes mor her så tung, så ulykkelig og kan nogensinde ikke blive glad mer.

Vi har været her i 8 år og har i den tid havt 3 børn, 2 gutter og den lille pigen. Om en uge flytter vi til Øre ved Kristiansund og håber, at vi må være lutret i lidelsen til at hjælpe andre, som også lider.

Prestegården her er over 100 år og er gammeldags med lave værelser og dårlig, så at der kommer nok snart en ny prestegård. Her er tungvindt.

Om vinteren hentes vand lige fra elven og som oftest må presten selv afsted etter det. I den tid vi har været her, har vi havt flere hyggelige familjer at omgås. Lensmand Grape, som har 7 kjække børn, doktor Mørch, som nylig er forflyttet og handelsmand Lillebo med 6 kjække børn. Telegrafist Smith med 8 børn og kirkesanger Arild. Med dem har vi delt små fornøielser vi kunde skaffe os selv, for eksempel: Kaffeture til Lakselv og Skoganvarre.

Veier er her nesten ikke, nu anlægges en fra Kolvik til Lakselv og folk i Karasjok må lige hid efter sin doktor. Ikke telefon har de heller der oppe i Karasjok og Kautokeino. En gang om ugen skib og post. Ca. 10 dage en reise til Bergen eller Kristiania.

Dersom De skulde finne denne lille grav, ville De da være så kjærlig at værne lidt om den og skulde et så tungt slag ramme Dem, så husk på at her for 100 år siden har siddet en like ulykkelig mor, hvis eneste trøst er, at hun engang skal mødes med sit børn, og som vil bede Dem være modig i en hvilken som helst kamp Gud sender Dem.

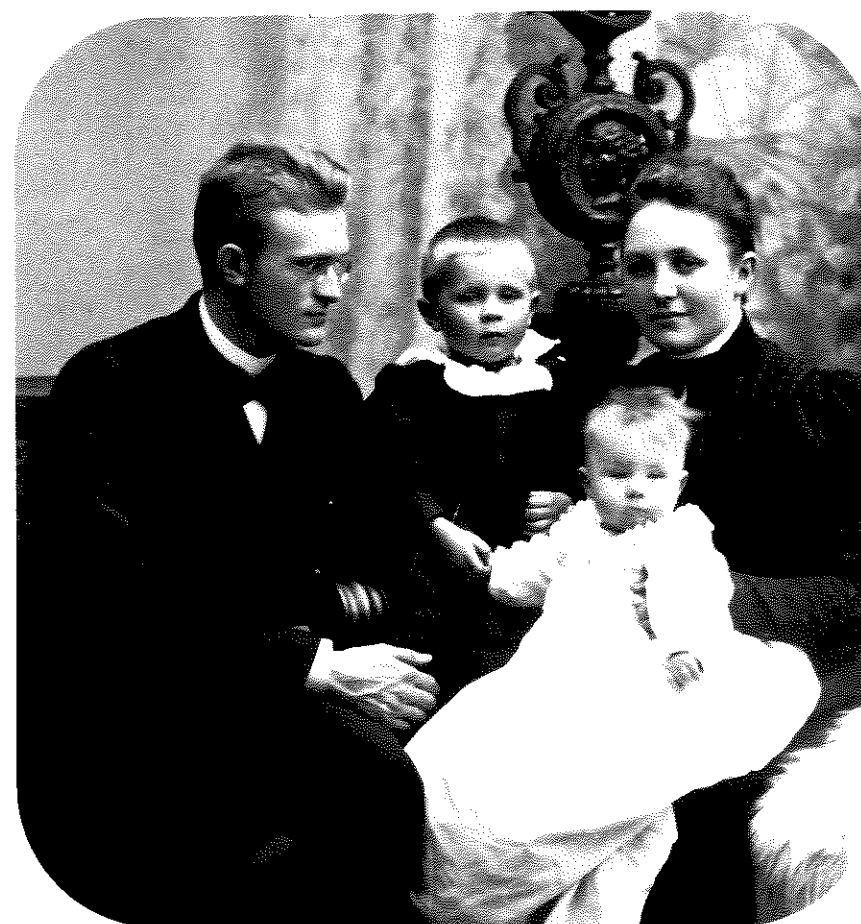
Også kanskje vi sees der, hvor intet ondt er.

Kjærlig hilsen Deres Hanna Otterbech.

Egne inntrykk fra både før, under og etter den minnerike gudstjeneste var både mange og sterke. Jeg hadde nesten følelsen av at Hanna, på en eller annen måte, var med på det hele. Den lille graven til Anna vil nok, etter dette, leve videre i lang tid fremover. Det virket på en måte som alle de fremmøtte følte et personlig ansvar for at så skulle skje. Det rørte meg sterkt da en over nittiårig gammel samekvinne, Josefine Fredriksen, fra den andre siden av fjorden kom bort til meg for å fortelle at presten Jens Otterbech den gang hadde kommet og brydd seg om hennes kjære besteforeldre midt i deres syke elendighet. Det hadde de aldri kunnet glemme.

Senere på kvelden var "hele befolkningen" samlet i kommunens forsamlingsal for å minnes den store begivenhet som nettopp hadde funnet sted. Det manglet ikke på taler fra noen av de berørte parter. Selv fikk jeg av den lokale viseordfører en stående invitasjon om å komme igjen når jeg måtte ønske. Hannas og Jens' minne var, i nesten forbausende høy grad, stadig vekk meget levende blant de mange som fortsatt hadde sine røtter langt tilbake her i Porsangersamfunnet på begge sider av fjorden. Jens ble den gang og senere ofte referert til som "Finnmarkspresten" deres.

Det er også grunn til å registrere at begivenheten ble gitt meget omfattende dekning i både norsk og svensk fjernsyn og i andre nasjonale media.

Hanna & Jens med barna Haakon
og Werner Otterbech

Før Hanna gikk bort hadde hun fått i alt 9 barnebarn. Hennes kjærlighet til oss alle fikk hun tilbake i stor mon. Hun var ganske enkelt alle tiders bestemor. Hennes blåbærpannekaker var selvsagt verdens beste. Hun hadde blant annet også satt seg som mål at vi alle skulle få et armbåndsur som konfirmasjonspresang. Under og rett etter krigen var akkurat det selvsagt nærmest en umulig oppgave. Men Hanna ga seg ikke med det. Det må riktignok ha kostet henne salg av et par meget verdifulle norske malerier som kanskje ikke var så lett å la gå. Men for henne var barnebarna viktigere.

I Oslo-årene fikk Hanna gjort mye med sine store kulturelle interesser. Hennes forfatterskap fikk etter hvert mer tid til å utfolde seg. At det for eksempel skulle bli hun som kanskje utga Norges første vegetariske kokebok er jo litt imponerende. Et skuespill og en barnefortellingsbok samt diverse dikt, salmer etc. var ting som hun også etterlot seg. Vi, som fikk oppleve henne ble var ikke bare glad i henne, men etter hvert nok også

litt stolte over å ha bestemor med så mange talenter og ressurser til glede for både samtid og fremtid.

Kort sammendrag av Hanna Otterbech litterære og kulturelle engasjement

Hanna var hele livet sterkt sosialt engasjert. Samtidig hadde hun allsidige kulturelle interesser og var levende opptatt av musikk, malerkunst, litteratur og teater.

Lyrikk sto hennes hjerte nært. Hun var meget etterspurt som fremfører i ulike kulturelle og sosiale sammenhenger. Selv skrev hun flere dikt og salmer som fikk plass i både tidsskrift og ulike sangbøker.

Hanna ga ut ca 3 små bøker:

- Barnebilleder for voksne - Oslo 1931
- Vegetariske middager - Oslo (ca 1925-30?)
- Skyggen - skuespill

Hannas engasjement og kunnskaper strakte seg fra avholdssak og fredsak, til rettigheter for barn, ungdom og ulike svake grupper i samfunnet.

Kampen for sunn ernæring og et vegetarisk kosthold var også et emne som betydde mye for henne.

Hun var en aktiv skribent og debatt deltaker i aktuelle tidsskrifter og i dagspressen om samfunnsspørsmål som var oppe i tiden.

Hanna ble tidlig enke og fikk tid til å fordype seg i litterære studier. Etter 1 års botid i Budapest behersket hun det tyske språket ganske godt.

Hennes interesse for Goethe og Rudolf Steiner, (filosof, Goethe-forsker og grunnlegger av antroposofien) førte til studier av R. Steiner og hans pedagogiske ideer. Men hun studerte også hans forskning på andre felter, især hans skrifter om dynamisk jordbruk og ernæring. Allerede i startfasen ble hennes datter Ingrid lærer på Norges første Steinerskole i Oslo 1926.

Hanna Otterbech

IX. Etterkommerne etter Jens og Wilhelm

1. Hanna og Jens

De fikk i alt 6 barn. Anna gikk bort med bare 14 måneder (Se omtale under punkt IV.) De andre 5 vokste alle opp. De tre guttene: Haakon, Werner og Gunnar stiftet egne familier og fikk alle hver sine 3 barn. Jentene: Ingrid og Evy forble ugifte.

Haakon (1895 - 1985) giftet seg med *Johanna Theodora Lyngdal* (1896-1972). De ligger begge begravet på familiegravstedet på Vår Frelsers Gravlund. Sammen fikk de barna: Eli (1924-), Bjørg (1927-1990) og Ragnhild (1929-). Alle 3 giftet seg og fikk barn. Etter eksamen ved NTH, Trondhjem, arbeidet Haakon først som ingeniør ved Telegrafverket og senere ved NRK, Oslo. Eli giftet seg med Leif Thorp og fikk sønnene Stein Håkon og Bjørn Håvard. Bjørg giftet seg med Johan Petter Haukenes og fikk barnene Hege og Siri. Ragnhild var først gift med Per Øynes og fikk datteren Elisabeth. Senere giftet hun seg med italienske Pier Paolo Dari og fikk datteren Anita.

Werner (1897 - 1985) giftet seg med *Esther Louise Lyngdal* (1900 - 1981). Begge ligger begravet på Eiganes Kirkegård i Stavanger. Sammen fikk de barna: Finn, Turid Lill og Jens Kjell. Alle 3 giftet seg, men bare Turid og Jens fikk barn. Etter eksamen ved NTH arbeidet Werner senere som ingeniør i Statens Veivesen, Aust Agder. Finn (1925-2011) giftet seg med Ellen Hedberg (1922-). Turid Lill (1928-) giftet seg først med Yngvar Trøim (1923-2011) og fikk datteren Ingunn som senere tok etternavnet Otterbech. Senere giftet Turid seg med John Mørk (1927-2007) og fikk barna Truls Olaf, Jon Endre og Hanne Mari. Jens (1933-) giftet seg med sveitsiske Edith Dolores Bergada (1936-) og fikk barna Renée Edith, Synøve Esther og Trond Ramon.

Ingrid (1902 - 1990) bodde sammen med moren i Oslo til sistnevnte gikk bort i 1953. Flyttet deretter inn i egen leilighet nær ved. Hun tok lærerskoleeksamen i Oslo og studerte Steinerpedagogikk ved Goetheannum i Basel. Hun var medvirkende til opprettelsen av Steinerskolen i Oslo hvor hun fortsatt som lærerinne i en årrekke. Senere virket hun også som lærerinne ved Bjølsen folkeskole i Oslo.

Gunnar (1905 -1979) giftet seg med *Eli Wølstad* (1906-1999). Sammen fikk de barna Inger Marie ("Ia"), Jorunn Helene og Håkon. Gunnar tok ingeniøreksamen og praktiserte som takstmann og sjåførskolelærer. Inger Marie (1931-) giftet seg med Andreas Jølbo

(1928-) og fikk barna Ove, Eli og Hanna. Jorunn (1936-) giftet seg med Njaal Fykse (1934-) og fikk barna Guro, Helga, Agnes og Gunnar. Håkon(1945-) giftet seg med Astrid Johanne Vadla Otterbech (1946-) og fikk barna Aage, Helge og Siri.

Evy (1909 -1991) bodde også sammen med moren og søsteren frem til 1953. Hun fortsatt å bo i leiligheten. Musikken (klaver/orgel) tok en stor plass i hennes liv. Hun tok organisteksamen ved Musikkonservatoriet i Oslo og ble fast ansatt som organist i Bygdøy/Ullern Kirke. I flere år kjørte hun også drosje. Hun tok eget flysertifikat for småfly. Hun var vegetarianer på sin hals. Hun var i det hele tatt på mange vis litt annerledes. I relativt høy alder dro hun alene til Fiji for der å hilse på familien. Hun hadde jevnlig brevkontakt med dem til hun selv gikk bort i 1991.

2. Wilhelm og Lanieta Vakaluma

Her er det naturlig først å begynne med noen ord om Wilhelms to døtre, Anna og Hellen. Jeg traff dem ved to anledninger - henholdsvis i 1980 og i 1988. Det var en sterk opplevelse og fortjener noen flere ord fra min side.

Anna, oppkalt etter hennes norske bestemor, hadde nok fått med seg litt mer av Wilhelms blod i sine årer. Hun hadde en god og varm utstråling som tydet på mye menneskelig visdom. Ved ankomsten klarte hun ikke å holde gledestårene sine tilbake. Ved avreisen var et tårefylt fjes det siste vi så av henne. Der og da strevet nok også vi med å holde tårene tilbake.

Det var videre en meget sterk opplevelse å få bli med henne til hennes annen ektefelles hjemsted. Langt oppe på den indre del av øya var han en liten lokal høvding for en landsbybefolkning på i alt ca. 200. De hadde åpenbart fått beskjed om å holde seg i sine egne hus mens besøket varte. Men barna deres fikk vi i hvert fall oppleve på nært hold. Det var kos. Også der måtte vi drikke deres tradisjonelle og lett berusende nasjonaldrikk "Kava".

Besøket vårt med de to søstrene ved Wilhelms grav helt alene langt der ute og nedgrodd i skogen lar seg bare vanskelig beskrive med ord. Se derfor vedlagte bilde.

Det hele endte til slutt opp i en ansamling av svært sterke og helt uforglemmelig inntrykk. Jeg tenkte ofte senere på hvor vanvittig heldig jeg var som fikk det store privilegium å få oppleve akkurat dette.

Nå er **Anna** borte. Hun ble ved en forveksling begravet på feil sted. De etterlatte fant imidlertid ut at de ikke ville gjøre noen endring på det.

Helen var kanskje en litt enklere sjel. Men også hun hadde en masse god og varm utstråling. Glede var kanskje det som mer enn noe annet ofte preget hennes ytre vesen. I sitt utseende hadde hun nok mindre av Wilhelms norske gener i seg. Økonomisk satt hun kanskje litt bedre i det enn hva tilfellet var for Annas vedkommende. Men med store, barnerike familier var det nok ofte vanskelig å få endene til å møtes.

Deres gjestfrihet overgikk det meste av hva jeg ellers har opplevet. Det er nok noe i utsagnet om at blod alltid vil være tykkere enn vann.

Hvis det er riktig at bilder ofte kan fortelle mer enn mange ord, så vil jeg på dette punkt for øvrig også henvise til bildene fra mitt besøk på Fiji i 1980 *Vedlegg 5*, og mitt og Ediths besøk i 1988, se *Vedlegg 7*. Se også *Vedlegg 8* fra Ingri Jølbos besøk samme sted i 2001.

Mitt høyeste ønske, etter alt hva jeg her fikk oppleve og den menneskelige varme jeg her møtte, er at vi i Norge og våre nære familier på Fiji aldri igjen må miste hverandre av syne.

X Etterord

Det var den store håndskrevde samling av Annas brev til søster Margarethe på av 1860/70-tallet som, for et par år tilbake, utløste noe i meg som forlangte å bli tatt på alvor. Brevenes innhold måtte frem i lyset. Kanskje var det ting der som vi etterkommere burde vite litt mer om. Konklusjonen var enkel. I løpet av noen måneder var alle de lange brev, over 80 i tallet, utskrevet i klartekst. Datidens håndskrift og rettskrivning stilte store krav til tålmodighet og fantasi. Samlingen utgis som eget bind sammen med denne slektshistorie.

Brevene hennes er primært avsendt fra henholdsvis gården Hougaard i Rakkestad og Talvik prestegård i Porsanger. I *Vedlegg 18* er disse to steder nærmere omtalt.

På en måte ble jeg tatt med ut på en reise som begynte i 1862 og sluttet i 1876. Det var aldri kjedelig. Etter hvert ble jeg både kjent med og glad i en person jeg aldri traff og heller aldri skulle treffe – nemlig min egen oldemor. Det var en god opplevelse som jeg gjerne tar med meg videre.

Det jeg imidlertid ikke hadde regnet med var at alt dette skulle utløse noe mer i meg. Jeg følte etter hvert meget sterkt at brevsamlingen på en eller annen måte krevde å bli satt inn i en større slektsramme. Det hadde jeg vel egentlig ikke planlagt. Stoff hadde jeg imidlertid mer enn nok av, takket være mye forarbeid utført tidligere av andre familiemedlemmer. Innstramning, i kombinasjon med utplukking av ulike data, ble på mange måter den største utfordring. Den andre store utfordring var å få sydd det hele sammen til et naturlig hele.

Jeg bestemte meg derfor til en struktur hvor forfedre, samtidige og etterkommere skulle utgjøre rammen om den brevsammelen vi her hadde vært så heldige å få på bordet. Av disposisjonen vil det fremgå hva jeg her mener.

Min egen lille familie bestående av min egen Edith med våre tre barn Renee, Synøve og Trond skylder jeg stor takk for utholdt tålmodighet med en familiefar som stadig vekk hadde behov for å tenke høyt med sine nærmeste om både det ene og det andre. Barnas meget profesjonelle data- og redigeringstalenter viste seg å bli helt avgjørende for den her og nå foreliggende utforming.

Uten min søster Turid og andre gode bidragsytere i storfamilien som f. eks. særlig Siri Haukenes, men også andre som bl.a. Ingri Jølbo, hadde nok produktet på flere punkter blitt mer magert. Derfor går det stor takk og pris også til alle disse.

Det er fortsatt mye jeg gjerne skulle visst mer om i og rundt alt dette. Det ligger mange stener igjen der ute som jeg aldri fikk tid eller kapasitet til å løfte litt mere på. Det får overlates til eventuelle etterkommere som måtte ønske å grave enda litt mer og enda litt dypere.

For eget vedkommende kan jeg bare si at den reisen jeg her har vært med på fremstår som en helt spesielt fascinerende bit av alt det jeg i et langt liv ellers har fått lov til å være med på.

Min takk går derfor ikke minst til min kjære oldemor Anna Louise og hennes søster Margarethe for at de gjorde akkurat det de her har gjort. Dere vil ikke bli glemt.

Jens Otterbech

XI Vedlegg 1 - 20

1. Stammtavle om Otterbech-slekten med mer fjerne forfedre
2. Fra Andebu Kaldsbog om Jens Hovland Otterbech
3. Jens Otterbech. Prest og Organisasjonsmann
4. Møte med Wilhelms etterkommere på Fiji, november 1980
5. Familiegjenforening på Fiji. Førstesidestoff i «The Fiji Times» 1980
6. Takkebrev fra Wilhelms datter Anna for vår hjelp, 13.02.1982
7. Møte med Wilhelms etterkommere på Fiji, november 1988
8. Sammendrag av Ingri Jölbos besök på Fiji, september 2001
9. Liste over Wilhelms etterkommere på Fiji
10. Krogh-slekten, Bergen. Hanna Maries forfedre på farssiden
11. Jonassen-slekten, Lodshavn. Hanna Maries forfedre på morsiden
12. «100-årsbrevet» i Hanna Maries egen håndskrift
13. "Finnmark Dagblad" om forestående åpning av 100-årsbrevet 14.05.2002
14. "Finnmark Dagblad" om «Kistrands radikale prestefamilie» 18.05.2002
15. "Finnmark Dagblad" om opplesning av 100-årsbrevet i Kistrand Kirke; 21.05.2002
16. Sameavisen "Sågat" om opplesning av 100-årsbrevet i Kistrand Kirke; 21.05.2002
17. "Aftenposten" om opplesning av 100-års brevet; 21.05.2002
18. Talvik 1870-tallet. Kort presentasjon av Rakkestad. Annas hjemsted i mange år
19. Et eksemplar av et tilfeldig valgt brev fra Anna i egen håndskrift
20. En kopie av ett av Annas brev

Vedlegg 1

Stammtavle om Otterbech-slekten med mer fjerne forfedre

Kommentar til vedlagte stamttavle

Mot slutten av året 1990 mottok vi fra *Frank Otterbech, Blomsgate 32, 3500 Hønefoss* vedlagte stamttavle.

Om den heter det i brevet hans:

"Imidlertid fikk jeg i høst en "Anetavle" som jeg har skrevet av og kopiert. Riktigheten av den kan jeg ikke si noe om, men tavlen inneholder i hvert fall en del slekthistorie som kan ha sin verdi. (Tavlekopien jeg fikk inneholdt dessverre enkelte uleselige partier, derfor bl.a. spørsmålstegnene).

Frem til p. 30 har vår Ingvald Mathias og hans eldre bror Christopher sammenfallende stamttavle. Derfra og ut er fortsettelsen mer myntet på Christopher og hans etterkommere. Også det kan være av interesse for oss og vedlegges i sin uavkortede helhet, slik vi mottok den av ovennevnte Frank Otterbech.

Jens Otterbech

En anetavle

I alt vesentlige trolig utarbeidet på begynnelsen av 1900-tallet. Senere supplert med enkelte slekts- og historiedata.

1. Harald Haarfagre (Ca. år 850-933), Norges første enekonge. Guft med (den storlåtne møya) Gyda Eiriksdatter. Deres eldste barn var datteren Ålov. Harald hadde mange koner og mange barn. (Minst 9 sønner).
2. Hans datter Ålov gift med Tore Jarl den Tause. Tores far var Ragnvald Mørejarl gift med Hild. De hadde to sønner: Rolv (Gange-Rolv) og Tore.
3. Bergliot. Datter til Ålov og Tore. Gift med Sigurd Håkonsson Ladejarl (ca. år 890-962). Sigurd var sønn av Håkon Grjotgardssoon. Sigurd støttet Håkon Adelsteinsfostres kongedømme og ble etter Håkons død innebrent av Eirikssønnene.
4. Håkon Sigurdsson Ladejarl den Mektige (ca. år 935-995), deres sønn, fikk hjelp av danskekongen Harald Blåtann til å slå Eirikssønnene. Han vant over jomsvikingene i Hjørungavåg. Han ble drept av sin trell Kark.
5. Bergliot, deres datter, gift med Einar Tambarskjelve Eindridesson (ca. år 980-1050). (Hun prøvde å reise oppstand mot Harald Hårdråde, som hadde drept Einar og sønnen Eindride. Jfr. Bjørnson/Grieg).
6. Ålov Einarsdatter, deres datter, gift med Tord Folessen, merkesmann ved slaget på Stiklestad.
7. Gudrun Torsdatter. Deres datter. Gift med Skofte Ogmundsson fra Giske på Sunnmøre. Ifølge Snorre hadde de barna: Ogmund, Finn, Tord og Tora.
8. Taal i Giske på Sunnmøre. Deres Sønn.
9. Ingeborg Taalsdatter, deres datter, gift med Guttorm på Rein i Fosen.
10. Bård Guttormson (falt 1194), deres sønn, norsk birkebeinerhøvding, av Reinslekten, gift med Sigurd Munns datter Cecilia og far til kong Inge Bårdsson. Bård var også gift med Ragnhild.
11. Skule Bårdsson (1189-1240), norsk jarl, senere hertug. Deres sønn var halvbror av kong Inge Bårdsson. Han håpet å etterfølge Inge, men birkebeinerne valgte Håkon

Håkonsen som ektet Skules datter Margrete. Skule lot seg utrope til konge – men ble drept av birkebeinerne (ved Elgseter Kloster).

12. Margrete, deres datter, gift med Håkon Håkonsson (Håkon den Gamle), (1204-1263). Håkon var sønn av kong Håkon Sverresson og Inga fra Varteig og oppfostret hos kong Inge Bårdsson.
13. Magnus Lagabøter (1238-1280), deres sønn, Norges konge, gift med Ingebjørg (ca. 1244-1287), datter av danskekongen Erik Plogpenning (1216-1250), sønn av Valdemar Sejr (1170-1241). Ingebjørg øvde sterk innflytelse på riksstyret etter kong Magnus død. De hadde sønnene Eirik og Håkon. Deres yngste sønn:
14. Håkon V. Magnusson d.e. (1270-1319), Norges Konge, gift med Eufemia av Ruppin (1270-1312), født på Rygen. Han prøvde forgjeves å bremse på hanseatenes voksende innflytelse. Bygde flere festninger, bl.a. Vardøhus p.g.a. russernes og karelerne herjinger. Med Håkon døde Hårfagreætten ut på mannssiden.
15. Agnes, deres datter, gift med Hafthor Jonsen.
16. Sigurd Hafthorsen, deres sønn, gift med Ingeborg, datter av Erling Vidkunsson. Erling Vidkunsson til Bjarkøy og Giske, (ca. år 1292-1355), norsk ridder. Som drottsete styrte han landet under Magnus Erikssons mindreårighet, (1323-1332)
17. Agnes, deres datter, gift med Jon Martinsen (?) Sørum.
18. ??? Jonsdatter, deres datter, gift med Alf ???.
19. Gro Alfsdatter, deres datter, gift med riksråd Mattis Jepsen Rømer. Rømer (Reymare), norsk adelsslekt, opptrer på midten av 1300-tallet. Dens mest kjente medlemmer er riksrådene Otte R. (død 1411), og hans sønn Svale Ottesson (død før 1428), ættens siste medlem. Fra Jans datter stammer den såkalte yngre Rømer-slekt på Austråt. Til den hører fru Inger Ottedatter.
20. Otte Mattissøn Rømer (død 1411), deres sønn, gift med Ingeborg Luders datter Struck.
21. Inger Ottedatter Rømer, deres datter, til Østeråt i Fosen. Hun var gift med Nils Henriksen Gyldenløve. Gyldenløve, norsk adelsslekt fra begynnelsen av 1400-tallet. Av dens medlemmer eide ridderen og riksråden Henrik Jensson (omkring 1450) Austråt. Hans sønn var rikshoffmester herr Niels Henriksson (død 1523) til Austråt.

Deres 5 døtre ektet danske adelsmenn, hvorved ættens jordegods gikk over til danske adelsslekter. Slekten døde ut i 1597.

22. Margrethe Nilsdatter Gyldenløve (altså datter av fru Inger til Austråt) gift med Vincents Lunge (ca. 1486-1536). Han var norsk riksråd av dansk slekt. Professor og rektor ved Københavns universitet. Sendt til Norge i 1523 for å vinne Nord-Norge for kongen. Drept i 1536. Deres datter:

23. Blancaflor Lunge, gift med Daniel Knutsøn Bildt til Næs og Morland (?). (Bildt, dansk-norsk adelsslekt som ved Bohuslens avståelse - Roskildefreden i 1658 - ble svensk.)

24. Otte Danielsen Bildt til Næs, deres sønn. (1616).

25. Vincentz Bildt til Næss, deres sønn, oberst, gift med Else Friis. (1658).

26. Ida Sophie Bildt, deres datter, gift med oberst Frederik Otto Budde til Næss og Voss.

27. Christopher Budde, deres sønn, gift med Else Green, bodde på Rørholt i Bamble, døde 28.12.1745. Christophers bror, Frederik Budde var Tordenskiolds nestkommanderende. (Aschehougs leksikon opplyser: Oluf Christophersen Budde (1682-1744) norsk sjøoffiser. Deltok med heder i den store nordiske krig og var i 1719 Tordenskjolds flaggkaptein på linjeskipet "Laaland".)

28. Christopher Budde, født 19.10.1725, døpt 04.11.1725, prest i Tingvold, gift med Margrethe Holck. Christopher var gift to ganger og hadde 20 barn. Flere av disse barnas etterkommere ble boende i Danmark.

29. Ole Christopher Budde, deres sønn, født 17.05.1774, død 1849, Kommandør i marinen, gift med Andrea Fredrikke Ottoline Arenfeldt, datter av general Arenfeldt og hustru Peruline Harboe.

30. Talette Pauline Budde, deres datter, født 09.09.1814, død 1891, gift med sogneprest i Andebu, Jens Hovland Otterbech. Hun hadde tre søsken: Fredrikke, som døde ugift, Adolp Jan til Østeraat på Jæren og Andrea gift med Bruun. Sogneprest Otterbech og Talette Budde hadde 9 barn: Christopher, Ingvald, Trine, Julie, Rikard, Marie, Julie og Talette.

31. Christopher Andreas Otterbech, deres sønn, født 25.03.1838. (Bror av Ingvald Mathias). Bergmester, gift med Gunhilde Hoffmann, som er datter av marinelege Hoffmann og hustru Fredrikke Christine Heiberg Wirsching, den 16.10.1867.

Christopher og Gunhilde Otterbech har hatt 12 barn, hvorav følgende døde ugift: Jenny Talette, Talette Jenny, Richard, Jullie, Frederik og Frederikke.

32. Carl Adolph Otterbech, deres sønn, født 21.11.1885, gift med Karen Margrethe Luja Pettersen, tannlege i Aamodt, Modum.

33. Rolf Fredrik Christopher Otterbech, født 21.01.1913. Hjørdis, født 16.08.1914, barn: Mette som fikk Tom og Morten. Einar Budde, født 17.05.1920, barn: Lillen, Erika og Lars. Lillen har barna: Nils.H., Jørgen og Christian. Erika har barna Stein og Erika. Lars har ingen barn.

34. Rolf, Per, Jan og Ellen Otterbech.

35. Thomas og Fredrik (Sandefjord) Otterbech.

Jan Adolph Bugge, sønn av nr. 29 ovenfor, kommandør Budde, født 1811, cand. Theol. Proprietær, gift med Berthe Lindbom, har to barn: Ole Christopher og Frederikke.

Ole Christopher, gift med Inga Kahrs. De hadde 8 barn:

1. Adolph, g.m. datter av prost Berge (6 barn).
2. Fredrik, g.m. Louise Gedde-Dahl, kaptein i Kongo. Barnløse.
3. Christopher, fullmektig hos byfogden i Drammen
4. Bertram (4 barn)
5. Harald (2 barn)
6. Augusta, g.m. sogneprest Godal. (3 barn)
7. Andrea.
8. Magda.

Frederikke først g.m. Schjötz og senere med Schjel(v?)e, barnløs.

Bergmester Otterbech, (se punkt 31 ovenfor) hadde følgende barn:

1. Thomas Haffermann Otterbech, født 30.01.1868, gift med Sarah Lie, barnløse.
2. Ingvald Mathias Otterbech, født 27.??1870, g.m. Astrid Skogvold (?), har 2 barn: Ingrid, født (?) og ???, født 14.??.

3. Jenny Talette, (1872-1872)
4. Jenny Talette, (1873-1892)
5. Fredrik Christian, (1875-1879)
6. Richard, (1877-1896)
7. Julie Andrea (1879-1902)
8. Frederikke Christine, (1880-1899)
9. Gunnar Christopher, født 1881. Overrettssakfører.
10. Paul Henrik, født 1883, elektroingeniør, gift med Sofie "Soffen" Bjørnstad, barnløde.
11. Ellen Marie, født 1884, ugift.
12. Carl Adolph. Se punkt 32 ovenfor.

Christoffer Otterbech, se punkt 31 ovenfor, hadde 3 farbrødre og 1 farsøster. Etter den eldste av dem er der 2 døtre og 1 sønn. De 3 andre døde ugift.

Andrea, datter av kommandør Budde, se punkt 29 ovenfor, gift med stiftsprost A.H. Julius Bruun, har 4 barn i live og 6 døde (da dette registeret ble skrevet). Talette (død 1938), Ingerta og Charlotte (døde 1928) barnløse. Sønnen Adolf Arenfeldt Bruun (død 1936) har 3 døtre endnu ugifte. Han er major, "Brigadelæge i Fredrichshald", gift med Ingeborg Meltzer. Døtrene er : Julie, født 1892, Agnes, født 1894 og Kattie, født 1900.

Julie er gift med residerende kapelan Pharo.

Agnes er gift med overingeniør Biele.

Kattie er gift med sakfører Rønnestad.

Lektor Frank Otterbech, Hønefoss, sendte oss 1990 følgende sammendrag over våre litt nærmere forfedre:

1. Anders Eriksen Otterbech (1731-1781), Nøtterø/Tønsberg, kjøpmann/skipper. Gift 1764 med Elisabeth Kristine Matiasdatter Tokenes (1736-??). 6 barn hvorav her spesielt nevnt: Mathias og Lars.
2. Mathias Otterbech (1764-1822), Tønsberg. Skipper. Gift 03.01.1800. med Ingeborg Maria Jensdatter Hovland, (1779-1865). Sønn Jens (1801-1863), prest,

stortingsmann, Andebu. Gift med Talette Pauline Budde (1814-1891). Foreldrene til Ingvald Mathias.

3. Lars Otterbech (1776- ??). Gift med Maren Hansdatter. Sønn Andreas.
4. Andreas Otterbech (1805-1865). Tønsberg. Gift med Amalie Magdalena Kölner. Datter Amalie.
5. Amalie Otterbech (1860-1896). Gift med Peder Otto Pedersen. Larvik. Tobakksfabrikant. Datter Magda.
6. Magda Otterbech, (1887-). Larvik. Horten. Gift med Carsten Christiansen (1888-1971). Drammen-Hamar-Horten. Mekaniker.
7. Frank Otterbech (1924-2015). Horten-Hønefoss. Lektor. Gift med Mali Svortdal (1924-). Hønefoss. Adjunkt.
8. Rolf Otterbech (1962-).

Vedlegg 2
Fra Andebu Kaldsbog om
JENS HOVLAND OTTERBECH

Udrag af Andebu Kaldsbog vedkommende Sogneprest

Jens Hovland Otterbech, Sogneprest til Andebu fra og til 1831-1863, død i Andebu og begravet paa Andebu Kirkegaard. Han var født i Tønsberg 21. Januar 1801 af uformuende Foreldre. Prestene Münster og Tandberg med Flere i Tønsberg tog sig af ham og understøttede ham, slig at han blive istand til at underkaste sig Student-Eksamen. Efterat han havde avholdt theologiske Embeds-Eksamen med Karakterene Laudabelis blev han i en alder av 23 Aar - Sogneprest til Hvaløerne i 1824. I 1829 forflyttedes han til Andebu Sogneprestembede, som han indehavede til sin Død 1863.

I denne Stilling tog han sig med iver af Skolen og Konfirmandundervisningen. Han underviste i sit Hjem flere af Bygdens Ungdom, som senere blev Lærere i Prestegjeldets Skoler. Han nød megen Agtelse hos de gamle "Haugianere", av hvilke der i hans Tid boede ikke faa i Andebu. De viste hhan megen Fortrolighet. I noget nærmere Sjælesørgerforhold stod han dog neppe til dem. Efter sin aandelige følelse forstod han dem ikke og støede dem - og ogsaa andre i Menigheden - ved sit visstnok yderliggaaende... af den kristelige.... (Han vare en meget ivrig Kortspiller - stadig deltager i de ugentlige Klubaftener i Tønsberg).

Der er ingen Tvivel om, at mange har taget Anstød af dette. Men han maa have været en stærk Mand af Helbred; thi der fortælles, at han kunde komme hjem om Morgen fra Klubben efterat at have tilbragt den hele Nat ved Kortbordet og siden i Karjolen eller Slæden og saa gaae lige til sine prestelige Forretninger. Hvad der bidrog til meget at formilde Dommen var hans utvilsomme Dygtighed som Kommunemand. Han var Andebu Kommune til stor Nytte i... Han var saaledes med at grundlægge den Sparebank som endnu bestaar i Andebu. I et Kornknapt Aar traf han Foranstaltning til at et større Parti Saakorn blev indkjøbt hvorved Gaardbrugerne sattedes istand til paa lempelige Vilkaar at erholde deres nødvendige Sæd. Han var betroet alle Tillidshverve i Kommunen.

I hele sin Embedstid var han Kommuneordfører, formand i Skolekommisjonen og i Fattigkommisjoner og i Bygdens 2 Ganger var han Stortingsrepresentant, I 1842 og 1848 og møtte i 1862 som Suppleant på Stortinget. Som Stortingsmand hørte han til det saakaldede Bondeparti.

Han var en myndig mand, af hvem der stod stor Respekt. Naar han undervisede Konfirmanderne vankede der ikke alene hyppige Ørefiger, men ofte ogsaa alvorligste Prygl. Alle Unge maatte under hele Undervisningen der foregik i Kirken i Regelen og gjerne varede 5 Timer, staa den hele Tid. Især for disse, som havde gaaet lange Veie, var der i denne Stilling ikke let at holde sig vaaken, men frygten for den strænge Prest var saa stor, at det ikke hændte saa særdeles ofte, at nogen sovned af, hvorimod Besvimelser ikke var sjeldne.

Uagtet alt var han dog afholdt i Menigheden ydet han saaledes sigelig ofte, saa han med sin store Formue havde godt Udkomme. Det var i hans Embedstid ikke Tale om at indkræve nogen af Embedets Indtægter ved Tvang. I de senere Leveaar blev han sygelig. og for at skaffe Menigheden en rigeligere Betjening med Guds Ord, hvortil de da indtraadte store religiøse Bevegelser i Menigheden opfordrede - ansattedes der en Personalkapellan.

(Ovenstaaende Oplysninger er indhentet af tidlige Sognepres til Andebu Hans E. Hansen, efter Oplysninger indhentet af Otterbechs Svigersøn, Sogneprest Kjøning, som i flere aar var O's Personalkapellan. Andebu 08/6 1912. J.F..

Vedlegg 3

Jens Otterbech Prest og Organisasjonsmann

Norsk Biografisk Leksikon

Prest og organisasjonsmann. Foreldre: Sogneprest Ingvald Mathias Otterbech (1841-70) og Anna Louise de Seue (1841-91). Gift 3.8.1894 i Bergen med Hanna Marie Krogh (29.4.1873-2.9.1953), datter av kontorfullmektig Jonas Anton Krogh (1850-78) og Jacobine ("Bine") Alette Berentsen (1851-92). Morfars far til Truls Mørk (1961-).

Nær ti år som prest i sitt barndomsrike Finnmark gjorde Jens Otterbech til en engasjert talsmann for samiske rettigheter og en sterk kritiker av de norske myndighetenes fornorskingspolitikk. Han var aktiv i organiseringen av den indre misjon blant samene i tiårene tter 1900.

Otterbechs far var sogneprest i Talvik, men døde da sønnen var bare to år gammel. Enken flyttet med sine to sønner til Christiania, der Jens Otterbech tok examen artium ved Gjertsens skole 1886. Han ønsket å følge i farens fotspor som prest blant samene og ble cand.theol. 1891; to år senere tok han eksamen i samisk ved universitetet. Etter et år som lærer ved Nordstrand Middelskole foretok han 1893 en fire måneders studiereise til Tyskland for å studere kristelig-sosialt arbeid. Våren 1894 tiltrådte han sin første stilling i Finnmark, som bestyrer ved fiskerhjemmet i Vardø. Mai s.å. ble han utnevnt til sogneprest i Kistrand (Porsanger) og var der til 1902, da han ble sogneprest i Aure i Møre og Romsdal. 1907-12 var han tredjeprest i Hetland ved Stavanger og deretter residerende kapellan samme sted til han på grunn av sviktende helse søkte avskjed 1919.

De siste årene han levde ble langt fra uvirksomme. Nå kunne han bruke all sin tid på et felt han hadde brent for like siden tiden som sogneprest i Kistrand, nemlig kristelig-sosialt arbeid blant samene og samiske kultur- og samfunnsspørsmål. Det er da også først og fremst hans samiske engasjement som har gjort Otterbech kjent i ettertid. Men han gjorde seg også bemerket i avholdssaken og som pasifist.

Otterbech kom tilbake til Finnmark i en brytningstid for samene - økonomisk, sosialt og kulturelt. Samfunnet var under modernisering, samtidig som den norske minoritetspolitikken ble strammet til. Full assimilering av samene og kvenene var det uttrykte målet, stimulert av nasjonsbygging, sikkerhetspolitikk i "de utsatte grensestrøk" i nord og rådende utviklings- og opplysningsideer. "Fornorskingspolitikk" var den offisielle betegnelsen på minoritetspolitikken. Myndighetene krevde også lojalitet fra kirkens side i fornorskingsbestrebelsene. I Kistrand engasjerte Otterbech seg sterkt i det

kristelig-sosiale arbeidet og medvirket bl.a. til at Norsk Finnemission (grunnlagt 1888) bygde et pleiehjem der for gamle og syke samer, innviet 1903 som det første i sitt slag i Finnmark. Mot slutten av sin tid i Kistrand påtok han seg, sammen med sogneprest G. Tandberg i nabosognet Lebesby, redaksjonen av finnemisjonens samiskspråklige blad Sami Usteb (Lappernes Ven). Finnemisjonen hadde bl.a. som formål å møte samene på deres eget språk, ut fra Luthers bud om Guds ord på morsmålet. Gjennom arbeidet blant og for samene utviklet Otterbech et mer radikalt syn på kultur- og språkpolitikken, og han kom etter hvert til å stille seg i spissen for en krets av prester med et opposisjonelt syn på den rådende minoritetspolitikken.

Etter at Otterbech kom til Stavanger, til et lavkirkelig miljø med sterk interesse for misjon både ute og hjemme og med en lokal indremisjon som engasjerte seg sterkt i misjon blant samene, påtok han seg stadig flere oppgaver i dette arbeidet. 1910 ble han igjen engasjert i redaksjonen av Lappernes Ven. Samme år bidrog han avgjørende til at en alternativ samisk misjonsorganisasjon ble etablert, Det norsk-lutherske Finnemisjonsforbund. Otterbech var leder av forbundet helt til sin død. Forbundet ble stiftet dels som en protest mot Norsk Finnemissions heller udemokratiske organisasjon, dels i opposisjon mot dens moderate og konservative holdninger i samiske kultur- og samfunnsspørsmål. (1925 sluttet organisasjonene seg sammen og dannet Norsk Finnemisjonsselskap, fra 1966 Norges Samemisjon.) Lappernes Ven ble det nye forbundets organ og talerør for den kirkelige opposisjonen mot fornorskingspolitikken. 1917, i forbindelse med 400-årsjubileet for reformasjonen, utgav Otterbech sammen med kollegaen Johs. Hidle boken *Fornorskningen i Finmarken*, med en rekke bidrag som satte fornorskningen under sterkt kritisk lys, en politikk drevet "etter prøisisk mønster", som det heter i forordet. 1920 fulgte Otterbech opp med boken *Kulturverdier hos Norges Finner* (dvs. samer).

Jens Otterbech ble lansert som en av kandidatene til bispevalget i Tromsø stift 1918. Han fikk et stort stemmeflertall blant prestene, men regjeringen valgte å utnevne en av de andre kandidatene, Johan N. Støren, etter en heftig debatt om Otterbechs kandidatur, der ikke-teologiske spørsmål var i hovedfokus, nemlig hans kritiske holdninger til den statlige minoritetspolitikken i nord og hans klart uttalte pasifistiske synspunkter. Det har vært delte oppfatninger om hvilke av disse to sakene som ble avgjørende for at han tapte bispevalget. Sannsynligvis veide begge tungt på vektskålen i hans disfavør.

Verker: Et utvalg

- Medred. *Finmarken for Kristus*, Stavanger 1915
- (red. sm.m. J. Hidle) *Fornorskningen i Finmarken*, 1917
- red. *Kulturverdier hos Norges Finner*, 1920
- *Gudsrikets historie*, 1922
- *Til det land jeg vil vise dig*, Bergen (posthumt) 1923
- *Kan du tilgi?*, 1971

Kilder og litteratur

- J. K. Bergwitz: *En slægttavle med biografiske oplysninger om Trulselægten Krog, den største af de mange norske uadelige familier Krog, 1897-1902*
- *Stud.* 1886, 1911, 1936
- A. J. Lange (red.): *Norges geistlighet i 1914*, 1915
- H. Smith: nekrolog i *Norvegia Sacra* 1922
- K. Nissen: biografi i *NBL1*, bd. 10, 1949
- H. Dahl: *Språkpolitikk og skolestell i Finnmark 1814-1905*, 1957
- A. Steen: *Finnemisjonen 75 år. 1888 - 28. februar - 1963*, 1963
- K. E. Eriksen og E. Niemi: *Den finske fare. Sikkerhetsproblemer og minoritetspolitikk i nord 1860-1940*, 198
- E. Thorvaldsen: "Om hvorfor man ikke blir biskop. Jens Otterbech og bispeutnevnelsen i Tromsø stift i 1918", i *Heimen* nr. 4/1990
- J. Lye: *Samemisjonens utvikling 1888-1925*, h.oppg. UiTø, 1999
- A. Pettersen: *Småfolk og drivkrefter. Fra 1900 til 1960-årene*, bd. 2 i *Porsanger bygdebok*, Porsanger 1994

Vedlegg 4

Møte med Wilhelms etterkommere på Fiji, november 1980

Et kort sammendrag fra første etterkommermøte mellom familiene til henholdsvis Jens og Wilhelm Otterbech på Fiji 23.-24. November 1980

Vi, en norsk skipsfartsdelegasjon ankom Nadi Airport, Fiji, grytidlig den 23. November 1980. En varm og fuktig luft slo imot oss på en flyplass som virket heller øde og folketom. Bak et gittergjerde på vei inn i venterommet sto noen dusin av landets borgere og vente på "sine". Det slo meg ikke at blant disse befant seg kanskje også noen av "mine". Vel gjennom de fremmøtte som fulgte de avstigende passasjerer med våkne øyne. Noen minutter senere var våre to drosjer på vei til Hotel Regent hvor vi skulle tilbringe de neste to dager for der å gjenvinne noe døgnrytmen etter 20-30 timer i fly underveis.

Vi kom akkurat tidsnok til frokost i det helt åpne spiseområde ute blant palmer og med strand, lagune og korallrev like foran oss. Inntrykket var overveldende.

Nesten ferdig med frokosten gjorde min kollega meg oppmerksom på at navnet mitt befant seg på en tavle som ble båret rundt blant gjestene med beskjed om at en viss *Mr. Otterbech* måtte henvende seg i resepsjonen. Noe forundret og intetanende gikk jeg bort og ble der møtt av en liten flokk mennesker bestående av både voksne og barn.

En av de yngre kom imot meg og spurte om jeg var Jens Otterbech. På min bekreftelse kom de andre nærmere og som lyn fra klar himmel var jeg med ett klar over at her stod endelig etterkommere etter Jens og Wilhelm overfor hverandre for første gang siden de to skilte lag i 1892.

Det var Wilhelms to døtre med deres respektive ektefeller med noen av deres barn og barnebarn jeg her plutselig stod overfor. Før jeg fikk tenkt meg om, hadde jeg i henhold til Gammel Fiji-tradisjon en vakker blomsterkrans rundt halsen min, to varme håndtrykk og omfavnelser som talt sitt tydelige språk om menneskelig varme og ekte glede. Det samme gjorde øynene i fjes som lyste av godhet. Hudfargen var mørkere en min egen og håret hos den eldste var kruset grått og den andre kruset brunt. Deres ektefeller holdt seg beskjedent i bakgrunnen, men fulgte begivenheten med den aller største oppmerksomhet. Den eldste presenterte seg som *Anna* og den yngste som *Hellen*. Deres respektive ektefeller som henholdsvis *Emanuel* og *Samuel*.

Ingen av oss hadde enda fått samlet seg til å si noe sammenhengende fornuftig, men *Annas* første ord glemmer jeg aldri. De ble stående som en lysende ramme omkring alt som fulgte og lød (i norsk oversettelse): "Endelig. Takk Gud for at båndene igjen er knyttet. Nå kan jeg gå bort i fred".

I familien var det allerede besluttet at hvis hennes datter, som i disse dager ventet barn, skulle få en gutt, ville han bli døpt *Jens*.

Vi satte oss i hallen og jeg fikk min første og foreløpige siste anledning til å være vert for vår gjenfunne familie bosatt på den helt andre side av jorden. Med seg hadde de en datter på 14 år og en liten mørkhåret og mørkhudet sjarmør på 18 måneder med navnet *Wilhelm*.

Tiden fløy. Nyheten hva som her og nå fant sted spredte seg som ild i tørt gress. Først dukket hotelldirektøren opp med egen fotograf. En snau time senere stod en journalist med en fotograf fra landets største avis "The Fiji Times" foran oss - åpen for dagens store begivenhet.

Forklaringen på hvordan familien var blitt oppsporet kan kort oppsummeres som følger: Min australske kollega på deres Stockholm-ambassade hadde 14 dager tidligere informert sin Fiji-kollega om min utfordring. Sistnevnte hadde deretter tatt kontakt med

vedkommende avisredaksjon, som hadde gått ut med en liten artikkel hvor Wilhelm Otterbechs to døtre ble etterlyst. Denne var blitt lest av de to familier som bestemte seg for å møte opp den tidlige søndags morgen på Nadi Airport. De sa senere at tvilen hadde vært til stede like til møtet hadde funnet sted. Når derfor avisens representanter dukket opp med åpningskommentaren "We helped you find your family. Now we have the story." Dermed var det bare å fortelle hele historien på nytt og allerede neste morgen var vi, som vedlagte klipp viser, førstesidestoff for hele Fiji.

Ingen av oss visste hvor vi skulle begynne og hvor vi skulle slutte. Tankene kom og gikk. Det var altfor mye som skulle fortelles og spørres om til at tråden kunne holdes stramt. Men etter hvert begynte konturene av forhistorien å avtegne seg.

Bruddstykkene ble til bilder. Wilhelm tilbragte kun sine første 3 år i Australia før han for godt flyttet over til Fiji. Der gikk han inn i bananhandelen med stasjon langt vekk fra veier og med avhengighet av elvetransport til og fra omverdenen. Han giftet seg der med en innfødt kvinne og fikk først *Anna* i 1916 og deretter *Hellen* (*Ellen?*) i 1927. Det ble aldri noen stor forretning, men han var en god familiefar og ga barna en god oppvekst. Legegjerningen på denne utpost tok han selv vare på. Han snakket lite om barndomslandet. Med barna brukte han litt norsk, men ikke nok til at det ble sittende for ettertiden. Som forklaring på hvorfor han forlot Norge hadde han bare en gang flyktig nevnt at det skyldtes en impulsiv reaksjon den gang han var kommet hjem fra noen studier på en annen kant av landet og fant at hans bror var blitt venn med hans venninne. Senere hadde han aldri tjent nok penger til noen returreise.

I de siste år strevet han noe med følgende av et brukket ben og han døde i nærvær av sin kone og *Anna* i 1952. Konen overlevde han med 10 år og begge ligger begravet nær hjemstedet og hvor *Anna* nå er bosatt med hennes familie.

Anna fikk 6 barn med sin første ektefelle som senere døde. Hun giftet seg på nytt og fikk ytterligere 3 barn. De er nå alle voksne og for en stor del gift. Hun har 23 barnebarn og 3 oldebarn. Hun ble katolikk fordi hun ved fødselen holdt på å dø og i mangel av en protestantisk prest ble hun døpt katolsk. Foreldrene lovet å oppdra henne i denne tro.

Hellen har også 9 barn, men to døde. Hun har 3 barnebarn, hvorav lille Wilhelm er det ene. De bor i et, etter forholdene, bra hus og har alle 7 barna boende hjemme. Hun er protestant. Begge hjem er preget av tro på kristendommen. De to ektefeller virket også

som meget gode familiefedre med utpreget sans for familie-institusjonens betydning. Det var tydelig et meget godt forhold mellom foreldre og barn.

Men nå tilbake til begivenhetenes videre gang. Vi skiltes etter det første møte ved middagstider, med avtale om at jeg skulle hentes neste dags morgen. Begivenheten gjorde at jeg tok meg fri fra det, for min delegasjons planlagte og offisielle program. Vi skulle samles til stor familiefest i Hellens hjem. Jeg ble hentet av hennes mann og lille Wilhelm. Reisen tok over 1 time, og ved ankomsten fant jeg et koselig, men fortsatt noe uferdige hus ved en fredelig kanal - omgitt av palmer og annen tropisk vegetasjon som brødfrukter, mango, manioka, bananer, etc. Min ankomst var uten tvil en begivenhet av de helt store. Barn, svigerbarn og barnebarn var kommet fra nær og fjern.

Mens de yngste forberedte festmåltidet bestående av helstekt gris på glødende på glødende sten og innpakket i palmeblader og gravd ned under våte sekker i en to timers tid, satt jeg sammen med foreldrene i stuen og brukte tiden til å fylle viten i de tomrom som hadde oppstått siden de to brødrene den gang i 1892 skilte lag. Vi hadde alle et behov for å stoppe tiden. Mye var enda usagt. *Anna* og *Hellen* ordnet med både kaker og lunsj i påvente av det store festmåltid om kvelden. Jeg ble, mens de avsluttende forberedelsene ble foretatt, tatt med ut for å se på kysten med et imponerende korallrev og en like fantastisk lagune.

Hjemme igjen var ungdommen ferdig med jobben og hadde installert seg rundt omkring på den overbygde terrasse foran huset (se bildet ovenfor). Rundt hovedbordet var det bare plass til oss voksne og eldstesønnen *Malakai*. Det begynte med bordbønn etterfulgt av *Malakais* tale på alle de unges vegne til meg og den norske del av familien. Det var sterkt, godt og uforglemmelig. *Anna* og *Emanuel* gjorde meg diskret oppmerksom på at jeg ved en slik anledning nok også måtte ta ordet, men at de skulle gi meg et vink når øyeblikket var inne. Men først spiste vi det, med enorm arbeidsinnsats, forberedte måltid.

Tidligere var blitt hedret med å drikke ut av en spesiell skål med en meget tradisjonell drikk som ble tilbudt av tidligere tiders stammehøvdingen ved besøk av fremmede langveisfarere. Drikken, som kalles *Kava* lages av oppmalt pulver, blandet med vann, fra en spesiell rot som gir en svakt berusende virkning.

Etter et måltid som var både langt og godt, samlet hele familien seg, som nå var kommet opp i noe over 30 personer, på terrassen hvor turen nå var kommet til meg. Jeg tok utgangspunkt i forhistorien, nevnte resultatet av mine magre undersøkelser i Norge, og det helt ufattelig i at vi likevel hadde klart å finne frem til hverandre. *Malakai*, som talte på vegne av de unge, understreket at dagens unge familiemedlemmer ville sørge for aldri mer å la kontakten bli tapt på nytt.

Men også denne, for meg så ufattelig dag, begynte nå å gå mot slutten. Verken *Anna* eller *Hellen* ville la meg bli kjørt de 60 km tilbake så sent på kvelden uten følge. Med *Samuel* ved rattet, meg ved siden og *Anna*, *Hellen* og lille *Wilhelm* i baksetet dro vi så tilbake til hotellet. Avskjeden var tung. Vi visste vel alle at vi kanskje aldri mer skulle treffes igjen. *Anna* som umiddelbart utstrålte en ekte menneskelig varme og godhet, falt ved avskjeden helt samme i gråt og det siste jeg så av henne var et gråhåret foroverbøyd og gråtende hode i hennes hender i bilens baksete. Jeg var nok der og da heller ikke særlig høy i hatten. *Helen* og *Samuel* var også sterkt beveget. Det var imidlertid fylt av en uendelig berikelse og takknemlighet at jeg så bilen med de to forsvinne i tropenatten. Jeg lovet meg selv at en dag skal jeg og mine komme tilbake. Det er mitt inderlige ønske at den norske del av Otterbech-familien tar imot den gave vi her plutselig har fått i form av en tallrik familie med enkle, neppe rike, men til gjengjeld sterke og varme mennesker.

Vedlagt følger den omtalte avisartikkel sammen med siste versjon av vår, etter hvert, så store familie i Fiji. La oss alle gjøre vårt for å holde forbindelsene vedlike, også for de kommende generasjoners vedkommende.

Jens Otterbech

"JOYFUL VISIT FOR JENS".

Avisoppslag i "The Fiji Times", 24. November 1980

The Fiji Times

THE FIRST NEWSPAPER PUBLISHED
IN THE WORLD TODAY

111th Year No. 258

MONDAY, NOVEMBER 24, 1980

28 PAGES

15c

FORECAST: Cloudy.

LEADERS SLAM SUGAR TAX

The 100 per cent increase in tax on sugar exports will cost cane farmers about \$5,500,000, according to a statement issued yesterday in Suva jointly by the nation's five growers' organisations.

The statement was signed by the presidents of the Federation of Cane Growers (Mr Suddh Koyil), the Fiji Cane Sugar (Mr Vijay N Singh), the Fiji Cane Growers' Association (Mr Mahendra Chaudhry), the United Cane Growers' Association (Mr Kishu Ramji) and the National Farmers' Union (Mr Mahendra Chaudhry).

In their strongly worded statement, the five leaders say the Government's Budget proposal to raise the export tax on sugar by 100 per cent will cost farmers about \$5.5 million in lost income.

"Cane farmers - the backbone of the nation's

Mae West is dead

HOLLYWOOD - Legendary Hollywood comedienne Mae West, who married six times, died yesterday at a hospital in Los Angeles at the age of 86, a spokesman said.

At 10.30 am, she died of a heart attack after a long illness.

Happy reunion

IT'S a moment of great joy for these three people. Mr Jens Otterbech, of Norway (centre), had a surprise welcome from his two Fiji cousins, sisters Mrs Anna Roseru (left) and Mrs Helen Rounds when he arrived at Nadi yesterday. Mr Otterbech did not even know he had any surviving relatives in Fiji after contact with his grandfather's brother, Wilhelm Otterbech, who had come to settle in Fiji early this century, was broken 48 years ago. The full story of this happy family reunion is on Page 3. - Picture by ARIN CHANDRA

Happy reunion

IT'S a moment of great joy for these three people. Mr. Jens Otterbech, of Norway (centre), had a surprise welcome from his two Fiji cousins, sisters Mrs. Anna Roseru (left) and Mrs. Helen Rounds when he arrived at Nadi yesterday. Mr. Otterbech did not even know he had any surviving relatives in Fiji after contact with his grandfather's brother, Wilhelm Otterbech, who had come to settle in Fiji early this century, was broken 48 years ago. The full story of his happy family reunion is on page 3. - Picture by ARIN CHANDRA.

Happy reunion

IT'S a moment of great joy for these three people. Mr Jens Otterbech, of Norway (centre), had a surprise welcome from his two Fiji cousins, sisters Mrs Anna Roseru (left) and Mrs Helen Rounds when he arrived at Nadi yesterday. Mr Otterbech did not even know he had any surviving relatives in Fiji after contact with his grandfather's brother, Wilhelm Otterbech, who had come to settle in Fiji early this century, was broken 48 years ago. The full story of this happy family reunion is on Page 3. - Picture by ARIN CHANDRA

JOYFUL VISIT FOR JENS

It has an element of fantasy and drama, but when the Otterbechs of Norway and the Otterbechs of Fiji were reunited yesterday after 48 years of no contact it was for real all right.

Norwegian civil servant Jens Otterbech was passing through Nadi on business and next week before head on what he had thought was a futile hope of catching up with the descendants of a relative who settled here before World War II.

But he got the surprise of his life when, while having breakfast at the Regent Hotel yesterday, his hope turned to reality as his Fiji relatives came up and gave him a joyful welcome.

His Fiji relatives had seen an item in last Tuesday's Fiji Times containing a message Mr Otterbech sent to the Australian High Commission from Stockholm expressing the hope of finding his Fiji connection.

"I have 10,000 things to tell them and I don't know where to start," a beaming Mr Otterbech, speaking at the

Regent in Nadi, said.

And one of his Fiji relatives, Mrs Anna Roseru, chimed in "If I had tail it would be wagging away full speed right now."

Sitting between Mrs Roseru and his other relative, Mrs Helen Rounds, Mr Otterbech recounted the story of his "Fiji connection" as he had been told of it by his father.

It all began some time after 1910 when his grandfather's brother, Wilhelm Otterbech, an adventurer who never remained long in one place, left for Australia, where he set up a farm.

The family didn't hear much of him until 1932, when he sent a card saying he had settled in the Naduri area of Vanu Levu in Fiji and was trading in bananas.

He also said in the card that he had two daughters, Anna, now 64, and living in Nausori with her husband Manuelli, and Helen, now 53 and living with her husband Sam, in Sigatoka.

Mr Jens Otterbech said he remembered his father telling

him about his uncle in Australia, but they were never able to trace him after that last card 48 years ago.

Then last month Mr Otterbech was told about the Fiji Government trip he would be making to Fiji, New Zealand and Australia in his capacity as Deputy Director-General in the Ministry of Trade and Shipping.

"I thought that if I didn't succeed now, none of us will ever be able to do it because no one will travel this far out to make first hand inquiries," he said.

That was when he sent off his message through the Australian Embassy in Stockholm.

But I thought it would be impossible to find them because the daughters would have married and the name of Otterbech would have been gone forever in Fiji," he said.

Mr Otterbech, 47, married with three children, will go to Mr Round's home in Sigatoka today while the head of Government delegation goes to Suva to meet Government representatives.

Joyful Visit for Jens

It has an element of fantasy and drama, but when the Otterbechs of Norway and the Otterbechs of Fiji were reunited yesterday after 48 years of no contact it was for real all right.

Norwegian civil servant Jens Otterbech was passing through Nadi on business and sent word before hand on that he had thought was a futile hope of catching up with the descendants of a relative who settled here before World War II.

But he got the surprise of his life when, while having breakfast at the Regent Hotel yesterday, his hope turned to reality as his Fiji relatives came up and gave him a joyful welcome.

His Fiji relatives had seen an item in last Tuesday's Fiji Times containing a message Mr Otterbech sent to the Australian High Commission from Stockholm expressing the hope of finding his Fiji connection.

"I have 10,000 things to tell them and I don't know where to start", a beaming Mr Otterbech, speaking at the Regent in Nadi, said. And one of his Fiji relatives, Mrs Anna Roseru, chimed in "If I had tail it would be wagging away full speed right now".

Sitting between Mrs Roseru and his other relative, Mrs Helen Rounds, Mr Otterbech recounted the story of his "Fiji connection" as he had been told of it by his father. It all began sometime after 1910 when his grandfather's brother, Wilhelm Otterbech, an adventurer who never remained long in one place, left for Australia, where he set up a farm.

The family didn't hear much of him until 1932, when he sent a card saying he had settled in the Naduri area of Vanu Levu in Fiji and was trading in bananas. He also said in the card that he had two daughters, Anna, now 64, and living in Nausori with her husband Manuelli, and Helen, now 53 and living with her husband, Sam, in Sigatoka.

Mr Jens Otterbech said he remembered his father telling about his Uncle in Australia, but they were never able to trace him after that last card 48 years ago.

Then last month Mr. Jens Otterbech was told about the official Government trip he would be making to Fiji, New Zealand and Australia in his capacity as Deputy Director-General in the Ministry of Trade and Shipping.

"I thought that if I didn't succeed now, none of us will ever be able to do it because no one will travel this far out to make first hand inquiries", he said.

That was when he sent off his message through the Australian Embassy in Stockholm.

But I thought it would be impossible to find them because the daughters would have married and the name of Otterbech would have been gone forever in Fiji," he said.

Mr. Otterbech, 47, married with three children, will go to Mr. Round's home in Sigatoka today while the head of the Government delegation goes to Suva to meet Government representatives.

Vedlegg 6

Takkebrev fra Wilhelms datter Anna for vår hjelp

Fiji Island 13 Februar 1982

Delailasakau
Waimatu, Naisiri,
P.O. NAWALI
SUVA, FIJI ISLANDS.
13.2.82

Dear Jens,
I would like to let you know that I have received the money you sent on the 12th of this month February 1982. I am writing this letter on the 13th. The money 18,300 worth \$2,737.98 in Fiji currency. I would like to express my very warm congratulations to you mostly, and all my relatives in Norway for this large sum of money. My family and me are very thankful to you all. Thanks very much for the great help. To us poor like my family, when we have some money like this we call ourselves rich, because this is the first time we receive a large sum like this in our life.

We will use this money to build a nice little house and we will use some to develop our land. We to just lease a piece of land 50 acres. The work will be much easier for us. We will make our house by buying shingles & cut local wood from the bush. It may cost us \$1,600.00 this will include roof, nails, doors & windows etc. Asaton and Ingrid wrote to me and they said that you are very busy indeed, travelling from Norway to other countries because of your work.

Jens I would like to let you know that you lift us from dead to life, from poor to rich. I am very happy indeed. I thank you again & all my relatives for the donation we just received. All our very best regard to your wife Edith to Renee, to Synnøve and Thord. Before I stop I would like to thank you once again and please pass my very warmest regards to each one of my relatives, mostly all the Otterbech in Norway for the large donation which I just received. Thank you. I will write again. May our Heavenly Father Bless you & your family
Love from
Aunt Anna D. Rosen

Vedlegg 7

Møte med Wilhelms etterkommere på Fiji 10.11 - 18.11.1988

Edith Otterbechs reisebrev

Helen og Anna

Bestemor Anna med barnebarna Ingrid & Jens

Lørdag, 10. september 1988

Klokken er 5 om morgenen. Vår maskin er nettop landet på Nadi Airport, Fiji. Idet vi krysset datolinjen ute i Stillehavet mistet vi ganske enkelt en dag i våre liv, nemlig den 9.

september 1988. Med søvnige ansikter men mye indre spenning på hva vi her ville møte gikk vi gjennom passkontrollen. Deretter fulgte den vanlige ventetid på kofferten. Jeg er hver gang like forundret når våre kofferty med en masse mennesker over alt og midt i et virvar av skranker og et hav av kofferty, vesker og ulike sekker, likevel plutselig dukker opp.

Men endelig er vi altså kommet så langt. Vi skyver trallen med våre kofferty ut i ventehallen. Bak sperringen står en større gruppe mennesker i alle aldre og begge kjønn som åpenbart venter på oss. I tur og orden omfavnes vi av stor og små. Vi får blomsterkrans rundt halsen og kyss og klem i masser. Det var nesten som om de alltid hadde kjent oss. Noen unge menn tar hånd om våre kofferty og som en omsvermet bi-dronning forlater vi bygningen på vei til bussen. Vi stiger inn og en av våre unge mannlige tremenninger setter seg bak rattet.

Så begynner vår eventyrreise på Fiji. De voksne ler og prater, mens barna sender oss en masse sky og spørrende blikk. De spør seg sikkert hva disse litt merkelig utseende mennesker har her å gjøre. Vi kjører på en landsens vei gjennom et bølgende landskap. Alt ser uttørket ut og jeg spør meg selv hvor er i så fall det så mye omtalte paradiset? Fra tid til annen passerer vi noen enkle og små husklynger. De tilhører indisk-etniske bønder som leier jorden av fijianere og som de dyrker med stor flid. Vi blir fortalt at de indiske borgere av landet ikke får lov til å eie land. Til gjengjeld er hele foretningslivet på deres hender. De er gjerne meget flittige, mens fijianerne selv er mer kjent for å leve litt fra dag til dag. Jeg kan ikke annet enn å undre meg over disse menneskers åpenhet på dette punkt.

Etter en times tid ankommer vi Reef Hotel. Her skal vi tilbringe den første natten og bare til halv pris fordi vi, på en måte, er å anse som fijianere.

Nå må jeg imidlertid først presentere den hovedansvarlig for vårt opphold på Fiji. Han heter Malakai. Han er sønn av Wilhelm eldste datter Anna. Malakai har tatt fri hele uken for fullt og helt å kunne ta seg av oss. Vi trekker oss tilbak på rommet for hente tilbake litt søvn. For kl. 12 vil vi igjen bli hentet for å dra hjem til Helen som er Wilhelms andre datter. Et stort festmåltid er under forberedelse. Helen er 63 år og bor i liten by som ligger ved en bred elv. Den tilhørende bro gir byen status som trafikknutepunkt. Huset har vakker utsikt der det, i det grønne, ligger i skråningen ned mot elven.

Der treffer vi flere familiemedlemmer. De unge menn sitter i grupper på bakken og drikker øl av bokser. Før vår ankomst har de hatt ansvaret for å varme opp en samling stener i et jordhull bak huset. De forskjellige retter, inkludert en hel griseskrott, pakkes inn i palmeblader og tilberedes ved å tildekkes sammen med med de glødende stener.

På kjøkkenet, som formodes ligge bak et forheng, befinner kvinnene seg som er noen av husets døtre og svigerdøtre. Familiens eldste sitter på verandaen og skal i henhold til herværende skikker spise først. Barna raser uopphørlig rundt fra den til den andre gruppe. Jens og jeg strever meget med å følge med i de mange forklaringer om hvem som er hvem, hva de alle heter og hvem som er gift med hvem. Vi gir snart opp og konsentrer oss litt mer om de ulike retter som vi etter hvert skal spise. Som æresgjester tilhører vi selvfølgelig første bordsetningsgruppe. Menyen består bl.a. av tomater, en slags spinat, ulike salater, tabioka, kylling og svinestek, kinesisk spaghetti, søtpoteter og ris. Praten går livlig. De to eldste ved bordet, vertinnens mor og hennes bror, bespises diskret av et annet familiemedlem. De er nemlig begge over 90 år. Etter avsluttet måltid trekker den første bordsetningsgruppe seg tilbake og etterfølges av de ventende unge menn på verandaen. Jeg håper bare at de kvinnelige medlemmer av forsamlingen underveis i måltidet også har kommet til sin rett. I hvert fall ser alle velernæret ut. Det snakkes masse videre, men, på grunn av tidsforskjellen, får Jens og jeg etterhvert vanskeligheter med konsentrasjonen. Dette møtes med stor forståelse og allerede klokken 5 om ettermiddagen ligger vi og sover i vår dypeste søvn.

Søndag, 11. september 1988

Idag går turen til hovedstaden Suva. Sammen med en av de unge sønner og begge tantene blir vi avhentet. Veien går stort sett langs kysten. En meget frodig vegetasjon på alle kanter bekrefter mer og mer min forestilling av en tropisk Stillehavsoy. Vi får oss fortalt at vestsiden av øya får lite nedbør og er derfor, over lengre tid, brun og tørrlagt. Østsiden derimot får regelmessig rikelig nedbør slik at det gjennom hele året kan dyrkes ett eller annet. Med denne generøse natur må derfor ingen på Fiji sulte. Når blikket vennes ut mot havet ser vi hele tiden korallrevet som omgir øya som en beskyttende mur. Ingen ødeleggende bølger når noensinne inn til land. Det besørger korallrevet for. Over alt går vegetasjonen helt ned til strandkanten og skaper nesten paradisiske tilstander. Av og til kjører vi forbi en landsby. Nesten over alt bor det en eller annen slektning av familien. Selvfølgelig kunne vi stoppe og avlegge et besøk. Men på et eller annet sted måtte vi trekke visse grenser. I Suva hersker det, i ordets egentlige forstand, en form for søndagsstemning. På gaten er det nesten ingen å se. Som passasjerer i en ensom bil ankommer vi vårt hotel. Turen tok 3 timer.

Jens og jeg snakket mye med våre to tanter om deres liv, deres foreldre og onkel Wilhelm. Vi blir fortalt at Wilhelm drev en kvegfarm, noe som gir sammenheng med hans utdannelse i Norge. Hans arbeidsgiver var en hollandsk farmer som på den tiden der drev en kvegfarm inne på øya. Der hadde Wilhelm bygget seg et pent lite hus. Arbeidsgiveren fant Wilhelms ensomhet uheldig og sendte han en lokal husholderske

som var enke etter en kineser og hadde en datter med han. Resultatet ble at etter hvert fikk Wilhelm to døtre med henne. Den første ble født i 1917 og døpt Anna, mens den andre ble født i 1928 og døpt Helen. Hver av de to søstre fikk 9 barn og endte etter hvert opp med et utall av barnebarn og olderbarn. Alt i alt ble antall familiemedlemmer etter hvert anslått til å ligge rundt om de hundre. Wilhelm var meget glad i sine to døtre. Han var en god far.

De siste 5 år tilbragt Wilhelm, sammen med sin eldste datter, Anna, i et mindre hus på andre siden av samme elv. Noen år tidligere hadde han brukket lårbenet. Benet ble kortere og førte til stadig større problemer med å gå. Døtrene fortalte likeledes om farens enestående evne til å kunne forstå og akseptere fijiansk kultur og tankegang. I sine siste leveår satt han ofte sammen med mannfolkene i en nærliggende landsby. Om mennesker eller dyr ble syke kunne onkel Wilhelm ofte hjelpe med gode råd og i enkelte tilfeller besørge medisin fra Suva. På den tiden kunne man bare nå ned til Suva med elvebåt. Selv om onkel Wilhelm hadde integrert seg meget godt i lokalmiljøet så forble han en ensom mann. Han omga seg med en ugjennomtrengelig og mystisk mur. Vi merket tydelig hvor sterkt de to døtre elsket og respekterte sin far. I motsetning til deres mor hadde deres far aldri slått eller behandlet dem brutalt på noen måte. Men til tross for hans kjærlighet og godhet som han alltid hadde vist sine to døtre så forble han likevel fjern og uoppnåelig.

Mandag, 12. september 1988

Vårt oppholdssted på Suva ble fra nå av et hotell midt inne i byen, hvor forøvrig forretningsreisende gjerne tok inn. Hele hotellbetjeningen synes spesielt vennligsinnet mot oss to. Ryktet om de merkelige slektninger fra Norge hadde åpenbart også nådd hit inn. Dagens program bestod i å bli litt kjent med byens selv. Malakai bor selv i Suva. I mellomtiden hadde våre to tanter sammen med hans kone og fem barn installert seg i hans palass (som han selv kalte huset sitt). Bak fasaden arbeides det i mellomtiden med å forberede vårt fremstøt inn i landet. Da ingen telefonlinje fører inn dit, må den allerede velprøvede jungeltelegraf tas i bruk. Akkurat det er fijianerne spesielt dyktige til. Ganske tidlig blir vi plassert i foyéen i et elegant strandhotell og nyter tilværelsen. I mellomtiden kjører Malakai rundt i høygir for å få de ulike ting på plass.

Etter 2 timer blir vi hentet og begir oss til byens botaniske hage. Været er helt fantastisk. En behagelig vind gir nødvendig lufting mens vi nyter parkens sydhavsatmosfære. Der ligger også et museum hvor vi via hårspenner, våpen etc. blir gjort kjent med stedets kultur. På tilbakeveien blir vi også gjort kjent med stedets strandhotell som i sin tid ble bygget i tradisjonell engelsk kolonialstil. Alt er malt hvitt og i de store hallene står

gammeldagse kurvstoler med små bord spredt rundt omkring - og bare venter på gjester som måtte ønske en kopp engelsk te. Under de høye tak henger vifter som sprer luftninger i rommet. Ballsalen, leseværelset, baren og billiardrommet er alle der. Resepsjonen med kassen er relativt beskjeden og er beskyttet av et tykt jerngitter. Hele anlegget formidler en stemning av gamle, forhenværende kolonitider med en nedslitt og nedstøvet aura.

Byen Suva er ikke særlig stor. I de ulike butikker tilbys bare det viktigste av nødvendighetsartikler som klær, husholdningsartikler og verktøy. Der finnes også et varehus. Ved et første blikk forekommer alt oss svært billig, men ved nærmere ettersyn viser det seg ofte at det stort sett dreier seg om varer av dårlig kvalitet. Matvarene derimot kjøpes på byens marked. Der er det masse liv hele dagen. Der treffes man og erfarer alt mulig om hva som har hendt siden sist. Alle tropiske frukter er å finne. Gigantiske rotfrukter, særlig tapioka, står i rekke og rad bortover. Det tilbys også store ferskvannsskjell og alle mulige fiskearter. Menneskene er alle meget fargerike i sin påkledding og de fleste mannfolkene går med et slags skjørt som vikles omkring livet. Det må være bastskjørtenes etterkommer. Trafikken er livlig og sammenlignet med gårdsdagens menneske- og biltomme gater virker det som byen har opplevet en slags oppstandelse.

Det var i sin tid misjonærene som kristnet Fiji. De hinduistiske indere er idag i flertall, som forøvrig bidro til at fijianerne gjennomførte et statskupp. Av samme kristlige grund holdes nå søndagene strengt hellige uten busser og drosjer. Alt er stengt uten kirkene.

Tidlig ettermiddag tar vi foreløpig farvel med Malakai. Hans bror eier en drosjebil. Den skal vi leie og i morgen begynner vi tidlig for å reise opp i innlandet - der hvor onkel Wilhelm i sin tid levde.

Tirsdag, 13. september 1988

Klokken 9 neste morgen står Malakai med begge tantene og hans lille sønn klar utenfor hotellet. Brorens taxi er også startklar. Turen går gjennom byen og opp et høydedrag med mange vakre hus omgitt av frodige haver. Solen har fortsatt ikke spist opp all morgenduggen. Langs veiene ser vi flere skolebarn i sine skoleuniformer. Mange bosteder med blafrende gardiner ut av vinduene ligger som kartongesker spredt helt tilfeldig ut i en særdeles frodig natur. En kronglete vei blir langsomt borte i en stadig mektigere urskog. Snart er ingen flere mennesker å se. Av og til kan vi, gjennom en vegg av blader, få øye på en enkel liten hytte. Helgavis møter vi bare ganske sjelden en motgående bil. Veien er nemlig bare sporadisk asfaltert og egner seg egentlig bare for enveiskjøring. Selv blir vi regelmessig ristet i alle retninger.

Etter ytterligere en times kjøring blir skogen litt etter litt mer glissen og plutselig åpner landskapet seg mot en helt paradisisk liten dal. En ganske så bred elv bukter seg gjennom et helt eventyrlig landskap preget av små høydedrag underveis. Overalt ser vi beitende kuer. Vi stopper opp for her er vi tydelig fremme på "hellig" grund. I det fjerne ser vi et par ensomme hus. På et av husene blir vi gjort spesielt oppmerksom. Det ligger ganske alene på en liten svak forhøyning i landskapet. Det er deres barndomshjem. På Wilhelms tid fantes ingen veiforbindelse. Andektig suger vi inn områdets skjønnhet, ro og fred. Vi var enige om at vår salige onkel hadde funnet seg en særdeles vakker liten plass på denne vår jord.

Wilhelm's hjem under gådsbestyrertiden

Plutselig dukker det opp to fijianerinner på veien med en gigantiske grønnsakbør på ryggen. Et gjensidig gledesutbrudd river Jens og meg ut av vår andektige stemning. To nye slektninger var dukket opp og måtte selvsagt hilse på slektningene fra den "kalde" øya. Etter mye ståhei gikk ferden videre til vi, kort tid deretter, kom inn i en liten klynge hus. Her tar det helt av. Begge grønnsakdamene kommer herfra og det er da ikke overraskende at vi også der støter på flere slektninger. Til fots fortsetter vi deretter opp mot et nærmere bestemt hus eller snarere en slags hytte. Hele tiden er vi omgitt av en hel skare barn. Ut av hyttene kommer de voksne og hilser særdeles vennlig mens de snakker som en foss med våre to tanter. I mellomtiden har vi lært vårt første ord på fijiansk. Det heter "bula" o kan benyttes i enhver hilsningssituasjon.

Idet vi altså deler ut "bula"-hilsninger til både høyre og venstre begir vi oss langsomt oppover til hytten hvor halvsøsteren til våre to tanter bor. Hun er datter av husholderskens kinesiske mann før sistnevnte, som enke, kom til Wilhelms hus og ble etter hvert mor til Anna og Helen. Med bena over kors sitter halvsøsteren på sitt stråmattegulv og tar imot oss med et strålende varmt og godt tannløst ansikt. Vi blir begge meget overrasket over at hun også snakker engelsk. Våre to tanter prøver å få henne til fortelle litt fra den tiden Wilhelm levde, men hukommelsen var nok ikke lenger den beste. Uten resultater fra samtalen forlater vi etter en halv times tid stedet og Jens tar et siste bilde av de tre søstre. I samme hus hadde deres felles mor tilbragt sine siste leveår. Wilhelms eget hus er fortsatt synlig i det fjerne. Nedover bakken fra huset blir det rikelig anledning til å sende "bula"-hilsener i alle retninger før ferden går videre til Wilhelms gravsted.

På veien passerer vi flere indiske bondehytter. På veien kommer vi også forbi en skole med lekende barn. Det virker som Malakai og våre to tanter kjenner alle sammen. Stadig vekk blir det vinket og snakket. Så kommer vi frem til en stor elv og veien slutter. På den andre siden skimter vi en liten stråhyttelandsby.

Iven danner en absolutt grense mellom elektrisitet, vei, skole etc på den ene side og en tilværelse som er direkte tilknyttet omliggende natur og ligger langt tilbake i tid. Elven bukter seg mellom tildels bratte elvebredder. På den andre siden får vi øye på landsbyens landings- og vaskeplass. Der oppstår det umiddelbart stor ståhei i

kommunikasjonen mellom dem og Malakai og de to tanter. Vi blir fortalt at siste natt døde en liten pike i landsbyen. Alle mennene hadde derfor samlet seg til den tradisjonelle sørgeseromoni med "kava". Jens og jeg lar dem forstå at vi selvsagt ikke på noen måte vil forstyrre i et slik øyeblikk. Våre Fijigjestgivere vil imidlertid ikke høre på det øret og dessuten er allerde en smal elvebbåt på vei over for å hente oss. Vi forstår at hos disse naturmennesker hører såvel fødsel som død med til en del av hverdagen. Bilen har vi etterlatt inntil husveggen hos en derværende indisk bonde. Også han og hans familie er gamle bekjendte av våre to tanter. Den indiske familie inviterer oss på noe å drikke. Det er en lett rosafarget drikk og smaker aldeles fortreffelig. Huset er enkelt men pyntet og innrettet med masse kjærlighet. Haven er særdeles velpleiet men glir likevel vakkert inn i et omliggende frodig villniss.

Tvers over elven fra der vi står får vi øye på et ensomt lite hus ca. 1 km unna den landsbyen vi nå skal besøke. Der bodde Anna som nygift og der ble han tatt godt vare på i sine 5 siste leveår. Hun satt ved hans side helt til slutt. Hans siste ord der var ifølge

Anna: *"Please God, take me away from these sufferings"*. Vi skulle aldri få vite hva som der måtte ha ligget bak.

Så kommer båten. Den er meget lang og særdeles smal med spiss bau i begge ender. Vi kommer oss ned fra omliggende villniss og ut på elvebredden. Ombordstigning viste seg å bli litt av en utfordring. En gal

bevegelse og vi ville alle befunnet oss i elven. Vel ombord sitter vi i rekke og rad under

overfarten. Jeg satt med en sterk følelse av at vi nå hadde forlatt sivilisasjonens siste utpost. For hundre år siden ville Jens og jeg sikkert havnet i gryten, for da og der var det vanlig for fijianerne å spise sine fiender. Men da vi tvertimot er slektninger så var nok denne uro selvsagt helt ubegrunnet.

Det går først litt oppover mot strømmen. Fremme ved landingsplassen måtte vi utføre hårfin balasekunst over en større sten og videre opp en smal sti med lokalbefolkning omkring oss på alle kanter. Veien ført opp til stedets hovedhytte. Også den er bygget opp med sivmatter. Møbler finnes så godt som ikke. På gulvet langs veggene har byens menn allerede inntatt sin plasser på gulvmattene. Vi trer inn med bøyd hode, sender vennlige blikk i alle retninger og setter oss ned på tilvist plass på gulvet midt imot alle de andre. Malakai og tantene setter seg beskjedent nede ved døren på motsatt side. Der sitter vi plutselig helt alene foran en hel landsbybefolkning som lever langt utenfor det meste. På vår ene side sitter en ung mann foran et meget stort uthulet trefat på fire ben - alt skåret av ett stykke tre. Den inneholder en ubestemmelig grå veske. Det minner meg sterkt om et særdeles velbrukt oppvaskvann. Andektig fyller den unge mann halvdelen av et kokosnøttskall og sender den med diverse påfyllinger på rundgang i kretsen. Enhver som hadde tatt sin mundfull klapper deretter sine to hender sammen med et høyt smell. Vi var åpenbart gjenstand for en stor æresbevisning. Både Jens og jeg kan nok ha sett litt bekymret ut og gjør oss nok tanker om hvordan vi vel skal håndtere dette. Ved å innta denne drikk kan vi opplagt risikere å tilbringe resten av Fijioppholdet i sengen på hotellet. Men heldigvis, uten at vi behøvde å foreta oss noe, fikk våre slektninger nok snakket oss ut av situasjonen uten at noen misstemning oppstod. Men vi har lært at, når det måtte skje noe spesielt i landsbyen samles mennene i hovedhytten for sammen å drikke "kava".

Etter en liten stund reiser våre slektninger seg for å oppsøke Wilhelms grav. Landsbyen selv består av et tyvetall stråhytter. Hver hytte har et stykke tilmålt grund som stort sett er bevokst med gress. Vi forlater landsbyinnhegningen og begir oss ut i jungelen. Der finner vi gigantiske banantrær. Sukkerrør og bambus finnes også i overflod. Det er nesten litt mørkt derinne hvor solen ofte ikke makter å trenge igjennom helt ned på bakken. Plutselig står vi foran en liten flekk jord omgitt av en nesten nedgrodd og og medtatt firkantet murkasse på størrelse med en grav.

Wilhelm's grav

Midt i Midt i firkanten har et større knoklete tre slått rot. Vi er fremme ved Wilhelms grav. Det er nesten som treet på en måte minner om Wilhelms eget liv. Trolig av kjærlighetssorg reiste han hit til en ensom øygruppe, helt på den andre siden av jordkloden vår. Der tilbringer han resten av livet i tilbaketrukket ensomhet. Jens tar et par bilder før vi stilltiende, preget av stundens alvor forlater den bortgjemte grav langt der ute i Fijis siste tropiske skogsområde. Vi passer oss vel for ikke på noen måte å forstyrre den stillhet som der og da hersket.

Sener går vi igjen ombord i vår utfordrende farkost for å bringes tilbake dit hvor bilen venter. Så går det den samme vei tilbake med Malakai ved roret. Han liker visst å vise oss hvordan man kjører bil på Fiji. Sent på ettermiddagen ankommer vi hotellet hvor vi kan både nyte en dusj og en kald øl før begynner å spørre oss: "Har vi virkelig opplevet alt dette eller var det bare en drøm?"

Onsdag, 14. september 1988

Idag skal vi igjen oppsøke innlandet. Som allerede nevnt bor Helen i en liten by ved en bro med utsikt over elven. Etter at Anna var blitt enke etter sin første mann giftet hun seg på nytt med en landsbyhøvding fra det samme området hvor hun selv hadde vokset opp og levet. Hun er ofte på besøk i Suva hos sine barn og barnebarn. Dessuten er hun nok ikke særlig opptatt av sin nåværende mann. Helen hadde f.eks. tidligere ikke besøkt sin søster Anna der.

Turen starter klokken ni om morgenen og igjen begir vi oss ut på den samme vei som dagen før. Men før vi kommer frem til den åpne dal hvor Wilhelm holdt til tok vi av på en enda dårligere vei. Der gikk det over stakk og sten. I løpet av natten må det ha regnet sterkt, for på mange steder var det oppstått så mye glatt søle at det var bare med nød og neppe at vi ikke ble stående fast. Det regnet fortsatt noe, så hvis ikke solen kom snart og tørket opp de vanskeligste partiene kunne vi glemme hjemturen i første omgang. Jeg så meg allerede sovende på en matte midt inne i jungelen. Langsomt førte veien inn i en smal dal med høye åser ganske høye på begge sider. Nakne fjellstykker så vi aldri fordi de alle var pakket pent inn i en frodig jungel. Gjennom dalen flyter en paradisiske elv og med korte mellomrom kommer det små bekker inn fra siden. Disse er alle meget severdige. Breddene er bevokst med de vakreste tropiske planter og blomster. Det kunne nesten seg ut som hemmelige gartnere hadde vært på ferde. Av og til raser et lite mørkebrunt dyr med lang hale over veien foran oss. Vi blir fortalt at det dreier seg om en såkalt mungo. Det er et ganske så grådig dyr med slanger som livrett. Det finnes derfor bare en art kvelerslange igjen på Fiji. Giftslanger, krokodiller og andre "vanskelige" dyr er ikke å finne her. Anna forteller at i hennes landsby har de f.eks. aldri sett noen slange.

Underveis satt jeg sammen med Anna, Helen og et lite barnebarn i baksetet. Jens satt foran sammen med Malakai. Under samtalen kom det tydelig frem hvor glad de hadde vært i faren sin og hvor glad han hadde vært i dem. Etter en stund spurte jeg om hvordan Wilhelm hadde vært som menneske og far. Anna svarte: *"My father was very kind and gentle. One day I asked my father why he does not merry my mother?"* Hans svar var at *"I cannot merry your mother because I am fond of another woman"*. Anna fortsatte: *"Once, being a girl of only 7 years, sitting on his knees, I remember that under his long blond hair on his arm I discovered the tattooed letter of 'H'".* The question bothered him and he never gave any explanation of what that was meant to be". Om det kan ha vært forbokstaven i navnet på den kvinnen han ovenfor hadde referert til, tier derfor historien. (Hans yngste datter er gitt navnet "Helen".

Er det noen sammenhenger her? Eller referer H'n seg til vår alles Hanna?)

Etter å ha vært underveis i ca. 2 timer ankommer vi til en liten ansamling av hus. Foruten planter er intet menneske å se og jeg spør meg selv hvor vel de alle sammen er. Men ut av en åpning i vegetasjonen dukker plutselig en ung pike opp og hilser oss med et stort, strålende smil. Hun er Annas barnebarn. Kort deretter dukker også hennes unge mann også opp. Etter utveksling av siste nytt på begge kanter fortsetter reisen vår på en vei som neppe lenger kan kalles akkurat akkurat det. Med noen siste kraftanstrengelser over stokk og sten er vi endelig fremme ved elvebredden hvor veien opphører. På den andre siden ligger Annas landsby.

Anna's Landsby

Der skimter vi også noen beplantninger med bananer og tapioka. Vi må ha vært ventet for plutselig ser vi to kvinner i sin daglige påkledning komme vadende og svømmende over elven alt etter hvor dyp denne måtte være. De vinker og

gestikulerer og vi forstår at de er i ferd med å ettersøke båten. Malakai hadde med seg en kartong matvarer som av den ene kvinne plasseres på hode for transport tilbake over elven. Jeg stikker også foten inn i vannet og konstaterer at vannet er behagelig varmt, krystallklart og rent. Også lufttemperaturen er helt perfekt. I mellomtiden er også solen kommet frem og stråler på de mange millioner av vanddråper som fortsatt ligger på bladene og glitrer som diamanter. En plante har så store blader at de i generasjoner ble brukt som paraplyer.

Så høres et høyt "hallo". Båten er funnet. To unge menn bringer den med stor sikkerhet gjennom en ganske så sterk strøm over til vår side. Vi stiger inn i den særdeles smale farkost og setter oss i rekke og rad klar til overfarten. I rette øyeblikk setter de to menn sine staker ned i elvebunden. Båten dreier seg nesten 180 grader og vi strander på en sandbank. Derfra og inn til den andre bredden får vi selv sjansen til å prøve oss på litt vading.

I selve landsbyen venter Annas landsbyhøvding på oss i huset deres. Igjen setter vi oss på gulvet i en stor krets. Tante Annas yngste sønn, en kraftig kar, henter den store trebolle for så å begynne tilberedelsen av den etterhvert, for oss, så kjente "kava". Han

blander den pulveriserte rot med vann og rører lenge og omhyggelig. Vi få hvert vårt halvfylte kokoskall. Drikken har ingen spesiell smak. Den er kanskje litt bittert og kunne kanskje gjerne vært blandet med litt mave-tonikum for å gjøre den mere spennende. Jeg merker at min følelse i tungen langsomt blir borte som om den skulle bedøves. Da jeg bare drikker en gang vet jeg selvsagt ikke hvordan utviklingen videre ville blitt.

Vi forstår også etterhvert at de to kvinnene som kom og hentet oss over elven er Annas og høvdingens svigerdøtre. Vi får servert brød med fisk og salat. Den gamle mann, høvdingen, forklarer oss hvordan en fijiansk landsby er strukturert. Han, som høvding, bor i det huset som er høyest hevet over bakken. Huset står på stolper. Alle andre hytter i landsbyen må stå på et litt lavere nivå enn høvdinghuset. Når konflikter måtte oppstå samler de seg alle i høvdingens hus for der å søke en løsning på problemet. Hvis høvdingens siste ord ikke respekteres vil vedkommende bli syk og dø. Men naturligvis kan vedkommende også be høvdingen om tilgivelse og hvis den godtas vil vedkommende bli frisk igjen og ikke dø. Myndighetene i Suva griper bare inn i tilfelle av mord. I alle de andre saker ordner landsbybeboerne selv opp. Også oppdelingen av land er høvdingens sak. Eldste sønn arver sin fars høvdingstatus. Hver gang det kommer besøkende til stedet må de først avlegge visitt hos høvdingen. I landsbyen finnes også ett såkalt felleshus som kan brukes som kirke og som møtelokale ved spesielle anledninger.

Etter at vi, med stor takknemlighet, hadde spist brødet og drukket velkomstdrinken, bega vi oss på en rundtur ut i landsbyen. Jens hadde selvsagt allerede tatt mange bilder og lot vertskapet forstå at han også gjerne ville ta noen bilder av barna i landsbyen. Alle hyttene står i rekke og rad på tildelte jordstykker. Kjøkkenhavene befinner seg på utsiden av landsbyen og er stort sett kvinnenenes ansvar. Vi får også se en mengde farverige høner. Rundt de aller fleste vrirler det av små kyllinger. I min forestillingsverden må det være den maksimalt ideelle livssituasjon for en høne å kunne gå fritt rundt i det grønne med høysommer hele året igjennom. Vi hilser på mange landsbybeboere. Når alt kommer til alt så er vi jo på sett og vis litt i familie med de fleste. De snakker alle litt engelsk så vi har ingen problemer med å forstå hverandre.

Plutselig ser jeg i enden av landsbyen en større gruppe barn. Alle står de der som levende små søyler med forventningsfulle øyne, samlet i rekke og rad og klare til å bli foreviget.

Jens hadde gått med eldstesønnen til landsbyens felles forsamlingshytte

hvor han ble vist rundt og forklart. Jeg skynder meg å hente han, slik at de ventende barna endelig skal få oppleve det store øyeblikk. Jens kom umiddelbart og er ganske rørt ved synet av alle de forventningsfulle barneøyne. Alle barna ble lovet at de senere skulle få sitt eget bilde dersom de ble gode nok. Det virker som de alle lever et godt og lykkelig liv i landsbyen sin. De er aldri alene og det er alltid en eller annen som tar seg av dem. Hele atmosfæren er preget av en slags fellesskapsånd. Besteforeldrene spiller en viktig roll for barna. De blir av disse tatt hånd om, mens foreldrene tar seg av de daglige gjøremål. Ansvar for matlaging er de voksne kvinnenes ansvar. Fijianske menn virker ofte litt dovne. Det blir meg høylydt bekreftet av kvinnene deres. Et par modige menn har til og med overfor meg bekreftet at de nok er ganske dovne. Den helt almindelige bekledning består ofte av et mørkt stykke tøy som hver og en vikler rundt seg. Mennene er nakne oventil, men kvinnene bærer en eller annen slags bluse. Alle barn begynner i skolen når de er 6 år. Skoleveien kan ofte være meget lang. Ett eller annet sted blir de så plukket opp av en buss. Mange barn forblir i skolen hele uken og kommer først hjem i helgene.

Avskjedens stund er kommet og vinkende til våre mange nye venner forlater vi landsbyen for på nytt å sette over elven tilbake til bilen. Malakai, vår sjåfør, hadde nok drukket litt for mye "kava" og hadde fått et heller stivt og fraværende uttrykk i ansiktet. Anna beordret derfor Malakai til å overlate kjøringen til hans fetter, så dermed satte Jens seg bak rattet.

Vårt neste mål var å besøke Wilhelms hus som vi dagen før hadde sett i det fjerne. Dette skal for flere år siden ha vært solgt til en indisk familie. Våre to tanter hadde i hvert fall ikke vært der på flere år. Igjen kommer vi inn i den paradisiske dal. Det blåser en lett bris, kuene beiter fredlig omkring og hele omegnen ligger badet i et klart og rent sollys.

Fremme ved bestemmelsesstedet ser vi at onkel Wilhelms hus er tomt og svært sammenfalt. Rundt huset og på god avstand er det satt opp et piggrådsgjerde uten noen

form for port/inngang. En del av veggen er falt sammen. Vi klatrer i hvert fall over gjerdet og baner oss vei gjennom tornekrattet frem til huset. Inne i huset er alle rommene fortsatt klart definert.

Onkel Wilhelms safe er fortsatt der, men tyngden hadde gjort at den etter hvert var fallt ned i kjelleren.

Våre tanter forklarer oss alle rommene og viser også frem rommet hvor det begge for første gang selv hadde sett dagens lys. De har overhodet ingen forklaring på hvorfor huset står tomt og hvorfor den er omgitt av et nesten ugjennomtrengelig piggrådsgjerde. Vi lar fantasien løpe litt løpsk og antyder at en mulighet kan være at onkel Wilhelms ånd fortsatt er tilstede og at den ikke har tillatt fremmede inntrengere. Men i hvert fall vil våre

to tanter forsøke å bringe på det rene hvorfor huset befinner seg i denne forfatning.

Utsikten fra huset er ubeskrivelig vakker. Den lille forhøyningen i landskapet som huset ligger på er omgitt av en utrolig vakker og stillegående elv med krystallklart vann. Det er med stor undring og fortsatt mange ubesvarte spørsmål vi etterhvert må forlate stedet.

Det er blitt kl.5 om ettermiddagen og vi begir oss på vei tilbake til Suva. I kveld har vi invitert begge våre tanter, Malakai og hans kone på en fin restaurant inne i byen. De to tanter hadde aldri tidligere vært ute på slik restaurantbesøk. Alle gleder seg!

Kort før Suva øker trafikken betraktelig og vi legger merke til at vår bil blir gjenstand for stor oppmerksomhet. Malakai vet hvorfor. Det skyldes den blonde drosjesjåfør med en hel gjeng innfødte i bilen. Denne helt uvanlige konstellasjon vekker stor munterhet både i bilene rundt omkring og på gaten forøvrig.

På byen med Anna, Helen, Esther og Malakai

Glade til sinns ankommer vi hotellet. Alle de nye og sterke inntrykk svirrer rundt i hodene våre. Jens og jeg er skjønt enige om at det er bare få mennesker forundt, som slektninger, å ha fått en slik enestående anledning til et innblikk i en så fremmed verden som vår lille borgjemte og nesten glemte lille landsby med masse familietilhørighet. På Fiji er slektningeblood åpenbart mye tykker enn det som ellers er vanlig.

Torsdag, 15. september 1988

Malakai er 52 år gammel. Hans kone er 35 år gammel og er dessuten hans kusine. Begge har onkel Wilhelm som bestefar. Hun bragte med seg en sønn inn i ekteskapet. Deres første felles barn hadde hvit hud og blondt hår. Bare i ansiktet ser vi visse fijianske trekk. De har ytterligere en sønn og for 6 måneder siden fikk de tvillinger - en pike og en gutt som fikk navnene henholdsvis Ingrid og Jens. Vi ble invitert hjem til middag hos Malakai. Han kone er en førsteklases kokk.

Idag forlater vi Suva, men først avlegger vi et besøk hos Malakais familie for å ta avskjed med kone og barn og ikke minst de to tanter. Jens tok bilde av alle barna med og uten bestemødrene. Så kom den tunge avskjeden. Det går tydelig sterkt inn på oss alle. Begge tantene gråter sårt. Vi sier at kanskje kommer vi snart igjen, men ellers blir ikke mye sagt. Vi kan selv ikke riktig forstå at det etter så kort samvær med så fremmede mennesker kan oppstå så sterke indre følelser.

Vårt neste mål er det berømte Fijian Hotel. Det ligger på en øy i en stor lagune. Det er et totalt lite turistparadis. Vi bringes dit i Malakais drosje. Selv tar han inn i huset til sin

tante Helen på den andre siden av elven. Derfra er det heller ikke langt til flyplassen. Sent på ettermiddagen ankommer vi hotellet. Rommet vårt er en hel liten opplevelse med fantastisk utsikt ut over havet. Det opplyses at i dag er det ca. 720 gjester på hotellet. Hotellet er bygget slik at det nærmest gir inntrykk av å være tomt for gjester. Der er flere restauranter og ulike sportsaktiviteter tilbys hver dag. Vi nyter tilværelsen og gleder oss også til de to neste dagene med litt mer avslappende liv på stranden og i vannet. *Men ett viste vi - det beste med Fiji hadde vi allerede opplevet.*

*Hoss, Esther og Malakai
med barn og bestemødre*

Søndag, 18. september 1988

Vi står opp kl. 5 og pakker de siste sakene ned i kofferten. Malakai henter oss som avtalt kl. 6 "Norwegian time" og ikke "Fijian time" som han sier. På Fiji tar man det åpenbart ikke så nøye med tiden. Bestefaren med ett av barnebarna er der også. På flyplassen blir våre meget tunge koffertene uten videre akseptert. På stedets restaurant spiser vi frokost sammen. Klokken tikker og går. Vårt Fiji-eventyr nærmer seg ubehørlig sin slutt. Vi takker Malakai for alt han gjorde for oss. Han var et riktig godt menneske å være sammen med.

Idet Fiji blir borte under oss er tankene våre fylt til randen med en blanding av vemod, takknemlighet og glede.

Avsjed med neste generasjon!

På gjensyn Fiji! Takk for alt! Våre to familier hadde endelig funnet tilbake til hverandre! Måtte vi aldri mer miste hverandre av syne!

Edith Otterbech

Vedlegg 8

Sammendrag av Ingri Jølbos besøk på Fiji september 2001

Etter mitt første besøk i 1980 gjorde min Edith og jeg et nytt besøk i 1990. Nedenfor følger noen utdrag av det Ingri Jølbo skrev etter at hun hadde besøkt familien vår der i september 2001.

Helen med William (tidligere Wilhelm i Sigatoka)

"Vi kom frem til Fiji midt på natta 9. September etter en lang reise. Pga. En misforståelse med datoene var det ingen som kom på flyplassen (de trodde vi kom dagen etter). Etter en telefon til Esther fikk vi avtalt at Per og jeg skulle sette oss på en buss til Sigatoka. Etter litt humping, og diverse omveier, kom vi fram til Sigatoka, og familien Rounds sitt hus. Her ble vi tatt imot av Doris to små døtre som skrek "Auntie, auntie...", og kom smilende imot oss. Helen var der, Doris og Thomas. Også en del andre familiemedlemmer kom og hilste på, men det var litt vanskelig å holde orden på alle. Vi hadde det koselig med å se på bilder og fortelle om familiene i Norge og på Fiji. De fikk en del småting fra Norge som ble satt pris på. Etter hvert ble vi innkvartert på en resort hvor Doris jobbet.

Så bar det til Suva. Thomas kjørte, og det viste seg at han egentlig bodde i Suva. Dermed bodde vi hos ham da vi var der. Fikk møtt Esther, Malakai og dere ene datter og seks sønner. Rakk en del hjemmebesøk hos forskjellige slektninger. Alle var veldig koselig og satte stor pris på å få besøk fra Norge. Da Malakai fikk familietreet jeg hadde med fikk han tårer i øynene. Han har jo selv oppkalt en del av barna sine etter norske slektninger.

Så kom vi tilbake til Suva, og de arrangerte en stor avskjedsfest for oss. En tradisjonell fijiensk fest med mat tilberedt "under jorda" ved hjelp av oppvarma steiner. Utrolig godt. Vi fikk masse gaver og alt var overveldende. Eroni som var på besøk i Norge var der, og jeg

fikk være med hjem til han og besøke hans tre døtre og to sønner. Den eldste sønnen het Even, oppkalt etter tante Evy.

Så var de to ukene på Fiji gått, og Thomas skulle kjøre oss hele veien fra Suva til Nadi. På veien stoppet vi på Annas grav. Hun var ikke gravlagt på familiegraven, noe som bygget på en tragisk misforståelse. Etter at hun døde på sykehuset hadde nemlig kroppen til Anna blitt forbyttet med kroppen til en annen gammel dame. Denne andre gamle damen hadde ingen nær familie, og da den fjerne familien fra New Zealand kom, tok sykehuset feil av de to gamle damene. Den fjerne familien til den andre damen kjente ikke igjen den døde kroppen de stelte, og egentlig var det jo Anna. Anna ble altså gravlagt på denne familiens familiegrav, og der ligger hun nå. Da Annas familie kom for å stille henne ble selvfølgelig misforståelsen oppdaget, men Helen ville ikke ha noe oppstyr, og de lot derfor Annas kropp ligge der den først var begravet.

Vennlig hilsen Ingri - sønneatter av Ia."

Familie Vosalevu / Otterbech med barna
Daniel, Ingrid, Malakai, Esther, Paul, Luke, Jens

Navnesøstre Ingri og Ingrid
med felles forfedre

Vedlegg 9

Wilhelm Otterbechs familie på Fiji med Lanieta Vakaluma

De fikk barnene:

1. Anna (gift første gang med Vosalevu og andre gang med Roseru.)
2. Helen Rounds

A. Anna gift med Lepani Vosalevu fikk følgende 6 barn:

a. Aliti, b. Malakai, c. Mereseini, d. Lepani, e. Ilaisa, f. Tomasi

a. Aliti gift med Ali Raja. 8 barn:

1. Halima g.m. Dike. Barn: Koroi, Senimili, Tomasi, Sulveti, Aliti og Ben
2. Abhas g.m. Olivia. Barn: George Vasenai, Abhas og Pita
3. Richard g.m. Adi. Barn: Dike, Daniel og Henry
4. Safiq --- . Barn: Kristel og Trevor
5. Stino g.m. Christine. Barn: Stino, Joseph og Keresi
6. George g.m. Marie. Barn: Charlynn, Lawrence, Patrick og Simone
7. Margaret
8. Sam

b. Malakai gift med Esther. 6 barn

1. William Otterbech (1979)
2. Daniel (1982)
3. Malakai Haakon (1984)
4. Ingrid og.....
5. Jens. Tvillinger. (1988)
6. Paul Truls (1990)
7. Luke (1992)

c. Mereseini gift med Tevita. 5 barn

1. Eroni g.m. Emma. Barn: 5
2. Kalesi g.m. Are. Barn: 3
3. Save g.m. Mela. Barn: 3
4. Mesake g.m. Liku. Barn: 1
5. Anna g.m. William. Barn: 4

d. Lepani gift med Maria. 4 barn

1. Mere g.m. Ratu. Barn: 6
2. Aca
3. Caqi
4. Maleli

e. Ilaisa gift med Tiko. 5 barn

1. Ilaisa --- Barn: 1
2. Hellen --- Barn: 1
3. Mosese
4. Apete
5. Chris.

f. Tomasi gift med Louisa. 4 barn

1. Roselyn Anna
2. Henry g.m. Nika. Barn: 1
3. Margaret
4. Lepani

B. Anna gift med Ratu Emanueli Roseru fikk følgende 3 barn

a. Ratu Etuate, b. Ro Asela og c. Ratu Mikaeli

a. Ratu Etuate g.m. Serevina. 5 barn

1. Mika --- . Barn: 1
2. Dorote --- . Barn: 1
3. Vika
4. Ro Asela
5. Ro Ella

b. Ro Asela g.m. Livai. 1 barn

1. Streli

c. Ratu Mika g.m. Naikata. 4 barn

1. Tu Lino
2. Anna
3. Tu Samu
4. Ro Bai

C. Hellen gift med Sam Rounds fikk følgende 9 barn

a. Trevor (død), b. Beverly (død), c. John, d. Fintan, e. Thomas, f. Esther, g. Philip, h. Paul, i. Doris.

a. John gift med Vani. 4 barn

1. Esther
2. Joan
3. John
4. Kimberly

b. Fintan gift med Sherene. 3 barn

1. Sophia
2. Fintan
3. Whitney

c. Thomas gift med Vika. 2 barn

1. Thomas
2. Patricia

d. Esther gift med Malakai. (Otterbech). 7 barn

1. William
2. Daniel
3. Malakai
4. 5. Ingrid og Jens (tvillinger)
6. Paul
7. Luke

e. Philip gift med Marica. 4 barn

1. Hellen
2. Trevor
3. Philip
4. Sam

f. Paul Ugift

g. Doris gift med Dike Joe. 4 barn:

1. Litiana
2. Makareta
3. Nanise
4. Lanieta

Denne oppstilling ble ført ajour under Ingri Jølbos besøk på Fiji 2001. Mye kan selvsagt ha endret seg siden den gang da antallet var på hele 103 familiemedlemmer.

Veldegg 10
Krogh-slekten Bergen
Hanna Marie Kroghs forfedre på farssiden

Deler av Krogh-slekten er omhandlet i en bok av overrettssakfører Joh. K. Bergwitz, med tittelen "Trulseslekten Krog", Kristiania 1897-1902.

- Den første som der blir nevnt er Laurits Nilsen Krog. Kannik. Kapellan i det Trondhjemske. Sogneprest i Holmedal, Søndfjord, som han innehadde i ca. 60 år. Døde 105 år gammel.
- Sønn av forannevnte var Truls Lauritsen Krog var prest i Kvinherred, 1577-1582. Fra 1589 sogneprest i Bergen Domkirke til 1600 da han døde under pesten. Han var gift med Synnøve, som var av adelig slekt.
- Datteren Adelus Trugelsdatter Krog giftet seg med Thomas Hansen Ruus, magister, lector theologiæ, Bergen. De hadde 1 sønn og døtre.
- Den ene datter Edel Thomædatter Ruus ble gift med borger Christen Christensen. De hadde 2 sønner. Eldstemann stamfar til de slekter som omtales i nevnte bok.
- Truls Christensen Krog. Født Bergen 1637. Sogneprest Ørskog. Død 1705. I annet ekteskap gift med Inger Pedersdatter Finde, datter av sogneprest Peder Jørgensen Finde (i Førde) og hustru Anne Rasmusdatter Stoud, fra Bergen. Truls og Inger fikk antagelig 4 barn: Elisabeth, Jens, Karen og Sars.
- Jens, 1685-1752. Første hustru Catharine Magdalene Scheen. Fikk 6 barn - herunder Thomas Georg Krogh, hvorfra også vi stammer. cand. theol. 1707. Fra 1733 sogneprest i Rollag.
- I parentes kan nevnes at søster Karen Trulsdatter Krog, 1688-1744, giftet seg med Fredrik Christian Holberg, 1683-1748, som var bror av Ludvig Holberg. Arentz-slekten stammer også fra dem. Fredriks og Karens far, Christian Nilssøn Holberg, ca. 1625-1685, var oberstløytnant og kommandør på Bergenhus. Moren var Karen Pedersdatter Sem, 1647-1695.
- Thomas Georg Krogh, f. 1714 i Ørskog og d. 1785 i Vik, Sogn. Gift 3 ganger, men bare barn i annet ekteskap med Mette Marie Hoff, 1717-1773. Innehadde embedene: Kapellan til Haram (Sundmøre), Korskirken i Bergen, sogneprest til Daviken og sogneprest i Vik, Sogn. De hadde 3 barn, nemlig Karen, Camilla og Jens.
- Jens Andreas Krogh, 1740-1783, i Bergen. Hadde følgende embeder: Kapellan i Volda, sogneprest til Daviken, prest Nordfjord og sogneprest i Nykirken, Bergen.

Gift 1769 med Birgitte Margrethe Heiberg, f. 1744 i Gloppen - d. 1798 i Bergen. De hadde 1 barn. Vi stammer fra eldstemann Gabriel.

- Gabriel Heiberg Krogh, f. 1770 i Daviken - d. 1857 i Bergen. Skipsfører. Gift 3 ganger. I alt 5 barn. I annet ekteskap, gift 1813 med Jenny Smith, hvorfra vi stammer.
- (Jens) Andreas Johan Krogh, f. 1814 - død 1858 ved Odessa. Gift 1845 med Hanna Marie Jonassen, f. 12.10.1811 i Lodshavn - d. 18.01.1894 i Bergen. Hun var datter av lodsoldermand Jonassen i Farsund. De hadde 3 barn, Jenny Gabrielle, 1846-1882, Anton som døde 1 år gammel og Anton Jonas.
- Anton Jonas Krogh, 26.06.1850 - 1878. Kontorfullmektig i Bergen. Gift med Jacobine Alette Berentsen, 18.01.1851 - 1892. Hun var datter av kjøbmann Jacob Berentsen, død 1894 og hustru Bolette, død 1857. Anton og Jacobine hadde 5 barn:
 - Andreas Johan Krogh, f. 12.04.1870, ansatt i firmaet Joachim Hansen, Bergen. Spansk Konsul. Gift med Marie Antonette Magnus (kusine), f. 1879, (tante Mimmi). Datter av kjøbmann i Bergen, Christoffer Magnus, f. 1845 og Mina Magdalene Berentsen, f. 1848, søster av Jacobine.
 - Hanna Marie Krogh, f. 29.04.1873 i Bergen - d. i Oslo 02.04.1953. Ble gift i Johanneskirken, Bergen 03.08.1894, med Jens Otterbech.
 - Bolette Krogh, f. 1871 - d. 1873.
 - Jacob Berentsen Krogh, f. 1874 - d. 1878.
 - Jensine Dorothea Krogh, 07.01.1877. Tante Dora. Gift i England med Tom Langford.

Vår Hanna Marie vokste opp hos sin onkel og tante i Bergen, nemlig Joachim Hansen og Augusta, født Berentsen. Hanna, Andreas og Dora ble oppdratt på forskjellige steder. Andreas hos Jacob Berentsen på Haugen og Dora hos kjøbmann Sivert Berentsen og Ervine, født Høegh. De hadde ingen egne barn.

Joachim Hansens bror Hans Hansen var sjøkaptein og far til fru Westfal-Larsen, Helene Hartmann, Frithjof, Sverre og Hans. Hans var lektor i Arendal. Frithjof bodde på Lillehammer.

Vedlegg 11

Jonassen-slekten, Lodshavn

Hanna Marie Kroghs forfedre på morssiden

Nedenfor følger en oversikt over Hannas forfedre på morssiden som Hannas datter Ingrid hadde i sin tid satte sammen. I den såkalte "Listaboka" skal det åpenbart være mer å finne. En tidligere overlege Danielsen ved Flekkefjord Sykehus var den som da kanskje visste mest om de ulike familier i Lodshavn. Vi har selv ulike lokale avisutklipp og notater for de som måtte ønske å se mer på saken. Her kommer hva vår Ingrid i sin tid kunne fortelle.

Slektstavlen for Jonas Jonassen, Lodshavn.

Jonas Jonassen, 19.09.1773 - 28.02.1835. Lodshavn. Sønn til Jonas Jonsen, 1739-1812 og Olene Kristensdatter, 1736-1794.

Kirkeboken fra Farsund viser: Vielse 20.02.1800 mellom Skipper Jonas Jonassen af Lodshavn og pige Maren Jansdatter, 1775-1805. Forlovere var : Capt. Ely og Capt. Ebbe Lund.

Maren var datter til Skipper Jan Jonsen, 1773-1794, Lodshavn, og Anne Serine Eyelesdatter, 1737-1797. Jonas's far og Marens far var brødre, så Jonas og Maren var søskenbarn. Barna deres var:

- Jan, 30.11.1800 - død 4 uker senere.
- Jonas, 03.01.1802 - død 3 uker senere.
- Ane Severine, 31.07.1803 04.09.1840. Ugift

Maren Jansdatter døde 1805 bare 30 år gammel.

Den 09.07.1807 ble enkemand Skipper Jonas Jonassen gift med enke Ane Willumsen etter den danske Skipper Sigmund Willumsen som sammen hadde sønnen Carl Adolf (1802). Ane var datter til skomaker Hans Hansen Danielsen, Eikvåg.

Jonas's og Anes (Annas?) barn var:

- Maren Wilhelmine, døpt 26.05.1808, død 1842. Gift med Kjøbmand Thomas Henning Grue, Christiansand/Farsund.
- Oline Juliane, 1809 - ?, Gift med Jan Jonassen.
- Hanne Marie, født 13.10.1811. Gift med Andreas Johan Krogh, Bergen.
- Edel Cicilia, døpt 01.08.1817. Døde som barn.
- Christiane, 04-08.1819 - død ? Gift med Christian Cornelius Krohn.

- Amalia, 16.01.1821 - død ? Gift med Abraham Tønnesen.

Anna, Jonas' s 2. Kone døde i Bergen hos en av sine døtre.

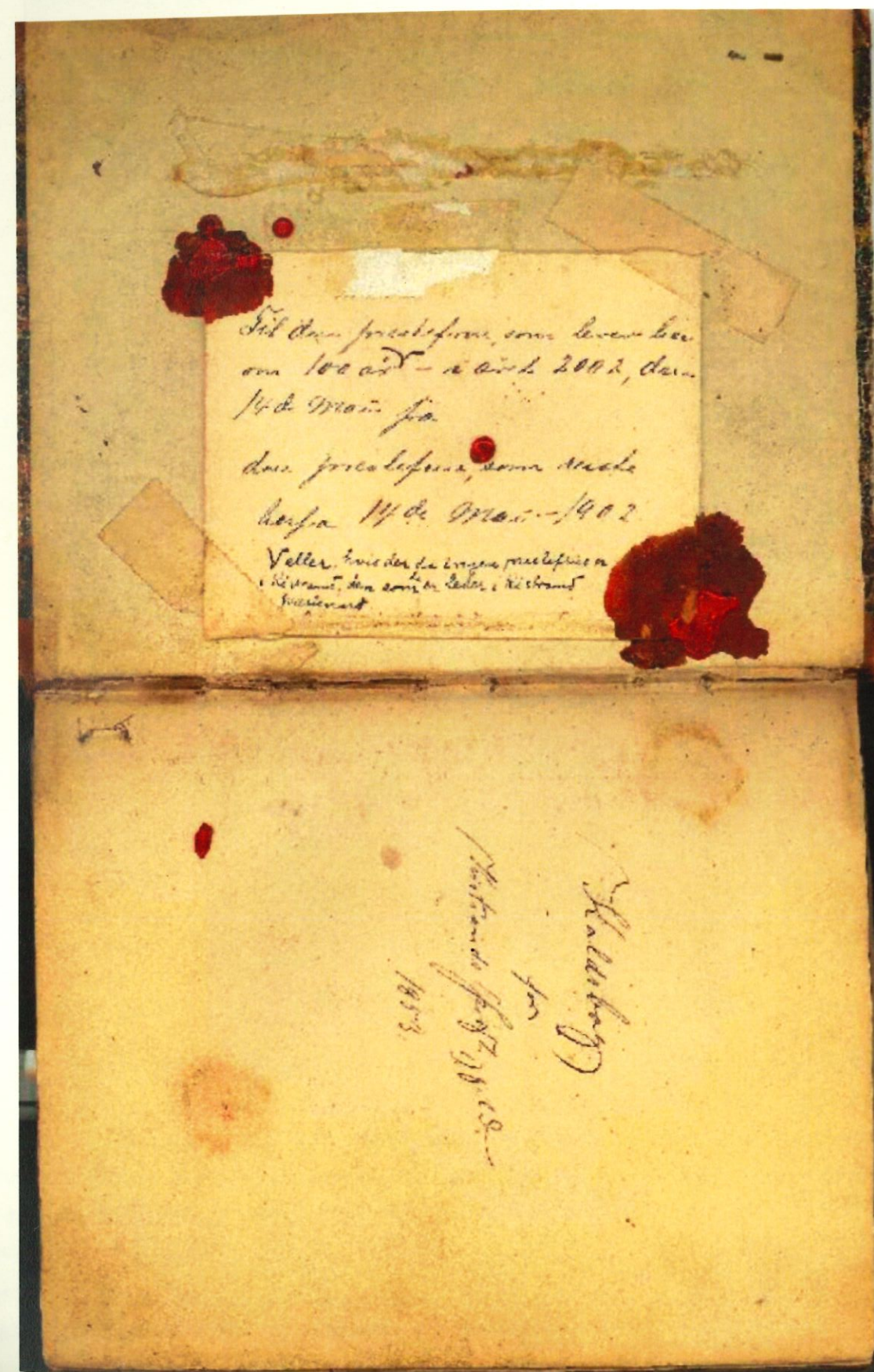
Jonas var Skipper, senere Losoldermand. Han utmerket seg i Kaperkrigen 1807-1814 som Captein på Kaprerer "Veiviseren". For sin innsats der ble han utnevnt til Ridder av Danebrog.

Han ble født på Mikaelsdagen/Mikkelsmessdagen 29.09.1773.

Hanne Maries og Andreas Johans sønn Jonas Anton Krogh giftet seg med Jacobine Berentsen. Deres datter Hanna Marie giftet seg 03.08.1894 med Jens Otterbech.

Vedlegg 12

100 års brevet av Hanna Otterbech

nogen kunde se. Alle, som så
 hendes hende aldrig vel et så
 iblgeligt væren. Men disse plud
 selig af en ondartet marconydom,
 som gik her og som tog flere
 smalt. Og nu sidder hendes
 moder her så tung, så uheldig
 og kan ikke nogensinde blive
 glad mere. Vi har været her i
 9 år og har i den tid haft 3
 børn 2 gutter og den lille pige
 Om en uge flytter vi til Gre
 ved Kristiansund og håber, at
 vi må være lykkelige i hvidsten
 til at hjælpe andre, som også
 lider.

 $\sim 2 \sim$

100 år gammelt brev fra prestefrue Hanna Otterbech åpnes i Lakselv i dag

Fra prestefruen
Denne tid følger man smukt fra Havn til København, og fra København til Otterbø. For på den lille flod medde konvolutten står det med tydelig håndskrift i svart blæk:
«Til den prestefruen, som lever på den anden side af Århus i den nordlige del, Fra den prestefruen, som vakte herfor i Lørdag den 1902.»
Så kan den virke som om prestefruen i Otterbø her tænkt at den kæreste ikke skal komme til, men heller om hunden får i Århus den skrift der det tilfældig.
«Eller hvis der da ingen prestefru er i Kistrand, den som du er i, så skal den gå til den prestefru i Havn.»
Brevet er formentlig nok lakket, og på permen i kælderboksen fra Kistrand præstebog. Boka er sat i bæk i 1853. Jens Otterbø var sønsegenset i Kistrand prestegjeld i 1894 og døde i 1902. Det er det på avsnittet.

[illegible]

Historiker Arvid Pettersen i
Lakelse mener man må
spekulere det, dersom be-
slutningen blir at innholdet i lee-
ve fra Hanna Otterbech ikke
 offentliggjøres.

— Som utgangspunkt er dette et
personlig brev. Det kan innholde
de personlige styringer som bare
var ment for dagens postkasse.
Man går ikke inn i andres brev,

sånn som videre, understreket
Pettersen.

Historikeren sier han vet
ikke var helt enkelt for familien
Otterbech å bli i Porsanger.

— Brevet kan derfor innholde
personlige forhold som tapet av
et familiemedlem, som ikke bare
var det offentliggjorte i gene-
alogietræet Pettersen.

Historikeren håper imidlertid
at brevet skal innholde inter-
essante ting fra perspektivet som

Historiker Arvid Pettersson minner man må respektere en eventuell homofobisk önskan om en total förbud i det hundre år gamla Sverige som ännu är dag.

Artikkel i Finnmark Dagblad, tirsdag 14. Mai 2002, side 6, av journalist Tor Kjetil Kristoffersen

Klokken 15.00 i dag åpner prestefrue Inge Bækkevar i Porsanger brevet som ble skrevet til henne av daværende prestefrue i Kistrand prestegjeld, Hanna Otterbech, for nøyaktig hundre år siden.

Brevet som har vært omspunnet av et hemmelighetens slør, skal åpnes i dag på prestekontoret til sogneprest Arne Birger Gjestland. Brevåpner er hans kone, Inger Bækkevar.

Fra prestefruen.

Dermed følger man ønsket fra brevskriveren, Hanna Otterbech. For på den lille falmede konvolutten står det med sirlig håndskrift i svart blekk:

"Til den prestefrue som lever her om hundre år - i året 2002, den 14de mai. Fra den prestefruen, som reiste herfra 14de mai - 1902".

Så kan det virke som om prestefrue Otterbech har tenkt at det kanskje ikke er noen prestefrue her om hundre år, for med liten skrift er det tilføyd:

"Eller hvis der da ingen prestefrue er i Kistrand, den som da er leder i Kistrand prestegjeld".

Brevet er festet med to lakksegl på permen i kaldsboken for Kistrand prestegjeld. Boka er tatt i bruk i 1853. Jens Otterbech var sogneprest i Kistrand prestegjeld fra 30. Mai 1894 til 14. Mai 1902. Det er på avreisedagen fra Kistrand at prestefruen har lagt igjen et avskjedsbrev til sin etterkommer om 100 år.

Etterkommere til stede.

Finnmark Dagblad møter en lett stresset prestefrue av i dag hjemme i sogneprestboligen i Lakselv. Inger Bækkevar er nemlig ikke bare prestefrue, men jobber som lærer ved Lakselv videregående skole. Mai er som kjent måneden for heldagsprøver, så derfor stresset.

Hun forteller at under dagens åpning av brevet, vil barnebarnet av Hanna Otterbech, Jens Otterbech, være til stede. Mannen som er oppkalt etter sin bestefar, har nylig blitt pensjonert fra jobbet i norsk utenrikstjeneste i Hanoi. Til Lakselv kommer han direkte fra Sveits sammen med sin sveitsiske kone og deres datter.

Det var sønnen deres som fant en artikkel om brevet på internett. De skrev et brev til daværende biskop Ola Steinholdt, at de ønsket å være med under åpningen av brevet, forklarer Inger Bækkevar.

Offentliggjøring vurderes.

Det er vanskelig å tippe hva som står i brevet. Kanskje det står noe om hvorfor de reiste, eller hvordan de har hatt det på Kistrand? De mistet et barn mens de bodde der, så kanskje det står noe om det, undres Inger Bækkevar. Prestefruen sier hun først vil lese brevet selv, før hun lar familien Otterbech se på det. Hun sier de i samråd vil avgjøre om innholdet i brevet skal offentliggjøres. I så fall vil brevets innhold bli lest opp under gudstjenesten i Kistrand kirke kommende søndag.

Respekterer hemmelighold

Historiker Arvid Petterson i Lakselv, mener man må respektere det, dersom beslutningen blir at innholdet i brevet fra Hanna Otterbech ikke offentliggjøres

Som utgangspunkt er dette et personlig brev. Det kan inneholde personlige ytringer som bare var ment for dagens prestefrue. Man går ikke inn i andres brev, sånn uten videre, understeker Petterson.

Historikeren sier han vet det ikke var helt enkelt for familien Otterbech å bo i Porsanger.

Brevet kan derfor inneholde personlige forhold om tapet av et familiemedlem, som ikke har noe med offentligheten å gjøre, poengterer Petterson.

Historikeren håper imidlertid at brevet skal inneholde interessante ting fra presteparet som gjorde veldig mye både for samtidens og ettertidens Porsanger.

De gjorde en uvurderlig innsats for den samiske kultur og delvis også for den kvenske, sier Petterson.

Historiker Arvid Petterson mener man må respektere en eventuell hemmeligholdelse av innholdet i det hundre år gamle brevet som åpnes i dag. (Billedtekst)

En radikal prestefamilie

- Prestefamilien Otterbech satte spor etter seg i Porsanger og Karasjok. De var en radikal prestefamilie for sin tid.
- Jens Otterbech var født i Talvik i 1868 der hans far, Ingvald Mathias Otterbech var sokneprest. Moren var bergenskvinnen Anna Louise de Seue. Jens ble gift med Hanna Marie, født Krogh i Bergen i 1873. Jens var sokneprest i Kistrand Herred, nå Porsanger kommune, fra 1896 til 1902. Ved folketellingen i 1900 hadde de tre barn.
- Prestefamilien var svært opptatt av samenes kår i en tid med sterk fornorskning. De drev fram byggingen av barnehjemmet i Kolvik, og ekteparet jobbet hardt for pasifistsaken, avholdssaken, og hun var dessuten aktiv vegetarianer. Både han og hun var forfattere av flere bøker.

- Jens Otterbech fikk opprettet landets første gamlehjem i landdistrikter på Kistrand i 1902. Han var også pådriver for at en samisk videregående skole ble startet i Karasjok i 1936. Den bar navnet "Jens Otterbechs Minde", og var fra 1939 et av landets første flyktningsmottak da innbyggerne i Petsamo rømte krigen mellom Sovjetunionen og Finland.
- Familien Otterbech flyttet fra Kistrand til Øre på Nord-Møre der han virket som prest i fem år. Jens ble senere sokneprest i Rogaland, og en av pådriverne for Finnemisjonen, den senere Samemisjonen.
- Jens Otterbech var en sterk kandidat til biskop i Hålogaland 1919, mens hans radikale vesen, satte en stopper for utnevnelsen. Otterbech døde i Stavanger 1921. Hanna Marie døde i 1953.

Vedlegg 14

Kistrands radikale prestefamilie

Hanna og Jens Otterbech forlot prestegården i Kistrand i 1902

De var to modige radikalere i sin samtid. Så radikale at det sannsynligvis kostet prest Jens bispestaven i Hålogaland

Artikkel i Finnmark Dagblad, 18.05.2002, journalist Stein Torger Salamonsen

Kistrand prestegård anno 14. Mai 1902. Sokneprest Jens Otterbech og familien er på flyttetot. Avreisedagen gjør prestefrue Hanna Marie Otterbech noe så uvanlig som å skrive et brev hun adresserer til prestefruen i Kistrand 100 år senere. Det er en familie ennå preget av sorg som reiser denne maidagen. I det båten forlot Kistrand kan de se sakresti-inngangen på kirka. Like ved har yngste datter Anna nylig fått sin grav.

Fra Talvik

Sokneprest Jens Otterbech ble født i Talvik i 1868 der faren Mathias var sokneprest. Hans mor var Anna Louise med det franskklingende etternavnet "de Seue", et bergensnavn kjent så langt tilbake som til 1600-tallet. Hun var av fransk hugenottslekt som flyktet fra fedrelandets religionsforfølgelse.

Faren døde da Jens var 2 år. Jens ønsket å ta over farens gjerning i Finnmark. Etter artium i Kristiania, studerte han teologi før han avla eksamen i samisk.

I løpet av et hektisk år dro han på studiereise til Tyskland, jobbet som lærer, var innom arbeidet i Indremisjonen før han i 1894 ble bestyrer ved fiskerhjemmet i Vardø. 30. Mai samme år ble han utnevnt til sokneprest i Kistrand.

Hans frue, Hanna Marie hadde pikenavnet Krogh og var født i Bergen i 1873. Mens de bodde i Kistrand ble tre av barna født. Avreisedagen 14. Mai 1902 var Håkon syv og Werner fem år. Senere kom Ingrid, Gunnar og Evy til verden.

Samisktalende

Jens snakket samisk, og startet sin prestegjerning i en svært samiskdominert fjord. Ved folketellingen i 1900 var det 1.947 mennesker i Kistrand herred. 1.013 var samer, 652 var kvæner og 104 definert som både samer og kvæner. 261 oppga å være nordmenn.

Det vesle borgerskapet som fantes, hadde sitt hovedsete i Kistrand på den tiden. Allmuen, porsangerværingene, ble betraktet som fattige, dog ikke så fattige som allmuen i de fleste norske byer på den tiden. I Porsanger manglet nemlig folk sjeldent noe å spise.

Foruten prestefamilien bodde også lærerinnen Amalie Thomassen og hushjelp Birgitte Aaslie Larsdatter på prestegården i Kistrand.

Hverdag og fest

Til hverdag og fest kunne presteparet møte den lille håndfull besteborgere på stedet. Det var distriktslege Fredrick Johan Mørck fra Son, og hans frue Vilhelmine fra Kristiania.

Det var også "udødelige" lensmann Erik August Grape, den svenske kvænen som arbeidet som lensmann i Kistrand i ufattelige 60 år, hans frue Olava Margrethe fra Hammerfest. Deres voksne sønn Hjalmar var lensmannsassistent, mens datteren Sofie var lærerinne og organist. Lærerinnen var også datteren Hildur.

Dessuten drev landhandler John Lillebo fra Røros sin butikk på Kistrand. Han var gift med Marie fra den kvænsk-samiske bygda Muonioniska hvor den kjente presten Læstadius en gang virket.

Hjertesak

For Jens Otterbech var det å virke blant samene en hjertesak gjennom hele livet. Det i en tid da offisiell norsk politikk var å utrydde samisk kultur. Han ble snart kjent som en mann som var flink å kommunisere med allmuen.

Etter åtte strevsomme år i Finnmark flyttet de til Øre i Nordmøre hvor han virket i fem år. Deretter bar det til Stavanger, hvor han var prest i Hetland menighet samtidig som han i alle år arbeidet med Den norske Samemisjon.

Hele tiden opptatt av sitt hjemfylke, arbeidet han utrettelig for å få etablert barnehjem og gamlehjem der oppe i nord. Barnehjemmet i Kolvik ble reist. Det samme gjorde gamlehjemmet, som først overtok centraltelegrafbygget i Kistrand etter at stasjonen i Vest-Finnmark ble flyttet til Hammerfest. Senere ble nytt gamlehjem bygget av Samemisjonen i Lebesby.

Fredssaken

Hele sitt voksne liv var han engasjert i fredssaken, målsaken, jorddyrkings-, skogs- og avholdssaken. Hanna fulgte sin mann i tykt og tynt, og delte sin manns interesser.

Men en interesse, som for meg rager over alle de andre, knytter seg til den del av Norge som kalles Finnmark, det folk, dets historie og dets målsak.

Finnmark går veldig fram, det er framtidens land, mente Jens Otterbech.

Fra 1899 samarbeidet han med sokneprest Tandberg i Lebesby, og sammen redigerte de bladet "Sami Usteb".

Skarp i tonen

Otterbech var kjent for å være meget skarp i tonen, refsende, folkelig, modig og utrustet med rettferdighetsfølelse.

Aldri sparte han på kruttet i sin kritikk av norske myndigheters framferd mot samene. Han tordnet fra både prekestol og i avisenes spalter.

Tvangssystemet er gjennomført med en hardhjertet konsekvens. Man kunne ikke tenke på det uten at den dypeste harme kommer over en, raste han om Stortingets vedtatte fornorskningspolitikk.

I den sammenheng var han ingen diplomat.

Jeg ønsker jeg aldri må tale slik at alle mennesker taler vel om det, for da har saltet mistet sin kraft. Ild inn i verdensmennesket, nåde over synderen, det er Jesu vei, mente soknepresten som politisk var langt forut for sin tid.

Pasifist

Han var pasifist, som sin frue, og da verdenskrigen brøt ut i august 1914 tok han Bibelen for seg. Offentlig hevdet han at alle former for krig, enten det dreide seg om angrep eller forsvar, var i strid med Guds ord.

Hanna, som alltid var like engasjert i sin manns gjerning og interesser, jobbet ivrig alle sine dager for både freds- og avholdssaken. Som vegetarianer avholdt hun seg fra å ete kjøtt, og arbeidet også ivrig for vegetarisme som livsstil. Det avstedkom en kokebok for vegetarianere fra hennes penn.

Dristig

I en annen bok fra hennes hånd "Barnebilder for voksne" gir hun rørende innsiktsfulle skildringer av hvordan barn kan oppleve de voksnes verden. Blant annet hvor vanskelig det kan være for barn å oppleve foreldrenes skilsmisse, et dristig tema i hennes samtid.

Å være forkjemper både for samenes sak og i mot militærvesenet fikk konsekvenser. Da Jens Otterbech i 1918 fikk flest stemmer ved bispevalget i Nord-Norge dro han til Kristiania.

I møte med statsråd Løvland la han uredt fram sitt syn på det militære og på rettferdighet for samene. Løvland utnevnte ikke finnmarkingen Otterbech til landsdelens biskop.

I flere år var han redaktør av "Lappenes Venn", og var medforfatter i bøker om samene.

Generalsekretær

Fra 1919 var han generalsekretær i Finnemisjonen, og omkring 1920 besøkte han sitt kjære Finnmark for siste gang. I desember 1921 var det veis ende for den ikke-voldelige kriger samtiden kalte "Finnmarkspresten".

Jens Otterbechs krefter var brukt opp. Hans siste store ønske ble først realisert i 1936 da den samiske ungdomsskole ble åpnet i Karasjok under navnet "Jens Otterbechs Minne".

- Gud velsigne samene. Han la dem gå en lys og rik framtid i møte - med åndelig frigjørelse i Jesu Kristi Ånd, var hans hilsen til folket han elsket og som han etter beste evne hadde forsøkt å bistå i en vanskelig tid.

Hans åndelige testamente ble utgitt i 1923 under tittelen "Til det land jeg vil vise deg", og består av en samling taler og prekener.

Fortsatte

Hanna fortsatte sin forfatterkarriere. Hun utga boken "Skyggen" tilegnet ungdommen og ungdomslivet i tillegg til både dikt og salmer. Det het seg at hun engasjerte seg for Stavangers

"løse piker" i forsøk på å hjelpe dem.

Hannas interesse for teater og konserter passet seg dårlig for en prestefrue i Stavanger. Det hevdes hun dro til Oslo for å få utløp for sine kulturinteresser.

Hun ble karakterisert som en mild, men sterk kvinne. Hanna Otterbech døde i 1953.

I morgen vil nåværende prestefrue i Porsanger, Inger Bækkevar offentliggjøre brevet Hanna Otterbech adresserte henne for 100 år siden. Det skjer i forbindelse med gudstjenesten i Kistrand kirke.

En sorgfull mors forsøk på å motvirke at "om hundre år er all ting glemt", tror sønnesønnen hennes som også heter Jens. Hanna og Jens Otterbech ble ikke glemt, og blir det nok ikke heller.

Journalsitens kildemateriale:

Arvid Petterson

Porsangers bygdebøker

Inger Bækkevar

Tromsø Museum

www.digitalarkivet.no

Evy Otterbechs biografi om faren Jens

Vedlegg 15

Gripende brev

Hanna Otterbechs brev fra 1902 lest opp for 250 i Kistrand kirke

Artikkel i Finnmark Dagblad, 21.05.2002, av journalist Tor Kjetil Kristoffersen

I en mer enn fullsatt Kistrand kirke søndag, ble innholdet i prestefrue Hanna Otterbechs brev fra 14. Mai 1902 lest opp av dagens prestefrue Ingrid Bækkevar.

Kirketjener Helge Ragnvald Olaussen opplyser til Finnmark Dagblad at det gjennomsnittlig er 15 kirkegjengere som besøker en gudstjeneste i Kistrand kirke.

Fullsatt kirke

Sist søndag anslo han at det var hele 250 stykker til stede i Porsanger eldste kirkebygg. Alle benkeradene var fulle, og det var mer enn folksomt på galleriet. Noen fikk ikke plass i selve kirkeskipet, og måtte hente stoler fra menighetshuset og benket seg til ute i våpenhuset.

Det som hadde fått folk til å gå mann av huset til denne pinsegudstjenesten, var spenningen knyttet til innholdet i brevet fra Hanna Otterbech, prestefruen som forlot Kistrand den 14. mai 1902. Og menigheten ble tydelig grepet av innholdet. Alle vi snakket med etter gudstjenesten var dypt rørt.

Gripende

Det var et veldig gripende brev. Tenk å sitte med slike tanker om at brevet du skriver skal åpnes først om hundre år. Sitte der og ikke vite om det bor folk her, og at det er en kirke her sier Asbjørn Andersen.

Den staute fiskeren fra Smørfjord sier det var utrolig sterkt å høre om Hannas savn etter sitt barn.

Man tror man er sterk, men man er egentlig liten i sånne øyeblikk, sier Andersen stille.

Grethe Liv Olaussen fra Olderfjord er enig.

Man kan ikke forestille seg en mors følelse på dagen hvor hun må reise fra den lille barnegraven, og vite at hun aldri mer kommer til å få se den igjen. Det må ha vært vondt, fastslår hun.

Lokalhistorie

Lærerinnen og bonden fra Olderfjord syntes videre det var svært interessant å høre, hvordan prestefamilien hadde det sosialt for hundre år siden.

Et nærmere innblikk i hvordan det var på Kistrand for hundre år siden fikk også de som deltok på kirkekaffen etter gudstjenesten. De to historikerne og forfatterne Richard Bergh og Arvid Petterson holdt to svært interessante foredrag.

Vedlegg 16

” - Også kanskje vi sees der, hvor intet ondt er.”

Prestefruens brev fra 1902 lest opp i Kistrand kirke

Avisartikkel med bilder i "Sågat", 21.05.2002, av Lars Birger Persen

Kistrand kirke var fylt til trengsel da det hundre år gamle brevet skulle leses opp offentlig for første gang.

Prestefrue Hanna Otterbechs brev til sin etterfølger Inger Bækkevar var et brev med sorgfullt budskap.

En time før gudstjenesten i Kistrand kirke på første pinsedag begynte folk å strømme til. Fra hele Porsanger kom de i biler og med buss, for å overvære opplesningen av brevet fra prestefrue Hanna Otterbech.

Fylt til randen

Ved gudstjenestens begynnelse ble det klart at det langt fra var sitteplasser til alle. Benker ble plassert langs midtgangen, og ekstra stoler ble satt ut i inngangspartiet.

Likevel måtte mange nøye seg med ståplass, og så vidt vi kunne beregne var det mer enn 250 mennesker til stede. Det er omtrent 20 ganger så mange som på en ordinær gudstjeneste i Kistrand kirke.

Biskop og barnekor.

Og den svært fulltallige menigheten fikk oppleve en verdig og rørende ramme rundt seremonien.

Tidligere biskop Ola Steinholt holt prekenen, Lakselv barnekor sang, og for første gang fikk vi oppleve applaus i Kistrand kirke.

Nåværende prestefrue i Porsanger, Inger Bækkevar, leste så opp brevet fra sin forgjenger for hundre år siden. Vi gjengir brevet i sin helhet.

lars@sagat.no

Brevet fra prestefrue Hanna Otterbech

Den dagen familien Otterbech reiste fra Kistrand, den 14. Mai 1902, skrev Hanna Otterbech et brev. Det var adressert til "Den prestefrue, som lever her om 100 år, i år 2002 den 14. Mai".

Brevet var festet til kallsboken for Kistrand prestegjeld med to røde lakksei. - At ingen i løpet av disse hundre år har falt for fristelsen og åpnet brevet før tiden er i seg selv et lite under, sa nåværende prestefrue Inger Bækkevar før hun leste opp brevet i Kistrand kirke under pinsegudstjenesten den 19. Mai 2002.

(Her fulgte brevtteksten i sin helhet. En kopi utskrevet i klartekst finnes under kapitel VII "Hanna Otterbech")

Teksten til bilde nr. 1 og 2.

"Mer enn 250 til stede: Kistrand kirke var fylt til randen under pinsegudstjenesten, og folk var kommet fra hele kommunen for å overvære opplesningen av Hanna Otterbechs brev. Det var en flott ramme rundt det hele, med sang fra Lakselv Barnekor (over) og preken av tidligere biskop Ola Steinholt. Det måtte settes in ekstra benker og stoler, men ennå var det mange som fikk ståplass under gudstjenesten den 19. Mai.

Teksten til bilde nr. 3.

Leste opp brevet fra sin forgjenger for hundre år siden: Inger Bækkevar leste opp brevet fra Hanna Otterbech, som hadde ligget uåpnet i hundre år. Det var et sorgtungt og rørende brev fra en mor som hadde mistet sin lille datter.

Teksten til bilde nr. 4.

Ved lille Anna Otterbechs grav: Tidligere biskop Ola Steinholt, dagens prestefrue, Ingrid Bækkevar, Hannas barnebarn Jens Otterbech, hans datter Renée og kona Edith foran sakrestiet der lille Anna ble begravet i 1901.

Vedlegg 17

"Ville De være så kjerlig at verne om den lille grav"

Sorg og savn. I et brev fylt av sorg, savn og håp regnet prestefru Hanna Otterbech med at alt var glemt om hundre år.

Lest opp. I går ble det forseglede brevet, som var skrevet for hundre år siden, lest opp i Kistrand kirke.

[illegible]

Aftenposten 21.05.2002 av journalist Ole Magnus Rapp

Den vakre kirken i Kistrand ved Porsangerfjorden var fylt til siste ståplass. Alle ville være tilstede da det hundre år gamle, forseglede brevet fra prestefrue Otterbech til "prestefruen anno 2002" skulle leses opp.

Like inntil Kirkeveggen var en liten grav pyntet med krans. Her hviler lille Anna som døde av sykdom bare 14 måneder gammel. Dødsfallet var grunnen til prestefru Otterbechs store sorg. I brevet ber hun dagens prestefrue om å se etter det lille gravstedet.

Det skal Inger Bækkevar, konen til sogneprest Arne Gjestland, gjøre. Hun skal også selv skrive et brev til prestefruen i Porsanger anno år 2102.

En fullstendig tyst menighet lyttet til nåværende prestefruens opplesning.

Inger Bækkevar tar også den lydhøre menigheten med på en reise gjennom prestefamilien Otterbechs liv. Jens Otterbech var sønn av presten i Talvik i Finnmark.

Hanna, født Krogh i Bergen, giftet seg med ham og flyttet nordover i 1894, bare 21 år gammel. De fikk seks barn, tre gutter og tre jenter.

Sterk kvinne

Hanna blir husket som en sterk kvinne. Hun var radikal, hun tok barnas parti og jobbet for piker som hadde havnet på skråplanet. Freds- og avholdssaken sto henne nær. Presten Jens Otterbech blir husket i Finnmark for sitt arbeid blant samene. Han lærte seg "hjertespråket" samisk, og han jobbet mot den harde fornorskningsprosessen. Otterbech var også en fredens mann, og var i mot datidens opprustning.

Etter åtte år i Porsanger var prestefamilien fem år i Øre på Nordmøre før Otterbech ble ordinert som prest i Hetland ved Stavanger. I 1918 fikk han flest stemmer ved biskopvalget i Nord-Norge, men ble ikke valgt, mye på grunn av sine sterke meninger om fred og sympati for samene.

Husker bestemor

Blant tilhørerne i Kistrand kirke er også Jens Otterbech, barnebarn av presten Otterbech. Her er også hans oldebarn, Renée.

Å få brevet fremført slik i kirken var en stor opplevelse. Et sterkt brev, der jeg kjenner igjen min bestemor, sier den pensjonerte diplomaten. Jens Otterbech husker sin bestemor Hanna.

Jeg føler at hun ønsker å dele mange av sine tanker med dagens samfunn. Slik jeg kjente henne ville hun gledet seg stort over det som skjedde i kirken her i dag, sier han.

Billedtekst:

Minnes. Lille Annas grav er ikke glemt. Fra venstre pensjonert biskop Ola Steinholt, prestefrue Inger Bækkevar, Jens Otterbech, hans datter Renée og hans kone Edith. 90 år gamle Josefine Fredriksen og mange andre fra Kistrand deltok også i den spesielle gudstjenesten.

Vedlegg 18

Kort presentasjon av Talvik og Rakkestad paa 1870-tallet

I 1862 hadde Talvik 1'938 innbyggere. För sammeslaaingen med Alta hadde Talvik i 1964 3'266 innbyggere. Nedenfor følger et utsnitt om Talvik fra 1879 av Sophus Tromholts "Under nordlysets Straaler: Skildringer fra Lappernes Land", 1885. (Det gir en meget lesverdig skildring av det stedet hvor vår Ingvald Mathias Otterbech hadde virket 10 år tidligere.)

Talvik paa 1870 tallet

Lier, hvis høieste Dele er dækkede med Smaaskov, der ogsaa kryber op ad de mørke, alvorsfulde Fjælde bag ved; nede ved Vandet en Række af Huse, nogle smaa og simple, andre store og pyntelige - det er det venlige Billede, hvorunder Talvik præsenterer sig for den Fremmede. Den forholdsvis betydelige Bebyggelse og hele Landskabets Præg i øvrigt gjør, at dette Sted langt mere minder om Sogn og Hardanger end om Finmarken. Vandrer man et lille Stykke op ad de kratbevoksede Skraaninger, kommer man til den smukke og store, af frodig Løvskov omgivne Sø Storvandet, der har sit Udløb i Fjorden gennem en lille Elv, som brusende og larmende haster af Sted i sit dybe Leie og hist og her danner en lille kvik Fos. Staa her paa en af de tæt bevoksede, høie Skrænter en smuk og stille Formiddag, ene med den ensomme og store Natur, medens Smaafuglene kvidrer i Krattet, medens Elven skummende iler af Sted der nede, medens Øiet dvæler ved den fengslende Udsigt ud over den stille Fjord og Fjældene hinsides den - da vil De let være udsat for at kunne bilde Dem ind, at De ved et Trylleslag er hensat til et af de henrivende Punkter i det skotske Høiland eller Schweiz.

Noget høiere end Husenes Række ligger Kirken. Som De paa Billedet ser, var den under Bygning, medens jeg opholdt mig her. Dens Forgænger blev nemlig et Aars Tid tidligere

paa en voldsom Maade tvungen til at tage sig et Bad i Fjorden. Under en af de frygtelige Orkaner, der den Gang hærgede Finmarken, blev hele Kirken nemlig en Nat væltet omkuld og blæst ud i Søen. To andre Kirker i Finmarken havde samme Nat den samme Skæbne.

Lidt oven for Kirken ligger den store og hyggelige Præstegaard, hvor jeg fandt en hjertelig og gjæstfri Modtagelse hos de unge Præstefolk. Jeg havde en ganske særlig Grund til at ønske at tilbringe en Nat her. Det spøger nemlig i denne Bygning, fortælles der, og ikke blot er dette et almindelig udbredt Rygte blandt Befolkningen ved Altenfjorden, men jeg havde saamænd hørt Paastanden bekræfte af Folk, der selv har oplevet saadanne mystiske, nervespændende og haarreisende Hændelser i Præstegaarden. Den nuværende Præst har kun boet her en kort Tid og har ikke oplevet noget særdeles i saa Henseende - kun en Gang imellem nogle uskyldige Løier som f. Ex. at Dørene aabner sig af sig selv, eller at usynlige Hænder banker paa dem - men hør blot, hvad Talvik Lensmanden, min fortræffelige Reisefelle, har fortalt mig.

Han sov en Nat i Præstegaarden i det Værelse, der særlig skal være Spøgeriets Tumbleplads. Næppe har han slukket Lyset, før der oppe fra et af Værelsets Hjørner lyder et frygteligt "Ha-ha-ha!" med en saa infernalsk Betoning, som kun en Provinsskuespiller kan frembringe, naar han spiller Asmodæus eller en lignende gemytlig Fyr fra Underverdenen. Lensmanden, en Kraftkarl, der ikke troede paa og ikke var bange for hverken Dæmoner eller Spøgelser, tændte Lyset igjen og undersøgte Værelset indvendig og udvendig paa alle Ender og Kanter. Der var ingen og intet! Han gaar i Seng igjen, slukker Lyset og ligger i forventningsfuld Spænding. Pludselig lyder den ubehagelige Stemme igjen: "Ha—ha—ha!" Det begyndte at krible Lensmanden ned ad Ryggen, Situationen blev ham lidt underlig, og han gjemte sig under Dynen. Et Kvarter hengaar i Stilhed, hans Sind kommer atter i Ligevægt, og han begynder at smile over sin taabelige Frygt og Indbildning. Han vil lige til at krybe frem under Dynen, da lyder det for tredie Gang: "Ha—ha—ha!" Det var mere, end Lensmanden kunde udholde; det gav et Sæt i ham, saa Brædderne i Sengebunden faldt ud, og han selv dumpede ned paa Gulvet med Sengklæderne over sig. Der blev han liggende begravet uden at turde røre sig, indtil Søvnens bragte ham til at glemme sin Rædsel.

Da Pigen den næste Morgen kom med Kaffe, fandt hun Sengen tom. Man antog, at Lensmanden var gaaet sig en Morgentur. Man venter en Time, man venter to - Lensmanden kommer ikke. Pigen bliver atter sendt ind, Sengen er tom som før. Man venter endnu en Time, men da Lensmanden fremdeles spiller den Usynlige, gaar Præsten

selv ind i Værelset. Der laa Lensmandens Klæder, men hvor var han selv? Præsten undersøgte Sengen - der laa nede paa Gulvet under alle Sengklæderne den sovende Lensmand og drømte om sit natlige Eventyr.

Saaledes passeret Anno Domine 1879.

Jeg har en vis Forkjærlighed for det Omraade af Sjælelivet, hvor det Naturlige og det Overnaturlige synes at mødes, og har altid haft en brændende, men des værre aldrig tilfredsstillet Begjærighed efter en Gang selv at opleve lidt i Retning ad Spøgeri. Derfor bad jeg om at maatte sove i det berygtede Værelse, et Ønske, som Præsten beredvillig imødekom. Jeg undersøgte Værelset, saa efter, om der laa nogen gjemt i Skabene, Bordskuffen eller under Sengen, men intet mistænkeligt opdagedes. Efter at have lagt mig, laa jeg et Par Timer vaagen, stadig ventende paa, at der skulde komme noget; men ikke den ringeste Lyd forstyrrede Stilheden omkring mig, ikke det svageste Pust fra nogen overnaturlig Verden gav sig til Kjende, og da jeg vaagnede om Morgenens, var jeg akkurat lige saa klog som før.

Noget efter Middag sagde jeg Farvel til mine nye Venner i Talvik, og drog med Baad videre mod Syd for at naa Kaafjord ved Altenfjordens sydvestligste Bund. Der blæste en saa udpræget Modvind, at selv den mest sangvinske Natur ikke kunde falde paa den Tanke, at Seilet muligvis kunde blive til nogen Nytte. Det blev derfor tilbage i Talvik, til stor Trøst for mig. Paa denne Tur hændte der for øvrigt intet som helst, der er værd at omtale. Men det vilde ogsaa være i høi Grad fordringsfuldt at forlange, at man uafbrudt skal opleve Begivenheder, som fortjener at optegnes for kommende Slægter.

Rakkestad

Kommunen har, fra langt tilbake, alltid vært en typisk landbrukskommune. Den regnes blant landet aller største i sitt slag. Den har gjennom tidene vært gjenstand for gjentatt endringer i omfang og tilhørighet. Her er det gjort noen svært gamle steinalderfunn. Det eldste funnet skriver seg fra 9.600 år tilbake i tid.

Med åpningen av Østfoldbanens Østre Linje i 1882 fikk Rakkestad jernbane-forbindelse til hovedstaden.

Innen dagens kommunegrenser finner vi kirkene Rakkestad, Degernes og Os.

Rakkestads nabokommuner er i dag: Sarpsborg, Skiptvet, Eidsberg, Marker, Aremark og Halden. Dagens innbyggertall er på nærmere 4.500.

Annas "Hougaard" eksisterer fortsatt, men i dag under navnet "Hauggård". Antagelig er det foretatt betydelige moderniseringer siden den gang. Den skulle ikke være vanskelig å finne, men et eventuelt ønske om besøk må vel i så fall forhåndsklareres.

Vedlegg 19

Et eksemplar av et tilfeldig valgt brev fra Anna i egen håndskrift

Et tilfeldig utvalg av 3 konvolutter til Annas brev

Handwritten letter in cursive script, dated Sunday the 12th 66. The text is written on aged, yellowed paper and appears to be a personal letter. The handwriting is fluid and characteristic of the mid-19th century. The letter begins with a salutation and continues with several paragraphs of text, ending with a closing phrase.

Sunday the 12th 66.

Min kjære Margarete!

Jeg har hørt Søndag og har
jeg i disse tre uker meget skrevet til et skrive,
men jeg har ingen anden Tid det. Tænk
Tak for dit Brev, og for Indvielsen af
Brylluppet, som er meget morsomt for
det er vist et godt (særlig) Bryllup, men
Peter var da borte. Han var rigtig nok borte
Søndag's Aften, og jeg. Han var færdig med
Hvad der gjaldt. Han fortalte om sin
at Peter havde været i København og havde
beholdt Peter, da han havde meldt sig
efter sin Afskedelse, og han havde da
sagt sin Mening om sin reise. Han
havde Peter selv der og sagt, at han
havde da meget hørt om sin, da fandt
han det, og han havde sagt. Han fortalte
fortalte om. Alle mennesker fandt i
hans og han i den i og med indtænkt. Han
som han havde til. Jeg fik endelig et Brev
fra ham, som han fortalte at Peter
havde først Gennemse for Indvielsen

Til

 Frøken Margarete de Neve.
 Lier Gaard
 Kongsvinger.
 betalt

Til
 Kjøb 25/3

 Frøken Margarete de Neve,
 Lier
 Kongsvinger.
 betalt

Frøken Margarete de Neve,
 Akerstrøkt Brønnen Løken Rommedal.
 Herimark

Lørdag Eftem. 1866.

Mye Margerethemine!

Jeg vilde gjerne have takket
 Dig for dit inderlig kjære Brev, men
 Grunden til, at det ikke er sket før nu, er
 af Helge. Jeg har først sendt lang, Tand-
 pinkehistorie, som er over mig, Gud ske Lov, Anne
 er en adlindelig flink. Jeg ender, over
 Da sender Breve hid samme Tidspunkt som
 Helge gjorde, Margerethemine, for de sidste
 har været over otte Dage gamle, men jeg har
 først dem. Hvor det glæder mig, at Du
 finder Dig en godt for Os. Nu, det
 er ikke lide at være tidlig op om Morgenerne,
 selv om Sommeren er det virkelig deilig.
 Ja, Du har Ret i, at det er meget at takke Gud for
 at Helge er en lykkelig, at hun virkelig kan
 tro, Anger over hendes Kæmmelighed; giv hun
 ikke måtte fare for mange Ubehageligheder
 af at være kæmmelig, forlovet, det kan blive
 kjedelig; det er rigtig nok, ønskeligt for dem
 at være sammen blandt en Menge. Jeg fik
 engang Brev fra Minni med et meget fint
 som hun havde lovet mig i Tidsløp, det var
 et Brev af hendes Tidspunkt med sorte
 Brev og Tryk af samme Gam. Brevet fik
 Anger af hendes til Tunde, og Helge var til sin Tidspunkt
 skus hun, en Minni var nok have været sig
 Din Anne.

ved det Arskede, slæbte Liden. Men har vel fortalt
 dig, og at hun nu farer af 4 månedlig som
 Højskoleerinde, det er nok blot i Tysk og
 fransk hun er Charlottes Elever, Else havde
 at hun kunde ill. lere hende mere Engelsk. - Jeg
 har tænkt paa, om det vilde være godt for Missen, om hun
 kunde komme til Tøften som Lærerinde, jeg kunde
 spørge hende, om de vilde have en billig Lærerinde, for
 de sige, at de ill. have raad til at holde en Lær-
 ningsang, til Højskolen. Der er 2 gutter og 2 Lær-
 ningsangene Christine, som kunde vedblive at gøre
 hende mig, da hun jo er Missen Lærinde, den eldste af
 dem er vel 13 år snart, men hun nok vel lert at
 læse ordentlig, gutterne gaa nu paa Højskolen,
 der det ble vel en Tøftensdage for Missen og Liden
 Pige i Høst vilde der være hende, men der havde hun
 fra Smith en merke og os har en lunge det varer
 ønske det var en galt at nogle Missen bort fra den
 Højskolen har i Holmenstrand. Sig mig, hvad
 du tror herom, for end jeg gjør noget ved det.
 Da hun vel put af Boiserne, at Thomsen til
 Boston den 31te Juner først, gid vi snart fik høre
 lidt direct fra hende, vi kunne vel ill. se af
 Boiserne, hvor de skulle hen derfra, og de skal jo
 rigtig skrive til hende, hvis det gaa an. Jeg undrer
 hvordan det er med hende, slæbte Gut. -
 Antel Nils sælger Tommer af sin Skov for omtrent
 500 Gld. i Tøften, men det vil vel ill. foreløb lunge,
 han har nok omtrent 4000 Gld. og Gjæld. Christian
 er nok flittig nu, for Tøft var han det ill., se Christian,
 men han ble vel ill. ferdig med anden Examen
 for til Tøft, det ble vel for svært for ham at tage ill.

til Sommeren, men han kunde rigtig have klaret sig
 2 Tøft, til Tøft, derom der var nogen Tøft i hende.
 Mr. Lundeberg lærer Physik frit med hende.
 Der kan tre Kintners, Løng og Løng samt hende
 tegninger" ere nyttelige, at, der vil nogle Tøft, som
 er rent fortællende. Bjørnsens "Småstøt" er
 jeg ogsaa glad. Antel holder nu "Norsk Folkeblad",
 det er et nyt Blad med Bjørnsen til Redaktør,
 udkommer en Gang ugentlig og tegner sig, ill. se ill.
 ja. De hender det kanse. Thomsen er en i sig
 til at samle Subskribenter dertil. - Vi have hørt
 en gel Tøft har en 3-4 Myr, hun gik omkring, og Tøft,
 Kommissionen sagde da, den smukke Tøft sig af hende,
 som nu kan de ill. for opsparet hendes Tøft,
 som de ere borte, de just hende, hun vil ill. tale
 an, hvor hun er fra. Hun kalder sig: "Constance"
 Lundeberg, Caroline, Louise, Sophie, Leri, fra London
 "Frankrig" hun siger "Du" til hende og mig, for hende,
 of samme Race, siger hun. Hende er saa flink
 til at strille Tøft, hun har nu 100 Gld. ferdig, og
 tænker at forene Tøft Tøft til hende Tøftledet
 i Sommer, det er en Tøft, og da er hun vel
 næsten ferdig med for mange, som, hvis ill.
 gaa godt. Hun er vel i Tøft, og i Tøft vil jeg
 gjerne følge den 2de rigtig være, Margrethe min
 men som gode kan blødt se ill. min med ill. i Tøft
 ville vel være bedst, om jeg vil i Tøft
 Antel ønsker om at gøre Tøft til Tøft, men
 det har hun jo ill. Tøft Tøft, som indvillig gjerne
 have Brevstøt her, og Tøft, og Tøft, og Tøft, og Tøft
 maaned og lert det nu er nok nok slæbte hende.

